

71573

MALATYA MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI İLE ÖZEL
İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
DERSİ PROGRAM UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Hasan AYDEMİR

İnönü Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesinin
Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı İçin Öngördüğü

BİLİM UZMANLIĞI TEZİ

olarak hazırlanmıştır.

Danışman:

Doç. Dr. Sabahattin ARIBAŞ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

MALATYA
Eylül 1998

*Sevgili Eşim ve
Oğlum Muhammed Sencer'e ...*

İnönü Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İş bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ BİLİM UZMANLIĞI olarak kabul edilmiştir.

Başkan: _____
Adı, Soyadı ve Unvanı

Üye : _____
Adı, Soyadı ve Unvanı

Üye : _____
Adı, Soyadı ve Unvanı

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen Öğretim Üyelerine ait olduğunu onaylarım.

..... / / 1998

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, Malatya Merkez İlköğretim Okulları İle Özel İlköğretim Okullarında Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların belirlenmesine çalışılmıştır.

Örgün eğitim kurumları genelde Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarını, özelde kendi amaçlarını programında bulunan derslerle gerçekleştirmeye çalışırlar. Burada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin kendisine düşen görevi ne derecede gerçekleştire bildiğini tespit etmek için , Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi programlarının , eğitim programının temel öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme) açılarından değerlendirilmesi yapılarak programın eksik olan yanlarının tespiti yapılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın ilköğretim okullarında okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi program değerlendirme çalışmalarına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Araştırmanın her aşamasında, ilgi ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Sabahattin ARIBAŞ'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamın istatistiksel analizleri konusunda yardımlarını esirgemeyen Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Mücahit EĞRİ beye teşekkürlerimi sunarım. Özellikle sevgili eşime bu çalışma boyunca bana katlanıp moral desteğinden dolayı sevgilerimi sunarım.

Hasan AYDEMİR

Malatya- Eylül 1998

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	I
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar	V

BÖLÜM I

GİRİŞ

A- Problem Durumu	1
1- Cumhuriyet Döneminde Genel Hatlarıyla Din Eğitim-Öğretimi ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu	4
i.) Din Eğitim- Öğretiminin Kaldırılması (Tek Parti Dönemi).....	6
ii.) Çok Partili Hayata Geçiş ve Okullarda Yeniden Din Eğitim- Öğretimi	10

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	14
A- Konunu Önemi	14
B- İlgili Araştırmalar	15
C- Problem Cümlesi	16
D- Alt Problemler.....	17

E- Denenceler	18
F- Sınırlıklar	19
G- Tanımlar	20

BÖLÜM III

A- Araştırmanın Modeli	23
B- Evren	24
C- Örneklem	24
D- Veri Toplama Aracı	25
E- Verilerin Toplanması	26
F- Verilerin İstatiksel Analizi	27

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	28
A- KİŞİSEL BİLGİLERE AİT BULGULAR.....	28
1- Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler	29
2- Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler	38
3- Veli' lere İlişkin Kişisel Bilgiler	47
B- EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BULGULAR	52
1- Amaca İlişkin Bulgular	52
2- Muhtevaya (içerik) İlişkin Bulgular	62
3- Öğretim Süreçlerine İlişkin Bulgular	73
4- Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	110
C- ALT PROBLEMLERİN Kİ-KARE DAĞILIMLARI.....	116

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	129
A- Öğretmen, Öğrenci ve Velilere İlişkin Sonuçlar	130
B- Eğitim Programlarına İlişkin Sonuçlar	132
1- Amaçlarla İlgili Sonuçlar	132
2- Muhtevaya (içerik) İlişkin Bulgular	133
3- Öğretim Süreçlerine İlişkin Bulgular	135
4-Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	137
ÖNERİLER	139
KAYNAKLAR	141
EKLER	144
I. Okullarda Uygulama Yapabilmek İçin İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Yazısı.....	145
II. Öğretmenlere Uygulanan Anket Soruları.....	146
III. Öğrencilere Uygulanan Anket Soruları.....	153
IV. Velilere Uygulanan Anket Soruları.....	158
V. İlköğretim 6, 7, 8. Sınıflarda Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretiminin Amaçları.....	162
VI. Tevhid-İ Tedrisat Kanunu.....	164
VII. Uygulama Yapılan İlköğretim Okulları.....	166
KISALATMALAR: D. K. ve A. B. (Din Kültürü ve Ahlak bilgisi)	

F: frekans

TABLOLAR

Tablo: 1.	
Cinsiyetlere Göre Dağılım.....	29
Tablo: 2.	
Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumuna Göre Dağılım.....	30
Tablo: 3.	
Meslekteki Kıdemlerine Göre Dağılım	31
Tablo : 4.	
Öğretmenlerin Okuldaki Görev Dağılımına İlişkin Bulgular.....	32
Tablo: 5.	
Meslekteki Kıdemleri ve Hizmet – İçi Eğitime Katılıma Göre Dağılım	33
Tablo : 6.	
Hizmet iç eğitim kurslarına katılanların kursların yeterliliğine ilişkin bulgular.....	34
Tablo: 7.	
Öğretmenlerin Hizmet – İçi Eğitime Katılamama Gerekçeleri	35
Tablo: 8.	
D. K. Ve A. B. Dersinin Gerekliliğine İnanıp İnanmama Durumu.....	36
Tablo: 9.	
Din Kültürü Ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Kendilerini Yeterli Görme Durumu.....	37
Tablo:10.	
Cinsiyetlere Göre Dağılım	38

Tablo: 11.	
Yaşa Göre Dağılım.....	39
Tablo: 12.	
Sınıflara Göre Dağılım.....	40
Tablo: 13.	
Genel Başarı Durumu ile D. K. Ve A. B. Dersi Başarı Durumu Dağılımı	41
Tablo: 14.	
Ailenin Ortalama Aylık Gelir Dağılımı.....	43
Tablo: 15.	
Aile büyüklerinin dine karşı ilgilerine ilişkin bulgular.....	45
Tablo :16.	
D. K. ve A. B. Okutulması Gerekli Olan Bir Ders midir? Sorusuna İlişkin.....	45
Tablo :17.	
D. K. Ve A. B. Dersini Severek Ve İsteyerek Mi Okuyorsunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	46
Tablo: 18.	
Velilerin Cinsiyet Dağılımı.....	47
Tablo: 19.	
Velilerin Tahsil ve Meslek Dağılımı.....	47
Tablo :20.	
İslam Dininin İnanç, İbadet Ve Ahlaki Konulardaki Temel Esaslarını Yeterince Bildiğinize İnanıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	49

Tablo : 21.

D. K. ve A. B. Dersinin Gerekliliğine İlişkin Bulgular.....49

Tablo : 22.

D. K. Ve A. B. Dersinin Diğer Dersler Arasındaki Yerine Ait Bulgular.....50

Tablo : 23.

Çocuğunuzun Dini Konularda Kafasına Takılan Tam Olarak Kavrayamadığı Konularda Yardımcı Olabiliyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....51

Tablo : 24.

Öğretmenlere Göre Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Amaçlarının Gerçekleşme Durumu.....54

Tablo: 25.

Amaçların Gerçekleşmeme Nedenleri.....55

Tablo: 26.

Öğretmenlere Göre Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Amaçlarının Öğrenci Davranışına Dönüklük İlkesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler.....56

Tablo : 27.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinin Amaçları Arasında Birbiriyle Çelişen Hususlar var mıdır? Sorusuyla İlgili Veriler.....56

Tablo: 28.

D. K. Ve A. B. Dersinde İnanç, İbadet Ve Ahlaki Konularda ki Temel Esasların Kavranılması İle İlgili Bulgular.....57

Tablo: 29.

D. K. Ve A. B. Dersi Dini Bilgilerin Yanı Sıra Vatan, Millet Ve Bayrak Sevgisi, Milli Birlik Ve Beraberlik, Hoşgörü, Yardımlaşma Ve Hasta Ziyareti Ve Benzeri Konularda Bir Duyarlık Kazandırmakta Mıdır? Sorusuna Ait Bulgular.....58

Tablo: 30.

D. K. Ve A. B. Dersi Çocuğunuzun Ahlaki Tutum Ve Davranışlarında Olumlu Bir Değişiklik Meydana Getirmekte Midir ? Sorusuna İlişkin Bulgular.....59

Tablo: 31.

D. K. Ve A. B. Dersinde Abdest – Teyemmüm Ve Namaz Gibi Konular Yeterince Öğretilmekte Midir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....60

Tablo : 32.

Bu Ders Sizde Hem Bu Dünya İçin Hem De Ahiret İçin Çalışılması Gerektiği Düşüncesinin Uyanmasında Etkili Oldu Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....61

Tablo : 33.

D. K. Ve A. B. Dersinin Muhtevası Okutulan Sınıfın Yaş, Bilgi Ve Kavrama Düzeyine Uygun Mudur? Sorusuna İlişkin Bulgular.....63

Tablo: 34.

D. K. Ve A. B. Dersi Konuları Günlük Hayata Yönelik Konular Mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....63

Tablo: 35.

D. K. Ve A. B. Dersi Konuları İle Diğer Dersler Arasında Çelişki Var Mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....64

Tablo : 36.

D. K. Ve A. B. Dersinde İşlenen Konular Yeterli midir?Sorusuna İlişkin Bulgular.65

Tablo : 37.

D. K. Ve A. B. Dersinde En Çok Öğrenilmek İstenilen Konulara İlişkin Bulgular...67

Tablo : 38.

D. K. ve A. B. D.'de Gereğinden Fazla Tekrar Edilen Konulara İlişkin Bulgular.....69

Tablo : 39.

D. K. Ve A. B. Dersi Müfredat Programında Olmayan Veya Eksik Olan İşlenmesi
Gerekli Olan Konulara İlişkin Bulgular.....70

Tablo : 40.

D. K. Ve A. B. Ders Kitabı Dini Ve Ahlakı Konularda Yeterli Midir ? Sorusuna
İlişkin Bulgular.....72

Tablo: 41.

D. K. Ve A. B. Dersinde En Çok Uygulanan Yönteme İlişkin Görüşler.....74

Tablo : 42.

En Çok Uygulanan Yöntemin Bu Ders İçin Uygun Yöntem Olup Olmadığına İlişkin
Bulgular.....75

Tablo :43.

D. K. Ve A. B. Dersi Hangi Yöntem İle İşlenirse Daha Başarılı Olursunuz ? sorusuna
ilişkin bulgular.....76

Tablo : 44.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini İşlerken Yardımcı Araç- Gereç Kullanımına
İlişkin Bulgular77

Tablo : 45.

Öğretmenler Tarafından Kullanılan Araç – Gereç Dağılımı.....79

Tablo : 46.

Konular İşlenirken Günlük Hayattaki Olaylarla Ve Diğer Derslerle Bağlantı Kuruluyor Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....80

Tablo : 47.

Ders Kitabının Dışında Öğrenilen Bilgilerini Pekiştirmek İçin Farklı Kitap Tavsiye Ediliyor Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....81

Tablo : 48.

Ders Kitaplarının Seçiminin Velilere Bırakılması Olumlu Bir Gelişme midir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....82

Tablo: 49.

D. K. Ve A. B. Ders Kitabının Seçimine İlişkin Bulgular.....84

Tablo : 50.

D. K ve A. B. Dersinde Okutulan Kitapların Yazarları ve Yayın Evi Dağılımı.....85

Tablo : 51.

Sınıfta Farklı Kitapların Bulunması Öğrenci Başarısını Etkiler Mi? Sorusuna İlişkin Bulgular.....87

Tablo : 52.

D. K. Ve A. B. Dersinde Okutulan Kitabın Dili Öğrencilerin Seviyesine Uygun Olarak Sade Bir Türkçe İle Yazılmış Mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....88

Tablo : 53.

Ders İşlenirken Ders Kitabının Dışında Faklı Kaynaklardan Yaralanma Dağılımı...89

Tablo : 54.

İlköğretim Okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Din Eğitim-Öğretiminin Yeterliliğine İlişkin Dağılımı.....90

Tablo : 55.

Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine Karşı Yeterince İlgili Midir?
Sorusuna İlişkin Bulgular.....91

Tablo : 56.

Öğrenciler Bu Derste Öğrendiklerini Günlük Hayatlarında Tutum Ve Davranışlarına
Yansıtıyorlar Mı? Sorusuna İlişkin Bulgular.....92

Tablo : 57.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Türkçe Meali Olan Kur'an-ı Kerim Derslere
Getirip Ders İşleyebiliyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....93

Tablo : 58.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Abdest- Teyemmüm- Namaz gibi Konuları
Öğrencilere Uygulamalı Olarak Gösteriliyor mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....94

Tablo : 59.

Dersin Konularına Göre Gezi – Gözlem ve İnceleme Yapma Durumu Dağılımı.....95

Tablo : 60.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Ev Ödevleri Öğrencileri Sıkmadan,
Kur'an-ı Kerim Meali, Hadis Tercümeleleri, İlmihal Kitapları v.b. Ana Kaynakları
Tanımanıza Ve Çevrenizde Yaşanan Dini Hayatı (İbadet, Ölüm, Bayramlaşma,
Hasta Ziyareti, Zekat, İsim Koyma v.b.) Görüp İncelemeye Yönlendirmekte Midir?
Sorusuna ilişkin bulgular.....96

Tablo : 61.

Size Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Ev Ödevleri Çocuğunuzun
Kendi Kendine Çalışarak ve Anlayarak Yapabileceği Ödevler midir ? sorusuna
ilişkin bulgular.....97

Tablo : 62.

Velinin Derse Giren Öğretmeni Tanıması Ve Onu Yeterli Bulup Bulmamasını Gösteren Çapraz Tablo.....98

Tablo : 63.

Öğrencinin Kur'an Kurslarına Gitme ve Gidiş Sebebine İlişkin Bulgular.....99

Tablo : 64.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinize Branş Öğretmeni Dışında Başka Öğretmenler Giriyor mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....101

Tablo : 65.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeni Konuları Sizlerin Rahatlıkla Anlayabileceğiniz Şekilde Anlatabiliyorlar Mı? Sorusuna İlişkin Bulgular.....102

Tablo : 66.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmeninize Merak Ettiğiniz Her Konuda Soru Sorup Ve Yanıt Alabiliyor musunuz ? sorusuna ilişkin bulgular.....103

Tablo : 67.

Öğrenciler Bu Derste Kendilerini Serbestçe İfade Edebiliyorlar mı? Sorusuna İlişkin Bulgular.....104

Tablo : 68.

Kur'an-ı Kerimin Seçmeli Ders Olarak Okutulmasına İlişkin Bulgular.....105

Tablo : 69.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Haftalık Ders Saati Nasıl Düzenlenmelidir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....106

Tablo :70.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrendikleriniz İle Çevrenizde Yaşanan Dini Hayat Arasında Tam Bir Uyum var mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....107

Tablo : 71.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrendikleriniz İle Çevrenizde Yaşanan Dini Hayat Arasında Büyük Çelişkiler var mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....108

Tablo : 72.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Bazı Konuların (Abdest – Teyemmüm Ve Namaz) Uygulamalı Olarak Gösterile Bilinmesi İçin Uygulama Odası Bulunmalı mıdır ? Sorusuna İlişkin Bulgular.....109

Tablo :73.

Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Başarı Durumları Not Olarak nasıldır? Sorusuna ilişkin bulgular.....111

Tablo : 74.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde ki Başarıyı Ölçmek İçin Ön Görülen İki Yazılı Bir Sözlü Sınav Yeterli midir? Sorusuna ilişkin bulgular.....112

Tablo : 75.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Başarınızın Ölçülmesi Nasıl Olmalıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.....113

Tablo : 76.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Başarını Ölçülmesi İçin Kullanılan Sınav ve Soru Tipine İlişkin Bulgular.....114

Tablo :77-A. – 77-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin sosyo- ekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımı.....116

Tablo :78-A. – 78-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımı.....118

Tablo:79-A. – 79-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğretmen anlatımına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımı dir.....120

Tablo:80-A. – 80-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, okutulan ders kitaplarına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin % (yüzde) ve frekans dağılımı dir.....122

Tablo :81-A. – 81-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, dersin nasıl okutulduğu yani uygulanan yönteme göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin Ki-kare dağılımı dir.....124

Tablo :82-A. – 82-B.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin derse olan ilgilerine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin Ki-kare dağılımı.....126

BÖLÜM I

GİRİŞ

A- Problem Durumu

Türkiye'nin modern bir toplum olma yönündeki çabaları incelendiğinde eğitimin, bütün bu ileri hamlelerin temelini teşkil ettiği görülür. Yaklaşık bir buçuk asırdan beri devam eden batılılaşma hareketleri içinde, eğitim kurumları ile öğretmenlerin özel bir yeri olmuş ve eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve toplumda daha iyi yaşama seviyesi sağlayan dinamik bir sosyal kuvvet olarak kabul edilmiştir (MEB. Talim ve Terbiye Daire Başk. 1970, s.1).

Milletimizin refah ve saadetle ileriye doğru hamleler yapabilmesinin şartlarından birisi de; iyi, doğru ve sağlıklı bir din eğitimi ve öğretimi yaptırılabilmesine bağlıdır. Dinî ve ahlakî değerleri yetismekte olan nesillere benimsetebilmek ve bu alanda ilerlemeler kaydedebilmek ise din eğitimcilerinin kişilikleri ve kullanacakları metotlarla doğru orantılıdır (Mustafa Öcal, 1990. s.16).

Genel eğitimin bir parçası olan Din eğitiminin okullarımızda sağlıklı bir eğitim ve öğretim programı içerisinde en güzel bir şekilde yürütülmesi gerekir.

Ülkemizde eğitim- öğretim sağlıklı ve başarılı yürütülebilmesi program uygulamalarında başarılı olmaya bağlıdır.

Ülkemizdeki tüm eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin istenilen ve sahip olması gereken niteliklerden yoksun bir şekilde yetişmesi büyük ölçüde bu eğitim kurumlarında uygulanmakta olan programların sağlıklı bir şekilde yürütülememesinden kaynaklanmaktadır.

Bu sebeplerden dolayı ilköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders program uygulamalarında karşılaşılan sorunların giderilmesi gerekir.

Eğitim-öğretim bir bütündür. Din eğitim-öğretimini bu bütün dışında düşünmek mümkün değildir. Genel olarak eğitimin amacı insanı, iyiyeye-güzele yöneltmek ve bilgili kılmaktır. İyiyi, güzeli ve kötüyü kavramak için bilgili olmak gerekir. İşte bu bilgiyi zamanında yani çocuğun bu bilgilere ihtiyaç duyduğu ve hazır olduğu dönemde vermek gerekir. Şayet bireye ihtiyaç duyduğu bilgiler o dönemde verilmezse, birey bu bilgileri değişik yol ve kaynaklardan edinme yoluna gidebilir. Bu bilgilerde her zaman doğru ve isabetli olmamakta ve yanlışta şartlandırabilmektedir. İnsanları yanlışta şartlandırmamak için doğru bilgilendirmek gerekir. Bu doğru bilgilendirmede ehil ellerde ve doğru kurumlarda belli bir program dahilinde verilmelidir (Abdurrahman Küçük, 1997, s 173).

Din insanların daima ihtiyaç duyduğu bir olgudur. Bu olgu hakkındaki bilgisizlik büyük tehlikeler doğurur. Bundan dolayı her konuda olması gerektiği gibi din konusunda da doğru bilgilendirme büyük önem arz etmektedir. Bu doğru bilgilendirmenin yeride eğitim-öğretim kurumları,okullar olmalıdır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında M. Kemal ATATÜRK'TE din eğitim-öğretiminin gerekliliğini dile getirmiş ve bu eğitim-öğretimin yerinin de okullar olduğunu şöyle ifade etmiştir: “ Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz dinimizin hükümlerini aynı derecede öğrenmeye mecburuz. Her fert dinini, diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır. Orası da mekteptir.” (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1952, S. 93).

Toplumda düzeni kuran ve koruyan unsurların başında hukuk, ahlak ve din kuralları gelmektedir. Bundan dolayıdır ki kültürümüzün temel unsurlarından biri olan dini, eğitim sistemi içerisindeki yerine iyi oturtmak lazımdır. Kültür unsurlarını yetişen yeni nesillere aktarma görevini bugün büyük ölçüde örgün eğitim kurumları üstlenmiştir. Ancak eğitimin alındığı ve verildiği en önemli yer ailedir. Okul aileden sonra gelir ama hiçbir zaman ailenin eğitim ve öğretim alanında bırakmış olduğu boşluğu dolduramaz. sadece bu eğitim ve öğretimi tamamlar, düzenler ve gerçekleştirir. “Yetişmekte olan nesli gerçek bir insan yapma yolundaki her çabaya katılma, din eğitiminin hakkı ve görevidir. Genel eğitimin bütün insanlara karşı sorumlu olduğu gibi, din eğitiminde bütün insanlara karşı sorumluluğu vardır. Bu yönü ile din eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.” (Beyza Bilgin, 1981,s.479).

Ülkemizde din eğitimini genel eğitimin dışında tutmanın tecrübeleri yaşanmıştır. Din eğitiminin dini bilgi ve kültürden yoksun bulunan ailelere bırakıldığı dönemlerde, bu eğitim durmamış aksine gizli ve kaçak olarak kötü şartlarda olumsuz yönde gelişme göstermiştir (İsmet Parmaksızoğlu, 1966.s. 4).

Toplumumuz bu huzursuzlukların olumsuz sonuçlarını görmüştür. Din eğitimi adı ile milletin birliğini ve bütünlüğünü zedeleyici cereyanlar doğmuş, devlet bunları izlemekle yetinmiştir. Devletin yanlış politikası ve yetersizliği normal bir Müslüman vatandaş ile bir cereyana bağlı olanı ayırt edememiş öyleki zararlı yayın diye toplatılan kitaplar arasında Kur'an-ı Kerim ve ilmihal kitapları bulunabilmiştir (Beyza Bilgin, 1980, s. 13).

1- Cumhuriyet Döneminde Genel Hatlarıyla Din Öğretimi ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu :

Cumhuriyete kadar Osmanlı ülkesinde iki ayrı eğitim sistemi vardı. Bunlardan biri Osmanlı imparatorluğunun en eski eğitim kurumu olan medreselerle birlikte gelişen “Medrese sistemi”, diğeri 1773’ de “Mühendishanei Bahri Hümayun” un açılması ile kurulup gelişmeye başlayan ve Tanzimat Mektepleri sistemi diye adlandırılabilcek olan okullardı (Hasan Ali Koçer,no.92,1981).

Böylece Osmanlı eğitimi birbirinden farklı iki eğitim sistemi ile tekkeler, zaviyeler, yabancı okullar ve azınlık okulları gibi amaçları birbirinden farklı eğitim kurumları tarafından yürütülüyordu. Bu okulların amaçları ve dünya görüşleri birbirine zıt olduğu için buralardan yetişen insanlarda birbirine zıt yetiştiriliyorlardı.

Eğitim alanının köklü reform yapılabilmesi ve birbirine zıt iki kuşak yetiştiren eski ve yeni eğitim kurumlarını birleştirmenin zorunlu olduğunu gören Cumhuriyet yöneticileri bu düşünceleri sonucu 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen “Tevhid-i Tedrisat Kanunu”, daha sade bir ifade ile “Eğitimin Birliği Yasası” ile geleneksel eğitim kurumlarına son verilerek, Maarif Vekaleti yani M.E.B’nin yetki ve sorumluluğu altında demokratik ve laik bir eğitim sistemi kurulmuş olduğu gibi önceki eğitimin yetiştirdiği iki türlü insan tipinide ortadan kaldırmak amaçlanıyor ve önerge metninde şu şekilde ifade buluyor :

“ Bir devletin genel eğitim siyasetinde milletin duygu ve düşünce bakımından birliğini sağlamak için öğretimin birleştirilmesi faydası her yerde görülmüş olan en doğru ve en ilmi yoldur. Tazimatın ilanından sonraki dönemde öğretim birliğine geçilmek istenmiş ise de başarılı olunamamış, aksine bu konuda bir ikilik (mektepli-medreseli) meydana gelmiştir.

Bu ikilik eğitim-öğretimde birlik bakımından bir çok zararlı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bir toplumun fertleri ancak bir türlü eğitim görebilir. İki türlü

eğitim ÷lkede iki t÷rl÷ insan yetiştirir. Bu da toplumda duygu ve d÷ř÷nce birliğini ve toplum b÷t÷nliğini yok eder ” (Suat Cebeci, 1996, s. 120)

Gör÷ldüğü gibi kanun gerekçesinde yer alan toplum b÷t÷nliğini, toplumdaki bireyler arasında duygu ve d÷ř÷nce birliği sağlama amacı, o gün için çok ideal ve isabetli gör÷lmektedir. Ancak öğretim birliği kanununun uygulamada başlangıçtaki ruhunu ve ölçüsünü koruyamadığı gör÷lür.

i.) Din Eğitiminin ve Öğretiminin Kaldırılması (Tek Parti Dönemi) :

Eğitim birliğinden ne kast edildiği daha ilk günlerde tartişma konusu olmuş, tercihin batıcılıktan yana yapılarak din eğitiminin tamamen ortadan kaldırılacağı yolunda yorumlar yapılmıştır. Kanunun uygulamaya girmesi ile o gün mevcut olan 479 medresenin kapatılması , onların yerine sadece 29 İmam-Hatip Mektebi açılması, 3 yıl içinde de b÷tün resmi öğretim kurumlarından din derslerinin kaldırılması bu yorumları doğrulamıştır (Nihat Sakaoğlu, s. 26).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu’ndan sonra genel öğretim kurumlarında din öğretimi programlarda yer almaktadır. 1924 ilkokul programlarında, ilkokul birinci sınıf hariç diğer sınıflarda haftada iki saat Kur’an-ı Kerim ve din dersleri vardır (Yahya Akyüz, 1992 s. 278-279).

1926 programında din dersleri 2 ve 3. sınıflarda haftada ikişer saat, 4 ve 5. sınıflarda birer saattir. 1929 programında 3 ve 5. sınıflarda birer saat din dersleri verilmektedir (Gotthart Jaeschke, 1972, s. 82-83).

1930 programında din dersi sadece 5.sınıf öğrencilerin velilerinin isteği ile haftada yarım saat okutulan bir ders haline gelmiştir. Köy ilkokullarında ise 3. sınıflarda okutulmaktadır (Yahya Akyüz, 1992, s. 279).

Milli Eğitim çevrelerinde, modern eğitimin laik bir sistem içerisinde geliştirilmesi prensibi, dini devlet okullarının dışında tutmak olarak benimsenince din dersleri, 1930-31 öğretim yılından itibaren genel öğretim kurumlarından, 1939'dan itibaren köy ilkokullarından kaldırılmış, din eğitimi genel eğitimin dışında bırakılmıştır. Dini dünya işlerin den ayrı tutma prensibi, okullardan da ayrı tutma olarak anlaşılmakta böylece devletin eğitim görevi eksik bırakılmaktadır. Vatandaş dini duyguyu çocuklarına dilediği gibi öğretmekte serbesttir. Fakat devletin bir kurumu olan okul, bütün dinlerin ve dünya görüşlerinin karşısında tarafsız kalacaktır. Devlet din ile ilgilenmeyecek, eskisi gibi camide imamı, okulda din bilgisi öğretmenini, bütçesinden ayırdığı para ile bulundurma yoluna gitmeyecektir (Hasan Ali Yücel, 1938, s.36).

Görüldüğü gibi Öğretim Birliği Kanununun uygulamasını daha ilk safhasında din ile ilgili eğitim öğretim genel eğitim öğretimden çıkarılmıştır. Ana ve babaların bu alandaki bilgileri ise ancak gelenek ve göreneklerin getirmiş olduğu

yetersiz bilgilerden ibarettir. Bu yetersiz bilgiler ile “ *evde ve çevrede gizli ve kaçak olarak din eğitimi gören gençlerin, okuldan aldığı buna hiç uymayan, tamamen din dışı bir eğitim ile kendi içinde çelişmeye düşeceği tabidir. Bu çelişmenin sonucu olarak birey karakterine göre, inançsız bir insan olabileceği gibi, gelenek ve göreneklerine sınıksız bağlı mutaassıp biri olabilecektir* ” (İsmet Parmaksızoğlu, 1966, s. 27).

Devrin başbakanı İsmet İnönü 1925 yılında Muallimler Birliğinde yaptığı konuşmada “ *Tevhid-i Tedrisatın kötü yorumlanacağını, öncülük edenlerin dinsizlikle suçlanacaklarını biliyorduk... Yaptığımız işi dine aykırı görmek, yapılanı görmemektir. Bunun dinsizlikle hiçbir ilgisi yoktur.* ” diyerek Tevhid-i Tedrisat’ın dine karşı olmadığını savunmuştur. Ancak bu konuşmasının devamında ise şunları söylemiştir : “ *Milli Maarif istiyoruz, bu ne demektir? Bunun zıttı ile daha açık anlarız. Bunun zıttı dini terbiye ya da beynelmilel eğitimidir. Siz öğretmenler dini ve beynelmilel eğitim değil milli eğitim vereceksiniz*” (Hasan Ali Yücel, 1938, s. 23-24).

Devletin eğitim kurumlarında dine hiç yer vermemesi belki dinsizlik olarak yorumlanmayabilir. Ancak bununla din gerçeğinin yok sayıldığı, halkı dinden soyutlamak istendiği gerçeğini de çürütemez.

Modern şartlara uyum sağlamış bir din eğitimine olanak sağlamış olan Tevhid-i Tedrisat Kanununun uygulaması hakkında eski din eğitimi müdürlerinden İsmet Parmaksızoğlu Şunları sŧylüyor :

“ Fakat kanunun uygulaması, burada mŧnakaŐa etmeye lŧzum olmayan tutum ve davranışlar sonunda çok aksi ve kanaatimize gŧre kanunun mana ve ruhuna tamamen muhalif bir istikamette yŧrŧtŧldŧ. Dini eğitim, demokratik nizamın yerleŐmesi tarihine kadar yani 1949 yılına kadar Tŧrk eğitim sistemin dışında bırakıldı. Dini hayatı ve tefekkŧrŧ bir yana iten ve ona ŧnem vermeyen bu davranışa karŐılık toplum kendi ihtiyaçlarını karŐılayabilmek için gayri kanuni ve nizami bir yola itilmiŐ oldu ” (İsmet Parmaksızoğlu, 1966, s. 4).

Yine kanunun uygulanması ile ilgili olarak Beyza Bilgin de Şu değerlendirmeyi yapmıŐtır :

“Őđretim Birliği Kanununun uygulamada baŐlangıçtaki ruhunu ve ŧlsŧnŧ koruyamadığı gŧrŧlŧr. Din eğitimi konusunda devrin baŐbakanının savunmasına rağmen giderek gelişen olumsuz bir akım, Milli Eğitimi etkisi altına almıŐtır. 31 Mart Vakası ve Kuva-i Milliye’ye karşı halkı savaŐmaya çağıran fetvalarla başlayarak gelişen Őŧpheler, Őeyh Sait isyanı, Menemen olayları v.b. devletin ve politikanın dinin etkisinden bŧtŧn bŧtŧn kurtulması gerektiği fikrini kuvvetlendirmiŐtir (Beyza ilgin, 1980, s. 45).

Milliyetçi görüş, din ile ilgili problemlere karşı önce umursamaz davranmış, daha sonra ona karşı bir tutuma geçmiştir. Bu tutum, din adamlarının yetişmesi ile ilgili her yolun fiilen kapanması, dindarlığın gericilikle bir tutulması propagandası gibi sonuçlar doğurmuştur. (Gotthart Jaeschke, 1972, s. 108).

Bu değerlendirmelerden anlaşılıyor ki, Cumhuriyetin kuruluşundan çok partili döneme gelinceye kadar, şu veya bu sebeplerden dolayı mesleki din eğitimi ile birlikte genel din eğitimide devlet tarafından askıya alınmıştır. Çocukların dini eğitimi ailelerine bırakılmıştır. Bu durumun yanlışlığı ailelerin eğitim seviyeleri göz önüne alınınca daha iyi anlaşılmaktadır.

ii.) Çok Partili Hayata Geçiş ve Okullarda Yeniden Din Eğitimi :

Din eğitimi 1930-31 öğretim yılından başlayarak genel öğretim kurumlarından, 1939'dan itibaren köy ilkokullarından kaldırılmıştır. Geçen bu süre içerisinde edinilen tecrübelerden sonra okullara din dersi koymanın bir ihtiyaç olduğu hissedilmiştir. Öğretim birliğinin ruhuna uygun bir eğitime dönme ve din eğitimine önem verme 1946 yılında gündeme gelmiştir. Bu yıl din eğitimi, gençliğin ahlaki zafiyet içine düşmesine ve komünizm tehlikesine karşı bir tedbir olarak meclise görüşülmesi için getirilmiştir. 1947 yılından itibaren mecliste, parti kongrelerinde, basında ve kamuoyunda “ Din eğitimi-öğretimi ” nin durumu tartışmalara konu olmuştur (Beyza Bilgin,1980,s. 56).

1948’de din öğretimi ilkokulların 4 ve 5. sınıflarında velilerin isteğine bağlı olarak ders saatleri dışında okutulmaya başlanmıştır. Ancak ders saatleri dışında olmasının sakıncaları görülmüş ve tenkitlere sebep olmuştur. (Beyza Bilgin, 1980, s. 57) . Ders zamanlarının dışında da çocukları okullarda toplamak çocuk psikolojisinden haberleri olmayanların düşünebilecekleri bir durum olsa gerek.

Tek parti döneminde ilkokulların ikinci devrelerine program dışında ve isteğe bağlı olarak konulmuş olan din dersleri 1946 yılında çok partili demokratik hayata geçilmesi ve 14.5.1950 tarihinde yapılan çok partili demokratik yaşamın 2. Genel seçimlerini demokrat partinin kazanması ile valiliklere gönderilmiş bulunan genelge ile ana programa dahil edilmiştir (Erdoğan Başaran, 1992, s. 95).

Çok partili demokratik hayata geçiş ile ülkenin eğitim sisteminde de değişiklikler kendini göstermiştir. Demokratik Partinin Aydın milletvekili Adnan Menderes’in başbakanlığında kurulmuş olan hükümetin programında da eğitim konusu özetle şöyle ifade edilmiştir :

“ Maddi bakımdan ne kadar ilerlemiş olursa olsun, milli ve ahlaki sarsılmaz esaslara dayanmayan, ruhunda manevi değerlere yer vermeyen bir toplumun bugünkü karışık dünya koşulları içinde kötü sonuçlara sürükleneceği doğaldır. Eğitim ve öğretim sisteminde bu amacı göz önünde bulundurmayan, gençliğini milli karakterine ve geleneklerine göre manevi ve insani değerlerle donatmayan bir memlekette, bilimin ve teknik bilginin yayılmış olması, hür ve

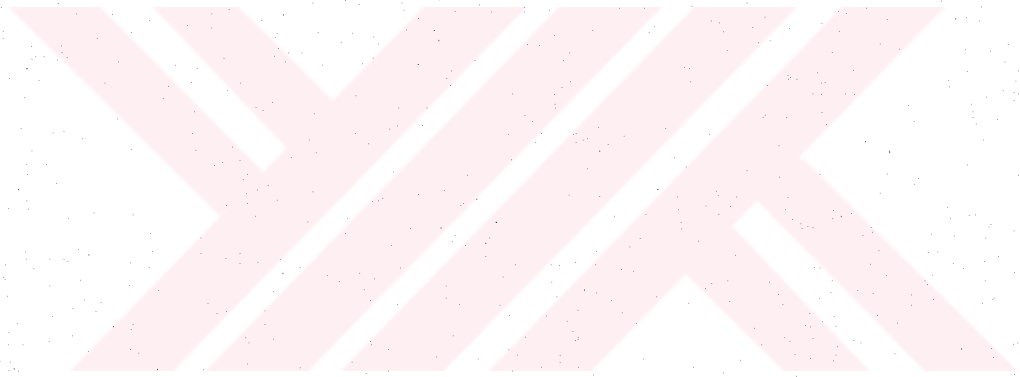
bağımsız ulus olarak yaşamasının güvencesi sayılamaz..” (Kazım Öztürk 1968, s. 360-363).

Çok partili demokratik hayata geçilmesi ile din eğitim ve öğretiminin hızla geliştiği görülmektedir. Din dersinin ilkokullara konulmaya başlayınca ve “*öğrenci velilerinin büyük bir çoğunluğu, din bilgisi dersini olumlu karşılayıp çocuklarının bu dersi okumasını isteyince*” (İsmet Parmaksızoğlu, 1966, s. 28-29), bu dersi verecek öğretmen sorunu ortaya çıkmıştır. Bunu gidermek için 1949 yılında İlahiyat fakültesi açılmıştır. 1956’ da orta okulların 1 ve 2. sınıflarda (6 ve 7. sınıf) birer saat isteğe bağlı olarak konuldu. Çocuklarına bu dersin verilmesini istemeyen veliler isteklerini ders yılı başında yazılı olarak okul müdürlüklerine bildirmeleri sureti ile bu dersten muaf sayılabileceklerdir. Liselere ise 1967 yılında konulmuş ve yine velilerin isteğine bağlanmıştır (Beyza Bilgin, 1981, s. 62-69).

Ahlak dersleri 1974-75 eğitim-öğretim yılında CHP-MSP koalisyon hükümeti tarafından 4 ve 5. sınıflara zorunlu olarak konulmuştur. Daha sonra 1982 Anayasası Din Dersi ve Ahlak Derslerini “ *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi* ” adı altında birleştirerek 4 ve 5. sınıflarda haftada iki saat zorunlu olarak okutulmaya başlanmıştır (Yahya Akyüz, 1989, s.389).

Türkiye’de din eğitimi konusunda çok şeyler denenmiştir (kaldırılсын mı, kısmen kaldırılсын ve seçmeli olsun). Ancak bunların hiçbiri çözüm olmamıştır. Böylece din bilgisinin bütün okullarda verilmesinin zorunluluğu kabul edilmiş ve

Anayasaya konulmuştur. Bu gelişmelerden sonra Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin daha verimli bir şekilde işlenmesi için bilimsel çalışmalar başlatıldı. Artık Türkiye'deki genel din eğitimi - öğretimi faaliyetlerinin hacim olarak yetersiz olmasına rağmen eskiye göre daha sağlıklı zeminlerde olduğu, gelecekte daha da gelişeceğini ümit etmekteyiz.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

A- Konunun Önemi :

Bu araştırma ile ilköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi program uygulamalarında karşılaşılan sorunları belirlemek, elde edilen bulguların ışığında öneriler geliştirerek bu derslerin program uygulamalarına katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın ilk etabında program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, bu programlara katılan öğrencilerden mi, program uygulayıcılarından mı, yoksa programın kendisinden mi kaynaklandığına bakılarak ve özel ilköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi program uygulamaları ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Müslüman Türk toplumu içinde yaşayacak ve ona hizmet edecek bireyin, etkileşimde bulunacağı kişilerin davranışlarına yön veren dini inançlarını ve esaslarını bilmemesi düşünülemez. Milletimizi oluşturan ortak değerlerin, milli ülkülerin ve milli kültür unsurlarının bilinmesi gerekir. Bu açıdan bakılınca din ve ahlakla ilgili temel bilgilerin herkesçe öğrenilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Din bir milleti meydana getiren unsurlar arasında önemli bir yer tutar ve diğer unsurları da etkiler. Vatan duygusunun oluşmasında, millî tarihin akışında, ahlâkın şekillenmesinde, terbiyenin yönlendirilmesinde dinin rolü inkar edilemez.

B- İlgili Araştırmalar:

Yapılan araştırmalar neticesinde Resmi İlköğretim okulları ile Özel İlköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi program yönünden karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi ile doğrudan alakalı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu konuyla dolaylı yönden ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

Mustafa Tavukçuoğlu'nun (1975), "Konya Merkez İlköğretim Okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Program Değerlendirmesi" konusunda Yüksek lisans tezi çalışması,

Beyza Bilgin'in (1981), "Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri" konulu çalışması,

Beyza Bilgin'in (1988), "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Özel Öğretim Yöntemleri Üzerine" konulu bir çalışması,

Ismet Parmaksızoğlu'nun (1966), "Türkiye'de Din Eğitimi" konulu çalışması,

Mustafa Öcal (1990), "Temel Eğitim ve Orta Öğretimde Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar" konulu çalışması,

Halis Ayhan'ın (1988), "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminin Başlıca Meseleleri" konulu çalışması,

Kerim Yavuz'un (1985), "İlköğretimde Din Eğitiminin Karşılaştığı Problemler" konulu çalışması.

C- Problem Cümlesi :

Malatya Merkez İlköğretim Okulları İle Özel İlköğretim Okullarında Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar Nelerdir?

D- Alt Problemler :

1- Resmî ve Özel ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

2- Resmî ve Özel ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir?

3- Resmî ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, derse giren öğretmenlere göre farklılık göstermekte midir?

4- Resmî ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, okutulan ders kitaplarına göre farklılık göstermekte midir?

5- Resmî ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, dersin nasıl okutulduğu yani uygulanan metoda göre farklılık göstermekte midir

6- Resmî ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencinin derse olan ilgisine göre farklılık göstermekte midir?

E- Denenceler :

1- Resmi ve Özel ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılık göstermektedir.

2- Resmi ve Özel ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.

3- Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, derse giren öğretmenlere göre farklılık göstermektedir.

4- Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, okutulan ders kitaplarına göre farklılık göstermektedir.

5- Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, dersin nasıl okutulduğu yani uygulanan metoda göre farklılık göstermektedir.

6- Resmî ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencinin derse olan ilgisine göre farklılık göstermektedir.

F- Sınırlılıklar :

1- Araştırma sadece Malatya il merkezinde bulunan ve Mili Eğitim Bakanlığına bağlı Resmi ve Özel İlköğretim okulları ile sınırlıdır.

2- Araştırmaya sadece Malatya il merkezinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Resmi ve Özel İlköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleriyle, bu derslerin branş öğretmenlerine, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine ve bu öğrencilerin velilerine uygulanacak anket'le sınırlıdır.

G- Tanımlar :

Din: Din, tarifi en güç kavramlardan biri olarak kabul edilmiştir. Onu, bütün özellikleriyle kuşatacak bir tarif henüz yapılamamıştır. Dine en kısa ve en kapsamlı bir ifade ile “İnsan- Allah ilişkisi” diyebiliriz. Başka bir ifade ile “din, insanın, kayıtsız şartsız var olan Mutlak Varlığa yönelişi ve O’nun tarafından kuşatılışdır” (Beyza Bilgin, 1988, s.7).

Öğretme: Genel olarak kişilerde öğrenmeyi sağlamak amacıyla düzenlenen tüm faaliyetlere öğretim denir (İ.E Başaran, 1994, s.174).

Öğretim: Öğretim faaliyetlerinin önceden belirlenen hedefler doğrultusunda planlı ve kontrollü olarak, düzenlenmesi ve uygulanmasına öğretim denir (Nurettin Fidan, 1992, s.198).

Öğretim Süreçleri : Öğretmen öğrenci etkileşimini, kullanılan eğitim yöntemlerini, kullanılan araç- gereçleri, zamanlamayı, öğrenme- öğretim durumlarını etkileyen tüm değişkenleri kapsar (Fatma Varış, 1996, 6. Baskı, s. 150)

Program: Belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yöntemi ve süresini gösteren plan (Oğuzkan, 1993, s.3).

Ertürk'e göre yetişek (program); bireyde gözlenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunlar gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sınama durumlarını içeren dirik bir bütündür.

Eğitim: Bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci (Ertürk, 1994, s.9).

Yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken gerekli bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği (Oğuzkan, 1993, s.3)

Eğitim Programı: Program öğeleri olan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür (Demirel ve Ün, 1987, s.58).

Varış ise, bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, Milli Eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeve içine girer (Varış, 1996, s.14).

BÖLÜM III

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulaması ve analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

A- Araştırmanın Modeli :

Araştırma modeli, "...araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesi" dir . (Niyazi Karasar 1994, s.76).

Bu araştırma, ilköğretim ikinci kademe okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar nelerdir? Sorusuna cevap aramaktadır. Bu dan dolayı bu araştırmada Tarama (survey) Modeli kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Araştırmaya konu olan olay, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. (Niyazi Karasar, 1994,s. 77)

Bu araştırma veri toplama tekniği açısından ” Anket ” tipi bir çalışmadır. Araştırmaya katılan bireylerin kişisel özellikleri, görüş ve düşünceleri beklentiler ölçeği ile belirlenmiştir.

B- Evren :

Bu araştırmanın evrenini 1996 – 1997 đretim yılında Malatya il merkezinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Resmi ve özel ilköğretim okullarının ikinci kademesindeki đrenciler, Din Kùltürü ve Ahlak Bilgisi Dersini okutan öğretmenler ve đrenci velilerinden oluşmaktadır.

C- rneklem :

Bu araştırmada, örneklem ilköğretim okullarının 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Öğretmen rneklemini Din Kùltürü ve Ahlak Bilgisi Dersini okutan 32 öğretmenin tamamı alınarak, veli örneklemini ise örneklemini oluşturan đrenci velileri alınarak oluşturulmuştur.

Örneklem grubunda bulunan ğrenci sayısı resmi okul öğrencilerine 600 anket uygulanmış ancak değerlendirmeye 501 anket tabi tutulmuştur. Özel okul öğrencilerine 200 anket uygulanmış bunlarında 172 adedi değerlendirmeye alınmıştır.

Velilere anket uygulamasına katılan toplam 800 öğrenciye velilerine ulaştırmak için dağıtılmış ancak bu 800 anketten geri bize ulaşan 583 adet bununda 457 adedini değerlendirme kapsamına aldık. Velilerin çoğu bu anketleri doldurmayıp boş gönderirken bir kısmında anketleri geri göndermemişlerdir. Velilerin bu tutumuna son aylarda din adına gelişen bir takım menfi olaylardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğretmen grubunu ise bu derslere giren 32 öğretmenlerin tamamından seçtik ve bu 32 anket verilerinin tamamını değerlendirmeye aldık.

D- Veri Toplama Aracı :

Yedinci ve Sekizinci sınıf öğrencileri ile derse giren öğretmen ve öğrenci velilerine uygulanan açık uçlu sorularla öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi program uygulamaları ile ilgili veriler seçenekli sorular haline getirilmiştir.

Öğrenci anketi dışında derse giren öğretmen ve öğrenci velilerine uygulanmak üzere ayrıca iki anket daha hazırlanmıştır. Uzman görüşü de alındıktan sonra anketler son haliyle seçilmiş olan örneklem gruplarına uygulanmıştır.

Geliştirilmiş olan bu anketler ekler bölümümde ayrı ayrı verilmiştir.

E- Verilerin Toplaması:

Örneklem grubuna anket uygulamadan önce Valilikten, Milli Eğitim Müdürlüğünden ve okul yönetiminden izin alınarak. Anket, 1996-1997 öğretim yılının ikinci yarısında mesai saatleri içinde 7. ve 8. sınıf öğrencilerine, branş ve derse giren öğretmenlere tarafımdan uygulanmıştır.

Bu uygulamada sınıf seçiminde bazı okulların 8. Sınıfları olmadığı için 7.sınıf öğrencilerine her iki (7. Ve 8.) sınıfta mevcut olduğu okullarda da sadece 8. Sınıf öğrencilere, şube sayısı fazla olan okullarda ise her iki sınıf öğrencilerine uygulanmıştır.

Ancak ilimizde özel okul sayısının az olması ve bir kısım özel okullarında ülkemizde meydana gelen son gelişmelerden dolayı anket uygulamasına izin vermemeleri nedeniyle özel okullarda 6. Sınıf öğrencilerine de uygulama yaptık.

F- Verilerin İstatiksel Analizi :

Araştırma neticesinde elde edilen verilerin istatiksel analizinde % (yüzde) ve frekans analizi, ki kare, testi yapılmıştır.

Öğrenci anketinde ölçmek istenilen her durum için frekans ve % (yüzde) tabloları düzenlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar onların yaş, cinsiyet, sınıf ve başarı durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Öğretmenlerin bazı sorulara verdikleri cevaplar mezun oldukları yüksek öğretim kurumu, meslekteki kıdemlerine göre farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Velilerin öğrenim düzeyi ve meslekleri onların bazı sorulara verdikleri cevaplarda farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR :

Bu bölümde, yapılan çalışma neticesinde toplanmış olan bilgilerin analizi sonucu elde edilen bulgularla bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Bulgular ve yorum bölümü iki ana başlık ve bunlara bağlı yedi alt başlık şeklinde ele alınmıştır.

A- ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ' LERE AİT KİŞİSEL BİLGİLER

- 1- Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler
- 2- Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler
- 3- Veli'lere İlişkin Kişisel Bilgiler

B- EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

- 1- Amaca İlişkin Bulgular
- 2- Muhtevaya (içerik) İlişkin Bulgular
- 3- Öğretim Süreçlerine İlişkin Bulgular
- 4- Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

A- ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ' LERE AİT KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde ankete katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı, mezun oldukları okullar, kıdem ve hizmet-içi eğitim durumları; örnekleme giren öğrencilerin cinsiyetlerine, yaşlarına, sınıflara göre dağılımı ile velilerin cinsiyetlerine, tahsil durumlarına ve mesleklerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ayrıca kişisel olarak bazı sorulara verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımlarına yer verilmiştir.

1- Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler

Tablo: 1.

Cinsiyetlere Göre Dağılım :

Cinsiyet	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Bayan	4	12,5
Erkek	28	87,5
Toplam	32	100.0

Tablo 1 görüldüğü gibi bu derse giren 32 branş öğretmeninin % 87,5 erkektir. Örnekleme giren öğretmenlerin cinsiyet olarak dengeli bir dağılımı söz konusu değildir. Diğer derslere nispeten bu dersin öğretmenleri genellikle erkeklerden oluşmaktadır. Bu durumu uygulama yapılan ve merkeze de bulunan 30 ilköğretim okulunda ki öğretmenlere uygulana anket verilerinin sonucunda da açıkça görülmektedir.

Tablo: 2.

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumuna Göre Dağılım :

Yüksek Öğretim Kurumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
İlahiyat Fakültesi	26	81,3
Yüksek İslam Enstitüsü	4	12,5
Eğitim Enstitüsü	2	6,3
Toplam	32	100.0

Tablo 2 de görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu % 81,3'ü İlahiyat Fakültesi mezunlardır. % 4'ü Yüksek İslam Enstitüsü, % 2'si de Eğitim Enstitüsü mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo: 3.**Meslekteki Kıdemlerine Göre Dağılım :**

Kıdem – Yıl	Sayı (frekans)	% (yüzde)
1 – 4	6	18,8
5 – 9	11	34,4
10 – 14	9	28,1
15 – 19	4	12,5
30 yıl ve +	2	6,3
Toplam	32	100,0

Tablo 3 görüldüğü gibi öğretmenlerin kıdemleri 5 ile 14 yıl arasında yığılma göstermektedir. Buradan öğretmenlerin yeter derecede mesleki bilgi ve tecrübeye sahip olduklarını söyleye biliriz.

Tablo : 4.

Öğretmenlerin Okuldaki Görev Dağılımına İlişkin Bulgular

Görevler	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Sınıf öğretmeni	1	3,1
Branş öğretmeni	30	93,8
İdareci	1	3,1
Toplam	32	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin okuldaki görev dağılımı, %3,1 sınıf öğretmeni, %93,8 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi branş öğretmeni, %3,1 idareci.

Bu sonuçlara göre ankete katılmış olan öğretmenlerin tamamına yakını bu dersin branş öğretmenidir.

Tablo: 5.**Meslekteki Kıdemleri ve Hizmet – İçi Eğitime Katılıma Göre Dağılım :**

Kıdem - Yıl	Hizmet-içi Eğitim Durumu		Toplam	
	Evet	Hayır	f	%
1 – 4 yıl	-	6	6	18,8
5 – 9 yıl	4	7	11	34,4
10 – 14 yıl	3	6	9	28,1
15 – 19 yıl	3	1	4	12,5
20 ve + yıl	1	1	2	6,3
Toplam f	11	21	32	100,0
%	34,4	65,6		

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğretmenlerin % 65,6’ sı herhangi bir hizmet-içi eğitim kurs ve seminerine katılmamışlardır. Görüldüğü gibi en fazla katılanlar 5 – 9 yıllık kıdemleri olan öğretmenlerdir. Bu durum meslekteki kıdemleri az olan öğretmenlerin kendilerini ,mesleki bilgilerini daha fazla geliştirmek düşüncesinden kaynaklana bilir.

Tablo : 6.**Hizmet iç eğitim kurslarına katılanların kursların yeterliliğine ilişkin bulgular**

Yeterlilik Düzeyi	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	-	-
Hayır	6	54,5
Kısmen	5	45,5
Toplam	11	100,0

Tablo 6’da görüldüğü gibi hizmet- içi kurslarına katılan 11 (on bir) öğretmenin bu kursları yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin olara %54,5 hayır düzenlenen bu kurslar yeterli değildir,%45,5 kısmen yeterlidir diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenler düzenlenen bu hizmet-içi eğitim kurslarından yararlanamamaktalar ve yeterli görmemekteler.

Bu hizmet- içi eğitim kurs ve seminerine katılmayanların katılmama gerekçeleri Tablo 7’ de gösterilmiştir.

Tablo: 7.**Öğretmenlerin Hizmet – İçi Eğitime Katılmama Gerekçeleri :**

Katılmama Gerekçeleri	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Gereksiz Buluyorum	6	18,8
Zamanında Haberdar Olamıyorum	2	6,3
Ehliyetli Hocalar Görevlendirilmiyor	3	9,4
Bilinen Şeyler Tekrarlanıyor	5	15,6
Başka “ belirtiniz “	3	9,4
Cevapsız	13	40,6
Toplam	32	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin hazırlanan hizmet – içi eğitim faaliyetlerine katılmama nedenlerine bakıldığında sebep olarak değişik şıkları işaretledikleri görülmektedir yani birkaç şıkta yığılma söz konusu değildir. Öğretmenlerin % 18,8’ i gereksiz buldukları için, % 6,3’ ü zamanında haberdar olmadıkları için, % 9,4’ ü ehliyetli alanında kendini ispat etmiş hocaların görevlendirilmemesi, % 15,6’ si bilinen şeyler tekrarlandığı için, % 9,4 resmi görevlendirme olmadığı için katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Geriye kalan %40, 6’ si ise ya soruyu boş bırakmış veya hizmet içi eğitim faaliyetine katılmış olan öğretmenlerden meydana gelmiştir.

Yapılmış olan bir “ Hizmet-içi Eğitim Araştırması “, bu çalışmaların iyi uygulanmadığını, öğretmenlere yeterince yararlı olmadığını tespit etmiştir : “ Ele alınan konular, daha çok yöneticilerce tayin edilmekte, öğretmenlerin fikri sorulmamaktadır. Meslek gezileri, seminerler, bölge öğretmen toplantısı, iyi uygulanmayan çalışmaların başında gelmektedir. Sınırlı bir süre içinde çok çeşitli konular üzerinde derinleşmek mümkün olmamaktadır.(İ. Ethem Başaran, 1960)

Tablo: 8.

D. K. Ve A. B. Dersinin Gerekliliğine İnanıp İnanmama Durumu:

Gerekliliğine İnanma	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	29	90,6
Hayır	-	-
Kısmen	3	9,4
Toplam	32	100,0

Tablo 8’ de görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlâk Bilgisi Dersine giren öğretmenlerin büyük çoğunluğu % 90,6’sı bu dersin gerekliliğine inandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum sevindiricidir, çünkü bir dersi sevmeyen , onu lüzumsuz gören bir öğretmenin öğrenciye faydalı olacağı fazla düşünülmez. İnsanlar ancak sevdikleri işlerde başarılı olurlar.

Tablo: 9.**Din Kültürü Ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Kendilerini Yeterli Görme****Durumu:**

Yeterlik Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	30	93,8
Hayır	-	
Kısmen	2	6,2
Toplam	32	100,0

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğu % 93,8’ i kendilerini bu dersi verebilecek yeterlikte görürken, % 6,2’i kısmen yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizin büyük çoğunluğunun kendilerine güvenmeleri sevindirici bir olaydır.

Öğretmenlerin kendilerine öz güvenlerinin olması mutlaka programda amaçlanan hedeflere ulaşılmasında önemli bir etkidir. Çünkü programların başarılı olması büyük ölçüde onu uygulayacak olan bireylere de bağlıdır.

2- Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler:

Tablo:10.

Cinsiyetlere Göre Dağılım :

Cinsiyet	Sayı (frekans)		% (yüzde)	
	Resmi Okul	Özel Okul	Resmi Okul	Özel Okul
Kız	231	38	46.1	22.1
Erkek	270	134	53.9	77.9
Toplam	501	172	100.0	100.0

Tablo 10'da görüldüğü gibi ankete katılan resmi okul öğrencilerinin %53,9 erkek, % 46,1 kız; özel okul öğrencilerinin % 77,9 erkek, % 22,1 kızlar oluşturmaktadır. Genel olarak örneklem gurubunun % 60,02 sini erkekler % 39,98'ni kızlar oluşturmaktadırlar. Erkek öğrencilerin sayısı özellikle özel okullarda kız öğrencilere nazaran daha fazladır.

Genel olarak bakıldığında kız öğrencilerin eğitim kademelerinde öğrenim düzeyi yükseldikçe sayıları her kademedede biraz daha düşmektedir. Bunun sebebi büyük ölçüde toplumdaki kız çocuğu okuyup ta ne olacak düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo: 11.**Yaşa Göre Dağılım :**

Yaş Grupları	Sayı (frekans)		%(yüzde)	
	Resmi Okul	Özel Okul	Resmi Okul	Özel Okul
13 yaş ve altı	284	85	56.7	49.4
14 yaş	193	45	38.5	26.2
15 yaş	20	31	4.0	18.0
16 yaş	3	9	.6	5.2
17 yaş ve +	1	2	.2	1.2
Toplam	501	172	100.0	100.0

Tablo 11’de görüldüğü gibi ankete katılan resmi ve özel ilköğretim okulu öğrencilerinin yaş ortalamaları 13- 14 yaş grubunda yığılma göstermiştir. Bu oran resmi okullarda % 56,7 13 yaş ve altı, % 38,5 ‘ i 14 yaş grubunda dir.

Özel okullarda ise dağılım % 49,4’ü 13 yaş ve altı, % 26,2’i 14 yaş grubundadır. Her iki okulda da yaş ortalamaları bu çağ öğrencilerin genel yaş düzeyindedir.

Tablo: 12.**Sınıflara Göre Dağılım:**

Sınıflar	Sayı (frekans)		% (yüzde)	
	Resmi Okul	Özel Okul	Resmi Okul	Özel Okul
6. sınıf	-	78	-	45,3
7. sınıf	187	58	37,3	33,8
8. sınıf	314	36	62,7	20,9
Toplam	501	172	100.0	100.0

Tablo 12'de görüldüğü gibi bu çalışmada öğrencilerin sınıflara göre dağılımları ; resmi okullarda 6. Sınıf öğrencileri bu çalışmaya alınmadığı için yoklar. 7. sınıf öğrenciler 187 kişi % 37,3, 8. Sınıf öğrenciler 314 kişi %62,7 dir. Burada 8. Sınıf öğrencilerinin sayısının 7. Sınıf öğrencilere göre fazla olmasının sebebi bu öğrencilerin anlama ve kavrama kabiliyetlerinin daha gelişmiş olmasıdır. Böylece sorulara daha gerçekçi cevaplar almamız daha yüksektir.

Özel okullarda 6.sınıf 78 kişi %45,3, 7. Sınıf 58 kişi % 33,1 ve 8. Sınıf 36 kişi %20,9 dur. Burada 6. Sınıf öğrencinin bulunma sebebi merkezde yeter sayıda özel okul ve 7.- 8. Sınıf öğrencinin bulunmamasıdır. Ayrıca bazı özel okul yöneticisinin izinli olmasına rağmen uygulama yapmaya izin vermemesi ve uygulama yatanlarında başta savma yaptıkları için mecburiyetten 6. Sınıf öğrencilerine

uygulama yaptık. İzin vermeyen okul yöneticiler mazeret olarak son gelişen olayları göstermişlerdir.

Tablo: 13.

Genel Başarı Durumu ile D. K. Ve A. B. Dersi Başarı Durumu Dağılımı :

Başarı Grubu	Resmi Okul				Özel Okul			
	G. (f)	G. %	D. (f)	D. %	G. (f)	G. %	D. (f)	D %
Çok iyi	87	17,4	160	31,9	41	23,8	114	66,3
İyi	231	46,1	197	39,3	76	44,2	50	29,1
Orta	150	29,9	103	20,6	51	29,7	6	3,5
Zayıf	23	4,6	30	6	4	1,2	2	1,2
Çok zayıf	10	2,0	11	2,2	-	-	-	-
Toplam	501	100,0	501	100,0	172	100,0	172	100,0

G: Okuldaki genel başarı durumu; D: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi başarı durumu; f: frekans

Tablo 13' de görüldüğü gibi resmi okul öğrencilerinin genel başarı durumu % 46,1 iyi, % 29,9 orta ve % 17,4 çok iyi olarak belirlenmiştir. Bu durum eğitim öğretim açısından iyi sayılabılır. Resmi okul öğrencilerinin genel durumu iyi diye biliriz.

Özel okul öğrencilerinin genel başarı durumu ise % 44,2 iyi, % 29,7 orta, % 23,8 çok iyi şeklinde görülmektedir. Bu duruma da genel olarak iyi dememiz yanlış olmaz.

Genel başarı durumu zayıf ve çok zayıf olan öğrenciler resmi okullarda % 6,6, özel okullarda ise % 1,2 dir.

Resmi ve Özel okul öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarı durumları : Resmi okul öğrencilerinin % 39,3 iyi, % 31,9 çok iyi, %20,6 orta şeklinde belirtmiştir. Zayıf ve çok zayıf diyen öğrencilerin oranı % 8.2 dir. Genel olarak öğrencilerin bu dersteki başarı oranı iyi şeklinde ifade edebiliriz.

Özel okul öğrencilerinin % 66,3 çok iyi , %29,1 iyi, %3,5 orta şekilde görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin bu dersteki başarı durumu genel olarak çok iyi olarak ifade edebiliriz.

Öğrencilere bu başarı durumlarını sebebi sorulduğunda şu cevaplarda yığılma göstermişlerdir : Onların ifadeleri ile aktarıyorum.

- Dini konulara olan aşırı merakımdan dolayı severek çalışıyorum,
- Dersi ders esnasında dinliyorum ve evde de tekrar ediyorum,
- Bazı konuları ailemizde öğrenmiş olmamız,
- Öğretmenimizin dersi iyi anlatması ve öğretmenimizi sevmemiz

Yukarıda kısaca sıralamaya çalıştığım sebepler bu dersteki öğrenci başarısını arttıran unsurlardır.

Zayıf diyen çok az sayıda öğrenci ise bu duruma neden olarak çoğunluğu bu dersi gereksiz görmeleri ve dersi sevmemelerini, az bir kısımda dersin öğretmenini sevmeme olarak ifade etmişlerdir.

Tablo: 14.

Ailenin Ortalama Aylık Gelir Dağılımı :

Gelir Grupları	R.O. (f)	R. O. (%)	Ö. O. (f)	Ö. O. (%)
10 – 20 mil.	57	11,4	-	-
20 – 30 mil.	57	11,4	-	-
30 – 40 mil.	72	14,4	-	-
40 – 60 mil	187	37,3	33	19,2
100 mil. ve +	128	25,5	139	80,8
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 14’de ki dağılıma bakıldığında resmi okul öğrencilerin %37,3 ile 40 – 60 milyon ile en fazla olan gelir gurubunu 100 milyon ve üzerini % 25,5 öğrenci işaretlemişlerdir. Resmi okula devam eden öğrencilerin yaklaşık % 75’ ş i 100 milyonun altında olduğu görülmektedir. Yine tablo 14’ de bakıldığında resmi okulla devam eden öğrencilerin yaklaşık % 37,2’si aylık gelir olarak 50 milyonun altında bir gelire sahip olan ailelerden oluşmaktadır. Bu durum günümüz ekonomik şartları düşünüldüğünde ne kadar zor şartlar altında eğitim gördükleri

anlaşmaktadır. Dengesiz gelir dağılımı bireylerin istedikleri şartlarda bir öğrenim görmelerini engellemektedir.

Bu gelir durumunun özel okullara devam eden öğrencilerde ki dağılımı ise şu şekildedir:

Öğrencilerin 33'ü %19,2'si 40 – 60 milyon aylık gelire sahip aile çocuklarından oluşmaktadır. Bu öğrencilerin büyük bir kısmı çok başarılı oldukları için bu okullara ücretsiz olarak alınmışlar. Diğer öğrenciler 139 kişi %80,8 100 milyonun üzerinde aylık gelire sahip aile çocuklarından oluşmaktadır. Buradan şu ortaya çıkıyor artık parası olan istediği eğitimi yapacaktır.

Tablo: 15.

Aile büyüklerinin dine karşı ilgilerine ilişkin bulgular

İlgi Düzeyi	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Çok yüksek	267	53,3	126	73,3
Orta derecede	206	41,1	43	25,0
Pek az	28	5,6	3	1,7
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 15'de görüldüğü gibi aile büyüklerinin dine karşı ilgilerine ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %53,3 çok yüksek, %41,1 orta derecede %5,6 pek az diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %73,3 çok yüksek, %25,0 orta derecede, %1,7 pek az olarak görüş belirtmişlerdir.

Her iki okul öğrencilerinin dine karşı ilgilerinin genel olarak iyi bir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo :16.

D. K. ve A. B. Okutulması Gerekli Olan Bir Ders midir? Sorusuna İlişkin

Bulgular

Gereklilik Düzeyi	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	452	90,2	161	93,6
Hayır	16	3,2	-	-
Kısmen	33	6,6	11	6,4
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 16'da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. okutulması gerekli olan bir ders midir? Sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %90,2 evet gereklidir diye belirtirken özel okul öğrencileri de yine %93,6 evet diye görüş belirtmişlerdir.

Her iki öğrenci grubunun aile bireyleri genel olarak dine ve dini inançlara karşı ilgililerdir.

Tablo :17.**D. K. Ve A. B. Dersini Severek Ve İsteyerek Mi Okuyorsunuz? Sorusuna İlişkin****Bulgular**

İsteklik Düzeyi	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Severek okuyorum	464	92,6	163	94,8
Zorunlu olduğu için	24	4,8	6	3,5
Seçmeli olsa okumazdım	13	2,6	3	1,7
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 17'de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. dersini severek ve isteyerek mi okuyorsunuz? Sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %92,6 severek okuyorum, %4,8 zorunlu olduğu için okuyorum diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %94,8 severek okuyorum, % 3,5 zorunlu olduğu için okuyorum diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre genel olarak her iki okul öğrencilerinin çok büyük bir çoğunluğu bu dersi severek ve isteyerek okuduklarını belirtmişlerdir.

3- Velilere İlişkin Kişisel Bilgiler :

Tablo: 18.

Velilerin Cinsiyet Dağılımı :

Cinsiyet Grupları	Sayı (f)	% (yüzde)
Bayan	109	23,9
Erkek	348	76,1
Toplam	457	100,0

Tablo 18'de görüldüğü gibi Velilerin %23,9'ü bayan, %76,1

erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo: 19.

Velilerin Tahsil ve Meslek Dağılımı :

Meslekler Grupları	Tahsil Durumları					Top. f	%
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yük. Öğr	Lis. Üstü		
Serbest Meslek	49	29	39	4	1	122	26,7
Ev hanımı	29	18	28	2		77	16,8
Çiftçi	11	10	4			25	5,5
Şoför	7	12	1			20	4,4
Teknisyen			1	3		4	0,9
Emekli	2	4	12	2		20	4,4
Mühendis				9	2	11	2,4
Öğretmen				36	3	39	8,5
Memur	7	20	55	8	1	91	19,9
Hemşire			5	1		6	1,3
Öğretim üyesi						2	0,4
Avukat				8		8	1,8
Doktor				2	1	3	0,7
Eczacı				3		3	0,7
Askeri personel		2	12	12		26	5,7
Toplam (f)	105	95	157	90	10	457	
(%)	23,0	20,8	34,4	19,7	2,2		100,0

Tablo 19’da görüldüğü gibi velilerden ilkokul mezunu olanlar 105 kişi % 23,0 , bunların mesleklere dağılımı ise, 49 kişi serbest meslek sahibi, 29 kişi ev hanımı, 11 kişi çiftçi, 7 kişi şoför, 2 kişi emekli, 7 kişi memur dır. İlkokul mezunlarının büyük bir çoğunluğu serbest meslek sahibi insanlardır.

Ortaokul mezunları 95 kişi %20,8 bunların mesleki dağılımı 29 serbest meslek, 18 ev hanımı, 10 çiftçi, 12 şoför, 4 emekli, 20 memur.

Lise mezunları 157 kişi %34,4 bunların mesleki dağılımı, 39 serbest meslek, 28 ev hanımı, 4 çiftçi, 1 şoför, 12 emekli, 55 memur, 1 teknisyen, 5 hemşire.

Yükseköğrenim mezunu 90 kişi %19,7 bunların mesleki dağılımı, 4 serbest meslek, 2 ev hanımı, 2 emekli, 8 memur, 3 teknisyen, 1 hemşire, 36 öğretmen, 8 avukat, 2 doktor, 3 eczacı.

Lisans üstü eğitim görenler 10 kişi % 2,2 bunların mesleki dağılımı, 1 serbest meslek, 1 memur, 2 mühendis, 2 öğretim görevlisi, 3 öğretmen, 1 doktor.

Görüldüğü gibi velilerin tahsil durumları en fazla lise düzeyinde % 34,4 bu durum ülkemizdeki belili yaş gurubunun genel tahsil durumunu bir yerde yansıtmaktadır.

Tablo :20.

İslam Dininin İnanç, İbadet Ve Ahlaki Konulardaki Temel Esaslarını Yeterince Bildiğinize İnanıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi Durumu	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	269	58,9
Hayır	52	11,4
Kısmen	136	29,8
Toplam	457	100,0

Tablo 20’de görüldüğü gibi İslam dininin inanç, ibadet ve ahlaki konulardaki temel esaslarını yeterince bildiğinize inanıyor musunuz? Sorusuna ilişkin olarak velilerin %58,9 evet biliyorum, %11,4 hayır bilmiyorum, %29,8 kısmen biliyorum diye görüş belirtmişlerdir. Bu verilere göre velilerin din konusunda yeteri bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo : 21.

D. K. ve A. B. Dersinin Gerekliliğine İlişkin Bulgular

Gereklilik Düzeyi	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	392	85,8
Hayır	27	5,9
Kısmen	38	8,3
Toplam	457	100,0

Tablo 21’de görüldüğü gibi velilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin gerekliliğine ilişkin olarak %85,8 evet okutulması gerekli olan bir derstir, %5,9 hayır okutulması gerekli olan bir ders değildir, %8,3 okutulması kısmen gerekli olan bir derstir diye görüş belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara göre öğrenci velilerinin çok büyük bir kısmı (kısmen diyenlerde dahil) %94,1 bu dersin gerekliliğini dile getirmişlerdir.

Tablo : 22.

D. K. Ve A. B. Dersinin Diğer Dersler Arasındaki Yerine Ait Bulgular

Dereceler	Sayı (f)	% (yüzde)
Okuduğu bütün derslerden önemlidir	159	34,8
Diğer derslerle aynı öneme sahiptir	242	52,7
Diğer dersler daha önemlidir	56	12,3
Toplam	457	100,0

Tablo 22’de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. dersinin diğer dersler arasındaki yeri nedir sorusuna velilerin %34,8 okuduğu tüm derslerinden daha önemlidir, %52,7 diğer dersleri ile aynı öneme sahiptir, %12,3 diğer dersler daha önemlidir diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenlerin yarıdan fazlası bu dersin diğer derslere göre bir önem veya önemsizliğinin söz konusu edilemeyeceğini belirtmişlerdir. Her dersin mutlak öğrenciye kazandıracak bilgi, becer ve davranışlar içerdiğini bunun için her ders önemlidir.

Tablo : 23.

Çocuğunuzun Dini Konularda Kafasına Takılan Tam Olarak Kavrayamadığı Konularda Yardımcı Olabiliyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Yardım durumu	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	287	62,8
Hayır	39	8,5
Kısmen	131	28,7
Toplam	457	100,0

Tablo 23’de görüldüğü gibi Çocuğunuzun dini konularda kafasına takılan tam olarak kavrayamadığı konularda yardımcı olabiliyor musunuz? Sorusuna ilişkin olarak öğrenci velilerinin %62,8 evet yardımcı oluyorum, %8,5 hayır yardımcı olamıyorum, %28,7 kısmen yardımcı oluyorum diye görüş belirtmişlerdir.

Bu duruma göre öğrenci velilerinin büyük bir çoğunluğu dini konularda çocuklarına yardımcı olabilecek yeterlikte bilgiye sahip olduklarını ifade etmiş

oluyorlar. Ancak bu durumun iyi mi kötümü olduğu velilerin sahip oldukları bilginin doğruluğuna bağlıdır.

B- EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BULGULAR

1- Amaca İlişkin Bulgular:

Eğitimin amaçları örgün eğitim faaliyetlerinin dayanağıdır. Eğitim amaçlarının kaynağı bilimsel olaylara ve araştırmalara dayalı bir eğitim felsefesidir.(Fatma Varış, 1996, s.94)

İlköğretim okullarında din kültürü ve ahlak bilgisi öğretiminde amaç boyutunun bugünkü mevcut durumu belirlemek için ders öğretmenlerine ve öğrencilere aynı anket soruları yöneltilmiştir. Bu sorular neticesinde alınan veriler bu boyutun mevcut durumunu belirtecek ve bu veriler ışığında açıklama ve yorumlar yapılacaktır.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.02.1992 tarih ve 47 sayılı kararı ile kabul edilen ve 13.04.1992 tarih ve 2356 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmış şekliyle, ilköğretim okullarınının 6., 7. ve 8.sınıflarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin özel amaçları şöyledir:

“Din ve İslam Dinine ilişkin temel kavramları bilmek. Müslümanlığın en son ve en gelişmiş din olduğunu bilmek. İslam Dininin inanç ve ibadetlerini bilmek. Namazda okunan sure ve duaları ezberlemek ve bunları anlamak. Kendi iç dünyasında, içinde yaşadığı aile ve toplumda, inanç ve ibadet yönünden dengeli ve uyumlu bir kişilik kazanmak. İslam Dininin yalnız ahiret için çalışmayı değil, aynı zamanda “hiç ölmeyecekmiş gibi” dünya hayatında birlik ve beraberlik içinde mutlu yaşamayı telkin eden bir din olduğunu bilmek. Başkasının inancına, düşüncesine, canına, malına ve diğer haklarına saygı gösteren bir hoşgörü kazanmak. Dini konularda aileden, çevreden ve okul dışındaki çeşitli kaynaklardan alınması muhtemel, batıl inanç ve fikirlerden uzak, ilme uygun ve saygılı, laik Atatürk ilkeleriyle bütünleşmiş bir görüş ve tutum kazanmak. Dini inanç ve duyguları şahsi çıkarlar için kullanmamak. Temizlik, iyilik, doğruluk fikirlerinin, insanları sevmenin, anaya, babaya, büyüklere saygı, küçüklere şefkat göstermenin, zayıflara, muhtaçlara yardım etmenin, çalışkanlığın, bilim, sanat ve gerçek sevgisinin İslam Dini'nin emir ve esaslarından olduğunu kavramak ve İslam Dini'nin ahlak ilkelerini bilmek. Her türlü ibadet ve dış temizlik gibi güzel ahlakın da insan için vazgeçilmez bir unsur olduğu gerçeğini benimsemek. Tarih boyunca Türklerin İslam'a hizmetlerini bilmek, vatan savunmasında ve milli konularda Türklerin tarih boyunca geliştirip olgunlaştırdığı hamaset duygusunu benimsemek. Milli benliğimize ve dinimizin ana kaynaklarına dayalı din ve millet şuurunu kavramak, vatandaşlarına, din kardeşlerine, insanlığa ve bütün varlıklara karşı saygı, sevgi ve şefkat duymak. Bazı dini törenlerle ilgili bilgileri kazanmak.”

Tablo : 24.

Öğretmenlere Göre Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Amaçlarının Gerçekleşme Durumu:

Gerçekleşme Derecesi	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	9	28,1
Hayır	6	18,8
Kısmen	17	53,1
Toplam	32	100,0

Tablo 24’de Görüldüğü gibi öğretmenlerin yarıdan fazlası % 53,1 din kültürü ve ahlak bilgisi dersi amaçlarının kısmen gerçekleşebilecek nitelikte olduğunu belirtirken % 28,1 gerçekleşebilecek nitelikte, % 18,8 gerçekleşebilecek nitelikte olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin amaçların gerçekleşmeme nedenlerinin sorulduğu soruya verilen cevapların dağılımı Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo: 25.**Amaçların Gerçekleşmeme Nedenleri:**

- Şıklar:** a.) Amaçların açık anlaşılır şekilde belirlenmemesi
 b.) Muhtevanın amaçlara dönük olmaması
 c.) Yardımcı araç-gereç yetersizliği
 d.) Bireylerin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimine uygun olmayışı
 e.) Başka “ belirtiniz “

Değerler	Sayı (f)	% (yüzde)
1,00= b,c	2	6,3
2,00=b,d,c	5	15,6
3,00=a,b	1	3,1
4,00=b,d,e	1	3,1
6,00=boş	23	71,9
Toplam	32	100,0

Tablo 25’de görüldüğü gibi öğretmenlerin amaçların tam olarak gerçekleşmeme nedeni olarak %15,6’sı b, d, c şıklarını sırasıyla işaretlemişlerdir. Yani muhtevanın Amaçlara dönük olmaması, Bireylerin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimine uygun olmayışı ve yardımcı araç- gereç yetersizliği olarak belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi en fazla “ b “ şıkkı işaretlenmiş . Boş bırakanlar ise bu amaçların gerçekleşebilecek düzeyde olduğunu işaretleyenlerdir.

Tablo: 26.

Öğretmenlere Göre Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Amaçlarının Öğrenci Davranışına Dönüklük İlkesine Uygunluğuna İlişkin Görüşler:

Davranışa Dönüşme	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	10	31,3
Hayır	9	28,1
Kısmen	11	34,4
Cevapsız	2	6,3
Toplam	32	100,0

Tablo 26'de görüldüğü gibi öğretmenlerin %31,3 amaçların öğrenci davranışına dönüştürülmesi açısından evet görüşünü, % 34,4 kısmen görüşünü, %28,1 hayır görüşünü belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre amaçlar genel olarak öğrenci davranışına dönüştürüle bilinmektedir.

Tablo : 27.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinin Amaçları Arasında Birbiriyle Çelişen Hususlar var mıdır? Sorusuyla İlgili Veriler

Çelişki Durumu	Sayı(f)	% (yüzde)
Yoktur	14	43,8
Vardır	14	43,8
Cevapsız	4	12,5
Toplam	32	100,0

Tablo 27’de görüldüğü gibi bu dersin amaçları arasında birbiriyle çelişen hususlarla ilgili olarak öğretmenlerin %43,8 yoktur derken, yine %43,8 vardır demişlerdir. Ancak vardır diyen öğretmenler bu konuda net bir bilgi sunmamışlardır.

Tablo: 28.

D. K. Ve A. B. Dersinde İnanç, İbadet Ve Ahlaki Konularda ki Temel Esasların Kavranılması İle İlgili Bulgular:

Kavrama Düzeyi	Öğretmen		Özel okul		Resmi okul		Veli	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	3	9,4	144	83,7	361	72,1	222	48,5
Hayır	14	43,8	-	-	54	10,8	80	17,5
Kısmen	15	46,9	28	16,3	86	17,1	155	34,0
Toplam	32	100,0	172	100,0	501	100,0	457	100,0

Tablo 28’de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersinde inanç, ibadet ve ahlaki konularda ki temel esasların kavranılması ile ilgili olarak öğretmenler % 46,9’ü kısmen kavranıldığını, %43,8 kavranılmadığını, %9,4 ise kavranıldığını belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %83,7 kavranıldığını, %16,3 kısmen kavranıldığını belirtmişlerdir. Buna göre özel okullar genelde olumlu cevap vermişlerdir.

Resmi okul öğrencileri %72,1 evet kazanıldığını, 10,8 kazanılmadığını, 17,1 kısmen kazanıldığını belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi öğrenciler arasında fazla bir farklılık görülmemekle birlikte öğretmenlere göre bu durum çok zayıf ve öğrencilerle tam bir zıtlık ortaya çıkmaktadır.

Velilerin %48,5 evet kavradığını belirtirken, %17,5 hayır kavrayamamaktalar, %34,0 kısmen kavramaktalar diye görüş belirtmişlerdir. Velilerin bu görüşleri öğrencilerle paralellik gösterirken öğretmenlerle zıtlık arz etmektedir.

Tablo: 29.

D. K. Ve A. B. Dersi Dini Bilgilerin Yanı Sıra Vatan, Millet Ve Bayrak Sevgisi, Milli Birlik Ve Beraberlik, Hoşgörü, Yardımlaşma Ve Hasta Ziyareti Ve Benzeri Konularda Bir Duyarlık Kazandırmakta Mıdır? Sorusuna Ait Bulgular:

Duyarlık Düzeyi	Öğretmen		Veli	
	Sayı (f)	% (yüzde)	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	19	59,4	338	74,0
Hayır	1	3,1	38	8,3
Kısmen	12	37,5	81	17,7
Toplam	32	100,0	457	100,0

Tablo 29'da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersinde öğrenciler dini bilgilerin yanı sıra vatan, millet ve bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, hoşgörü, yardımlaşma ve hasta ziyareti ve benzeri konularda bir duyarlık kazandırmakta mıdır? Sorusuna öğretmenlerin %59,4 evet duyarlık kazanmaktadır, %37,5 kısmen duyarlık kazanmaktadır, %3,1 hayır duyarlık kazanmamaktadır diye belirtmişlerdir.

Velilerin yukarıdaki hedef soruya % 74,0 evet bu konularda duyarlık kazanmaktadır, % 17,7 kısmen duyarlık kazanmaktadır, %8,3 hayır bu konularda duyarlık kazanmamaktadır diye belirtmişlerdir.

Öğretmen ve velilerin vermiş oldukları bu cevaplara göre D. K. Ve A. B. Dersi dini bilgilerin yanı sıra vatan, millet ve bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, hoşgörü, yardımlaşma ve hasta ziyareti ve benzeri konularda bir duyarlık kazandırmakta mıdır? Hedef cümlesine genel olarak büyük ölçüde ulaşıldığını göstermektedir. Bu durum sevindirici bir durumdur.

Tablo: 30.

D. K. Ve A. B. Dersi Çocuğunuzun Ahlaki Tutum Ve Davranışlarında Olumlu Bir Değişiklik Meydana Getirmekte Midir ? Sorusuna İlişkin Bulgular

Değişiklik Durumu	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	265	58,0
Hayır	74	16,2
Kısmen	118	25,8
Toplam	457	100,0

Tablo 30'da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersi çocuğunuzun ahlaki tutum ve davranışlarında olumlu bir değişiklik meydana getirmekte midir ? sorusuna ilişkin olarak velilerin %58,0 evet bu ders çocukların

ahlaki tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirmektedir, %25,8 kısmen değişiklik meydana getirmektedir, % 16,2 ise hayır olumlu bir değişiklik meydana getirmemektedir diye ifade etmişlerdir.

Genel olarak yukarıdaki verilere göre bu ders bireylerin ahlaki tutum ve davranışlarda olumlu değişiklikler meydana getirmiştir.

Tablo: 31.

D. K. Ve A. B. Dersinde Abdest – Teyemmüm Ve Namaz Gibi Konular Yeterince Öğretilmekte Midir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğrenme Durumu	Resmi Okul		Özel Okul		Veli	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	284	56,7	92	53,3	221	48,4
Hayır	150	29,9	34	19,8	126	27,5
Kısmen	67	13,4	46	26,7	110	24,1
Toplam	501	100,0	172	100,0	457	100,0

Tablo 31' da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersinde Abdest – Teyemmüm ve Namaz gibi konular yeterince öğretilmekte midir? Sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin % 56,7 evet öğretilmektedir, %29,9 hayır öğretilmemektedir, %13,4 kısmen öğretilmektedir diye belirtmişlerdir. Resmi okul öğrencilerine göre bu konular genel olarak öğretilmektedir.

Özel okul öğrencilerinin %53,3 evet öğretilmektedir, %19,8 hayır öğretilmemektedir, %26,7 kısmen öğretilmektedir diye belirtmişlerdir. Elde edilen verilere göre bu konular genel olarak öğretilmektedir.

Velilerin %48,4 evet öğretilmektedir, %27,5 hayır öğretilmemektedir, %24,1 kısmen öğretilmektedir diye belirtmişlerdir.

Genel olarak bakıldığında bu konuların genel olarak öğretildiğini belirtmekle birlikte, bu konuda hayır diyenlerinde aslında çok düşük olduğunu söyleye meyiz.

Tablo : 32.

Bu Ders Sizde Hem Bu Dünya İçin Hem De Ahiret İçin Çalışılması Gerektiği Düşüncesinin Uyanmasında Etkili Oldu Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Etki Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	421	84,0	151	87,8
Hayır	26	5,2	7	4,1
Kısmen	54	10,8	14	8,1
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 32’de görüldüğü gibi bu ders sizde hem bu dünya için hem de ahiret için çalışılması gerektiği düşüncesinin uyanmasında etkili oldu mu? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %84,0 evet etkili oldu, %5,2 hayır bu

düşüncenin uyanmasında etkisi olmadı, %10,8 kısmen etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %87,8 evet bu düşüncenin uyanmasında etkisi olduğunu, %4,1 hayır etkisi olmadı, %8,1 ise kısmen etkili olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara bakıldığında her iki öğrenci grubunun bu soruya vermiş oldukları cevaplar ile paralellik arz etmektedir. Bu düşüncenin uyanmasında bu dersin etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

1- Muhteva (içerik)'ya İlişkin Bulgular:

Örgün eğitimde muhteva (içerik) , belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, bireye verilmek istenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışları içeren konular bütünüdür.

Eğitim programında içerik amaçların gerçekleşmesi için yararlanılan bir kaynaktır. (Fatma Vanş, 1996. s.114)

D. K. ve A. B. Dersinde belirlenen amaçla, uygulama arasında bir tutarlılığın olması gerektiği için hazırlanacak olan içeriğin belirlenen bu amacı gerçekleştirmeye dönük ve bu gerçekleştirecek yeterlikte olmalıdır. Çünkü belirlenmiş olan amaca ulaşılması öncelikli araç dersin içeriğidir.

Tablo : 33.

D. K. Ve A. B. Dersinin Muhtevası Okutulan Sınıfın Yaş, Bilgi Ve Kavrama Düzeyine Uygun Mudur? Sorusuna İlişkin Bulgular

Uygunluk Düzeyi	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	22	68,8
Hayır	1	3,1
Kısmen	9	28,1
Toplam	32	100,0

Tablo 33'de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersinin muhtevası okutulan sınıfın yaş, bilgi ve kavrama düzeyine uygun mudur? Sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %68,8 evet uygundur, %28,1 kısmen uygundur, % 3,1 hayır uygun değildir diye belirtmişlerdir. Bu verilerden de anlaşıldığı gibi öğretmenlerin geneli bu konuda hemfikirlerdir.

Tablo: 34.

D. K. Ve A. B. Dersi Konuları Günlük Hayata Yönelik Konular Mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular.

Dereceler	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	10	31,3
Hayır	2	6,3
Kısmen	20	62,5
Toplam	32	100,0

Tablo 34'de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersi konuları günlük hayata yönelik konular mıdır? Sorusuna öğretmenlerin %31,3 evet günlük hayata yöneliktir, %6,3 hayır günlük hayata yönelik değildir, %62,5 kısmen cevabını vermişlerdir. Bu bulgulara göre konular tam manasıyla günlük hayata yönelik değildir. Bu durumun çözümü bu dersteki başarıyı daha da artıracaktır. Çünkü birey ihtiyaç duyduğu ve gerçek hayatta karşılaştığı olaylarla ilgili şeyler öğrenmeyi daha çok arzulamaktadır.

Tablo: 35.

**D. K. Ve A. B. Dersi Konuları İle Diğer Dersler Arasında Çelişki Var Mıdır?
Sorusuna İlişkin Bulgular**

Çelişki Düzeyi	Öğretmenler		Resmi - Öğrenci - Özel			
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	7	21,9	106	21,1	20	11,6
Hayır	19	59,4	331	66,1	128	74,4
Kısmen	6	18,7	64	12,8	24	14,0
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 35'de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersi konuları ile diğer dersler arasında çelişki var mıdır? Sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %21,9 evet çelişki vardır, % 59,4 hayır çelişki yoktur. %18,7 kısmen vardır diye belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %21,1 evet vardır, %66,1 hayır çelişki yoktur, %12,8 kısmen vardır diye belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %11,6 evet, %74,4 hayır, %14,0 kısmen çelişki olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen ve öğrenci verilerine bakıldığında bu ders ile öteki dersler arasında bir çelişki var ancak bu büyük oranda değildir.

Tablo : 36.

D. K. Ve A. B. Dersinde İşlenen Konular Yeterli Midir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Yeterlik Düzeyi	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet yeterlidir	347	69,2	144	83,7
Hayır yetersizdir	154	30,8	28	16,3
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 36'de görüldüğü gibi bu derste işlenen konular yeterli midir? Sorusuna resmi okul öğrencilerinin %69,2 evet yeterlidir, %30,8 hayır yetersizdir şeklinde belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %83,7 evet yeterlidir, % 16,3 hayır yetersizdir şeklinde belirtmişlerdir.

Bu bulgulara göre işlenen konular yeterli sayılmaktadır. Bu soruyu hayır yetersizdir şeklinde işaretleyeler, eklenmesi gereken konuları şu şekilde sıralaya biliriz.

- Konular daha ayrıntılı olarak geniş bir şekilde işlenmeli
- Konularla ilgili daha fazla ayet ve hadislere yer verilmelidir
- Konuları pekiştirmek ve örnek olması açısından yerine göre Peygamberimizin ve sahabelerin hayatlarından örnek verilmelidir.
- Allah'ın varlığı ve ahiret günü hakkında daha detaylı bilgi verilmelidir.
- Konularla ilgili filimler izletilmelidir.
- Namaz konusu uygulamalı olarak ve yardımcı araç gereç kullanılarak işlenilmelidir.
- Ayrıca bu soruda sorulmamasına rağmen öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Kur' an-ı Kerim dersinin okutulmasını istemişlerdir. Bu konu öğrenci ve velilerinde yoğun olarak istenilen bir konudur. Veliler Kur' an-ı Kerim dersinin zorunlu olması bile seçmeli olmasını istemeyenlerin dersten muaf sayılmasını istemişlerdir.

Tablo : 37.

D. K. Ve A. B. Dersinde En Çok Öğrenilmek İstenilen Konulara İlişkin Bulgular

Konular	Öğretmen		Resmi okul		Özel okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Allah'ın varlığı	11	34,4	127	25,3	18	10,5
Cennet-Cehennem	3	9,4	57	11,5	8	4,6
Ölümden sonraki hayat	1	3,1	179	35,7	74	43,0
İnsan ve kainatın yaratılışı	17	53,1	130	25,9	72	41,9
Başka "belirtiniz"	-	-	8	1,6	-	-
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 37'de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak bilgisi dersinde en çok öğrenilmek istenilen veya hakkında en çok soru sorulan konulara ilişkin olarak öğretmenlerin %34,4 Allah'ın varlığı, %9,4 cennet-cehennem, %3,1 ölümden sonraki hayat % 53,1 insan ve kainatın yaratılışı konularını belirtmişlerdir. Bu verilere göre öğretmenler en fazla insan ve kainatın yaratılışı konusunda soru almaktadır.

Resmi okul öğrencilerinin %25,3 Allah'ın varlığı, %11,5 cennet-cehennem, %35,7 ölümden sonraki hayat % 25,9 insan ve kainatın yaratılışı konularını belirtmişlerdir. Bu verilere göre resmi okul öğrencileri en fazla ölümden sonraki hayat konusunda soru sormaktadır.

Özel okul öğrencilerinin %10,5 Allah'ın varlığı, %4,6 cennet-cehennem, %43,0 ölümden sonraki hayat % 41,9 insan ve kainatın yaratılışı konularını belirtmişlerdir. Bu verilere göre özel okul öğrencileri en fazla ölümden sonraki hayat konusunda soru sormaktadır.

Genel olarak resmi ve özel okul öğrencilerinin öğrenmek istedikleri ve hakkında soru sordukları konular paralellik göstermektedir. Her iki okul öğrencilerinin en fazla öğrenmek istedikleri konuların başında -resmi okul %35,7 özel okul %43,0- ile ölümden sonraki hayat gelmektedir. Bu durum acaba bireylerin ölüm korkusundan mi ileri gelmektedir yoksa öteki hayatı merak ettiklerinden mi ?

Yukarıda da belirttiğim gibi öğrenciler arasında önem sırası olarak tam bir uyum söz konusu iken, öğretmenlerle öğrenciler arasında bu uyumu görememekteyiz. Gerçi aynı konuları belirtmişler ama önem sırasına göre bakıldığında bir uyumdan bahsedemeyiz.

Konuların önem sırasına göre dağılımı:

Öğretmenlere Göre	Resmi	Özel
1- İnsan ve kainat in yaratılışı %53,1	1- Ölümden sonraki hayat%35,7	%43,0
2- Allah'ın varlığı%34,4	2- İnsan ve kainat in yaratılışı%25,9	%41,9
3- Cennet – Cehennem.....%9,4	3- Allah'ın varlığı.....%25,3	%10,5
4- Ölümden sonraki hayat..... %3,1	4- Cennet – Cehennem%11,5	%4,6

Tablo : 38.

D. K. Ve A. B. Dersinde Gereğinden Fazla Tekrar Edilen Konulara İlişkin Bulgular

Durum	Öğretmen		Resmi okul		Özel okul		Veli	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Hayır yoktur	16	50,0	409	81,6	156	90,7	401	87,7
Evet vardır	16	50,0	92	18,4	16	9,3	56	12,3
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0	457	100,0

Tablo 38'de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersinde gereğinden fazla tekrar edilen konulara ilişkin olarak öğretmenlerin %50,0 hayır yoktur derken diğer %50,0 evet vardır diye belirtmişlerdir. Burada tekrar edilen konular vardır diyen öğretmenlere bu konuları belirtir misiniz kısmına maalesef net bir şeyler yazmamışlardır. Öğretmen arkadaşların çoğu bu kısmı boş bırakmışlardır. Yazanlar ise sadece laiklik ve bazı okuma parçalarına gereğinden fazla yer verildiğini belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %81,6 hayır yoktur, %18,4 evet vardır diye fikir belirtmişlerdir. Özel okul öğrencileri %90,7 hayır yoktur, %9,3 evet vardır diye fikir belirtmişlerdir. Tekrar edilen veya gereğinden fazla yer verilen konulara evet diyenlerde tıpkı öğretmenler gibi net bilgiler yazmamışlardır. Bir kısmı okuma parçalarının fazlalığından, temizlik konusunun ve laiklik konusunun çok tekrar edildiğini belirtmişlerdir. Aslında ders kitapları incelendiğinde konuların gereğinden

çok tekrarından ziyade konuların fazla detaya inilmeden verildiği görülmektedir. Bu konular öğrenciyi tam olarak doyurmuyor bazı konularda bilgiye aç bırakılıyor bu durum son derece tehlikelidir. Çünkü bir konuyu yalan yanlış bilinmesindense hiç bilinmemesi daha iyidir. Yarım doktor hasta öldürür.

Bu konuda velilerinde %87,7 hayır yoktur derken, %12,3 evet vardır diye görüş belirtmişlerdir.

Tablo : 39.

D. K. Ve A. B. Dersi Müfredat Programında Olmayan Veya Eksik Olan İşlenmesi Gerekli Olan Konulara İlişkin Bulgular

Gerekliliği	Sayı (f)	% (yüzde)
Hayır	6	18,8
Evet "belirtiniz"	26	81,3
Toplam	32	100,0

Tablo 39'da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersi müfredat programında olmayan veya eksik olan işlenmesi gerekli olan konulara ilişkin öğretmenlerin %18,8 hayır yoktur, %81,3 evet vardır diye belirtmişlerdir. Öğretmenler eksik olan veya hiç müfredatta yer verilmeyen işlenmesi gerekli olan konular hakkında ki fikirlerini onların ifadeleri ile aktarıyorum ancak evet diyenlerin pek çoğu sadece evet demekle yetinmiş ve herhangi bir fikir belirtmemiştir.

-İnanç esaslarının kapsamlı şekilde anlatılması, Kur'an-ı Kerim meali ve hadis kitaplarını özendirici konulara yer verilmelidir.

-Kitaplardaki konular hep İslam dininin ve tek bir mezhebe onun kural ve kaidelerine göre yazılmıştır. Bu durumu düzeltecek bir müfredat program hazırlanmalıdır.

-Peygamberimizin ve sahabe-i kiramın günlük yaşantıları ile ilgili konulara yer verilmelidir.

-Konularla ilgili ayet ve hadislere gerektiği kadar yer verilmelidir.

-Kur'an-i Kerimin tanıtımı yüzeysel bilgidен ibaret daha detaylı verilmelidir.

-Mezheplerle ilgili bilgiler eksik tüm mezheplere gerektiğince yer verilmelidir.

-Dinimizin haram saydığı konulara yer verilmelidir. Namaz ve namaz duaları 7.ve 8.sınıflarda yer verilmesi gereklidir.

-Ölümden sonraki hayat, yaratılış konuları daha detaylı verilmelidir

Genel olarak aktarmaya çalıştığım konular bunlardan ibarettir. Belirtilen konular gerekli olan ve öğrenciler tarafından da istenilen konulardır.

Tablo : 40.

D. K. Ve A. B. Ders Kitabı Dini Ve Ahlakı Konularda Yeterli Midir ? Sorusuna İlişkin Bulgular

Yeterlilik Durumu	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	3	9,4	211	42,1	97	56,4
Hayır	11	34,3	189	37,7	32	18,6
Kısmen	18	56,3	101	20,2	43	25,0
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 40'da görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Ders kitabı dini ve ahlakı konularda yeterli midir ? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %9,4 evet yeterli, %34,3 hayır yeterli değil, % 56,3 kısmen yeterlidir diye belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %42,1 evet yeterlidir, %37,7 hayır yeterli değil, %20,2 kısmen yeterlidir diye belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin % 56,4 evet yeterlidir, %18,6 hayır yeterli değil, %25,0 kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre öğretmenler okutmakta oldukları kitapların muhtevassından memnun değiller. Ancak okuttukları kitapları öğretmenlerin kendileri öğrencilere aldirtmişlardır. Bu durum öğrenci anket sonuçlarında şu şekilde

belirtmiştir. Resmi okul öğrencilerinin %55,5 , özel okul öğrencilerinin %83,1 ders kitaplarını öğretmenlerinin seçtiğini belirtmişlerdir.

Resmi ve özel okul öğrencilerinin ders kitabının yeterliliği konusunda genel olarak aynı fikirdeler ve her iki okul öğrencileri okutulan ders kitabını yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin cevaplarına ters düşmektedir.

2- Öğretim Süreçlerine İlişkin Bulgular:

Bir programın diğer boyutları kadar önemle üzerinde durulması gereken bir boyutu da öğretim süreçleridir.

Öğretim süresinin nasıl yürütülmesi gerektiği, eğitim bilimcileri için önemli bir uğraş haline gelmiştir. Sorun, öğrenci- öğretmen etkileşiminde verimliliği sağlamaktır. Eğitim amaçlarının, en sağlıklı şekilde belirlenen ders, konu ve uğraşları ile gerçekleşmesi, öğretim süreçleri ile sağlanır.(Fatma Varış, 1996 s. 150)

Günümüzde, öğretim süreçleri, öğrenme, gelişme, kişilik, kültür gibi alanlarda yapılan araştırmalar ışığında yönlendirilmekte ve yeni öğretim teknik ve teorileri geliştirilmektedir.

Tablo: 41.

D. K. Ve A. B. Dersinde En Çok Uygulanan Yönteme İlişkin Görüşler

Uygulanan Yöntem	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Takrir (anlatım) yöntemi	202	68,8	432	86,2	149	86,6
Soru-cevap yöntemi	9	28,1	21	4,2	8	4,7
Gösteri (Demonstrasyon) yön.	1	3,1	38	7,6	3	1,7
Grup çalışması	-	-	10	2,0	12	7,0
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 41’de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. dersinde En Çok Uygulanan Yönteme İlişkin olarak öğretmenlerin %68.8 anlatım (takrir) yöntemini, %28,1 soru – cevap yöntemini, %3.1gösteri (Demonstrasyon) yöntemini uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %86,2 anlatım (takrir) yöntemini, %4,2 soru – cevap yöntemini, %7,6 gösteri (Demonstrasyon) yöntemini, %2,0 grup çalışması yöntemini uyguladığını belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %86.6 anlatım (takrir) yöntemini, %4,7 soru – cevap yöntemini, %1,7 gösteri (Demonstrasyon) yöntemini, %7,0 grup çalışması yönteminin uygulandığını belirtmişlerdir.

Bu veriler incelendiğinde öğretmenlerle her iki okul öğrencilerinin en çok uygulanan yöntem konusunda aynı görüşleri paylaştıkları anlaşılmaktadır. En çok uygulanan yöntem anlatım (takrir) yöntemi dir.

Tablo : 42.

En Çok Uygulanan Yöntemin Bu Ders İçin Uygun Yöntem Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Uygunluk Düzeyi	Sayı (f)	% (yüzde)
Evet	16	50,0
Hayır	4	12,5
Kısmen	12	37,5
Toplam	32	100,0

Tablo 42’de görüldüğü gibi bu derste en çok uygulanan yöntemin yeterli olup olmadığı veya en uygun yöntem olduğuna ilişkin olarak öğretmenlerin %50,0 evet uygun bir yöntemdir, %12,5 hayır bu ders için en uygun yöntem değildir, %37,5 kısmen uygundur diye görüş belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi öğretmenlerin yarısı uyguladıkları yöntemden memnunlar.

Görüşme yaptığım öğretmenler derslerden daha fazla verim almak açısından bazı konuların ya uygulamalı veyahut ta göze ve kulağa hitap eden yardımcı araç-gereçlerin kullanılması gerektiğini ancak bu gibi araç-gereçleri ellerinde olmadığından kullanma imkanlarının olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo :43.

D. K. Ve A. B. Dersi Hangi Yöntem İle İşlenirse Daha Başarılı Olursunuz ?

sorusuna ilişkin bulgular:

Yöntemler	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Öğretmenin anlatımı ile	157	31,3	54	31,4
Grup çalışması ile	44	8,8	10	5,8
Soru- cevap yöntemi ile	74	14,8	5	2,9
Yardımcı araç- gereç ile	226	45,1	103	59,9
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 43’de görüldüğü gibi D. K. Ve A. B. Dersi Hangi Yöntem İle İşlenirse Daha Başarılı Olursunuz ? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %31,3 öğretmen anlatımı ile, %8,8 grup çalışması, %14,8 soru-cevap yöntemi ile, %45,1 araç- gereç – tepegöz, afiş, video v,b,- yöntemi ile işlenilirse daha başarılı olacaklarını ifade etmişlerdir.

Özel okul öğrencilerin %31,4 öğretmen anlatımı ile, %5,8 grup çalışması, %2,9 soru-cevap yöntemi ile, %59,9 araç- gereç – tepegöz, afiş, video v,b,- yöntemi ile işlenilirse daha başarılı olacaklarını ifade etmişlerdir.

Bu verilere göre her iki okul öğrencilerinin genel olarak istedikleri yardımcı araç- gereç (video, slayt, tepegöz, kaset çalar, afiş, v.b.) kullanılarak dersler

işlenirse daha başarılı olacaklarını belirtmişlerdir. Ancak konulara göre bu yöntemlerin hepsi kullanılmalıdır yani en fazla hangi yöntemle verimli olunuyorsa o yöntem kullanılmalıdır.

Tablo : 44.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini İşlerken Yardımcı Araç- Gereç Kullanımına İlişkin Bulgular :

Araç Kullanımı	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	5	15,6	39	7,8	17	9,9
Hayır	14	43,8	441	88,0	133	77,3
Kısmen	13	40,6	21	4,2	22	12,8
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 44' de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini işlerken yardımcı araç- gereç kullanımına ilişkin olarak ders öğretmenlerinin %15,6 evet kullanıyorum, %43,8 hayır kullanmıyorum, %40,6 kısmen kullanıyorum diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %7,8 evet öğretmenimiz ders işlerken yardımcı araç-gereç kullanıyor, %88,0 hayır kullanmıyor, %4,2 kısmen kullanıyor diye belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %9,9 evet yardımcı araç- gereç kullanıyor, %77,3 hayır kullanmıyor, %12,8 kısmen kullanıyor diye görüş belirtmişlerdir.

Bu bulgulara göre öğretmenler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini işlerken konulara göre kullanması gereken tepegöz, slayt, video, afiş, kaset çalar v.b göze ve kulağa hitap eden yardımcı araç-gereç kullanmıyorlar. Bu söz konusu durum her iki okul öğrencilerinin verilerinin analizinde görmekteyiz. Zaten öğretmenlerde kullanmadıklarını, kısmen kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Söz konusu durum tamamıyla öğretmenlerden kaynaklanan bir durum değildir. Bu araç-gereçleri çoğu okullarımızda bulmak zordur. Araç-gereç olmayınca tabiatıyla öğretmenlerimizde kullanmak istese de kullanamıyor. Yardımcı araç-gereçler programın başarılı olmasında büyük katkıları vardır. Bunu için okullarımızda ki bu eksiklikler bir an önce giderilmelidir. Artık yöntem olarak anlatım (takrir). araç-gereç olarakta kara tahta ve tebeşir kullanımı yerini modern yöntemlere ve araç-gereçlere bırakmıştır. Bu sebeplerden dolayı eğitim programlarında öğretim süreçleri üzerinde durulması gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkmıştır.

Tablo : 45.

Öğretmenler Tarafından Kullanılan Araç – Gereç Dağılımı

Kullanılan araç-gereçler	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Afiş, dergi	9	28,1
Video, kaset çalar	2	6,3
Slayt, tepegöz	3	9,4
Konuya göre hepsini	4	12,5
Cevapsız (hayır diyen)	14	43,8
Toplam	32	100,0

Tablo 45’de görüldüğü gibi bir önceki tabloda istatistiksel olarak verdiğim araç-gereç kullanımında evet ve kısmen kullanıyorum diyen 18 öğretmen arkadaşın kullandıkları araç-gereçler; %28,1 afiş- dergi, %6,3 video- kaset çalar, %9,4 slayt-tepegöz, %12,5 konulara göre yeri geldikçe hepsini kullanıyorum.

Bu verilere göre öğretmenlerin en çok kullandıkları yardımcı araç-gereç %28,1 afiş- dergi, %12,5 konulara göre hepsini kullanıyorum diye görüş belirtmişlerdir. Aslında en verimli gerekli araç- gereçlerin temin edilerek konulara göre hepsinin kullanılmasıdır.

Tablo : 46.

Konular İşlenirken Günlük Hayattaki Olaylarla Ve Diğer Derslerle Bağlantı Kuruluyor Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.

Bağlantı Düzeyi	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	25	78,1	360	71,9	80	46,5
Hayır	1	3,1	56	11,2	33	19,2
Kısmen	6	18,8	85	16,9	59	34,3
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 46'da görüldüğü gibi konular işlenirken günlük hayattaki olaylarla ve diğer derslerle bağlantı kuruluyor mu? Sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %78,1 evet bağlantı kuruyoruz, %3,1 hayır bağlantı kurmuyoruz, % 18,8 kısmen kuruyoruz diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %71,9 evet dersleri işlerken öğretmenlerimiz günlük hayattaki olaylarla ve diğer derslerde işlediğimiz konularla bağlantılı olarak ders işliyorlar, %11,2 hayır bağlantı kurmuyorlar, % 16,9 kısmen bağlantı kuruyorlar diye ifade etmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %46,5 evet dersleri işlerken öğretmenlerimiz günlük hayattaki olaylarla ve diğer derslerde işlediğimiz konularla bağlantılı olarak ders işliyorlar, %19,2 hayır bağlantı kurmuyorlar, % 34,3 kısmen bağlantı kuruyorlar diye ifade etmişlerdir.

Bu verilere genel olarak baktığımız zaman öğretmenlerin tamamına yakını derslerle günlük hayattaki olaylarla bağlantı kurdukları görülmektedir.

Resmi ve özel okul öğrencileri de öğretmenlerin vermiş oldukları bu cevabı desteklemekteler. Öğrencilerinde büyük bir çoğunluğu öğretmenlerinin ders işlerken konulara göre günlük hayattaki olaylarla ve diğer derslerde işlenen konulara arasında bağlantı kurduklarını, bununda konuları daha iyi anlamalarını ve pekiştirmelerini sağladığını ifade etmişlerdir.

Tablo : 47.

Ders Kitabının Dışında Öğrenilen Bilgilerini Pekiştirmek İçin Farklı Kitap Tavsiye Ediliyor Mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Tavsiye Durumu	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	19	59,4	333	66,5	123	71,5
Hayır	13	40,6	168	33,5	49	28,5
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 47'de görüldüğü gibi ders kitabının dışında öğrenilen bilgilerini pekiştirmek için farklı kitap tavsiye ediliyor mu? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %59,4 evet kitap tavsiye ediyorum, %40,6 hayır herhangi bir kitap tavsiye etmiyorum diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %66,5 evet öğretmenlerimiz derslerde işlediğimiz konuları daha iyi anlayıp kavramamız için konuların daha detaylı anlatıldığı kitaplar öneriyorlar, %33,5 hayır herhangi bir kitap önermiyorlar.

Özel okul öğrencilerinin %71,5 evet öğretmenlerimiz derslerde işlediğimiz konuları daha iyi anlayıp kavramamız için konuların daha detaylı anlatıldığı kitaplar öneriyorlar, %28,5 hayır herhangi bir kitap önermiyorlar.

Bu verilerden de anlaşıldığı gibi her üç örneklem grubu vermiş oldukları cevaplarla bu konuda hem fikirlerdir. Öğretmenlerin kitap öneriyoruz cevabına, öğrencilerde büyük çoğunlukta öğretmenlerimiz kitap öneriyor diye görüş belirtmişlerdir. Bu durum eğitim – öğretim açısından önemlidir. Sadece ders kitabına bağlı kalmak eğitim – öğretimi monotonlaştırır onu kısır bırakır.

Tablo : 48.

Ders Kitaplarının Seçiminin Velilere Bırakılması Olumlu Bir Gelişme midir?

Sorusuna İlişkin Bulgular

Olumluluk Düzeyi	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul		Veli	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	8	25,0	231	46,1	69	40,1	163	35,7
Hayır	22	68,8	234	46,7	83	48,3	227	49,6
Kısmen	2	6,3	36	7,2	20	11,6	67	14,7
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0	457	100,0

Tablo 48'de görüldüğü gibi kitap seçiminin veli ve öğrencilere bırakılmasının olumlu bir gelişme olup olmadığına ilişkin olarak öğretmenlerin %25,0 evet olumlu bir gelişmedir, %68,8 hayır olumlu bir gelişme değildir, %6,3 kısmen olumlu bir gelişmedir diye görüş belirtmişlerdir.

Kitap seçiminin veli ve öğrenciye bırakılması konusunda öğretmenlerin vermiş oldukları cevapları onların ifadeleriyle aktarıyorum:

- Ders işlerken öğrenciler kargaşa yaşıyorlar.

-Veli ne anlar ders kitabından! Bu öğretmene hakarettir. Ayrıca bir sınıfta 15 çeşit kitap olmasının mantığı nedir ?

-Veliler ve öğrenciler hangi kitabın daha faydalı ve bilgi bakımından doyurucu olduğunu bilememektedirler.

-Velilerin isabetli kitap seçecek kültür seviyesinde olmamaları, kitap seçmenin bir uzmanlık konusu olduğuna inanıyorum.

Resmi okul öğrencilerinin %46,1 evet olumlu bir gelişmedir, %46,7 hayır olumlu bir gelişme değildir, %7.2 kısmen olumludur görüşünü belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %40,1 evet olumlu bir gelişmedir, %48,3 hayır olumlu bir gelişme değildir, %11,6 kısmen olumlu bir gelişmedir görüşünü belirtmişlerdir.

Velilerin %35,7 evet olumlu bir gelişmedir, %49.0 hayır olumlu bir gelişme değildir, %14.7 kısmen olumlu bir gelişmedir diye görüş belirtmişlerdir.

Velilerin bu konu ile ilgili görüşlerini onların ifadeleri ile aktarıyorum:

- Gereksiz görüyorum , dersin öğretmeni en iyisini en yararlı olanını mutlaka bilir.

- Ders kitabını öğretm4en seçmelidir. Kitap çeşidinin fazla olması dersi anlama ve anlatma güçlüğü çıkarır.

- Velinin bu konuda bilgisi olmadığı için öğretmenin seçmesi daha uygundur.

Genel olarak baktığımız zaman veli- öğretmen- resmi okul öğrencileri- özel okul öğrencileri örneklem grubunun büyük bir çoğunluğu kitap seçiminin veli ve öğrenciye bırakılmasının olumlu bir gelişme olmadığı görüşünde hemfikirler. Bu durum her ne kadar öğrenci ve velilere bırakılmış olsa da kitap seçimini eskiden olduğu gibi yine öğretmenler yapmaktalar. Bu en açık biçimde öğrenci anket verilerinde tablo 48' de görmekteyiz.

Tablo: 49.

D. K. Ve A. B. Ders Kitabının Seçimine İlişkin Bulgular

Belirleyiciler	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Kendim	187	37,3	11	6,4
Babam	21	4,2	2	1,2
Arkadaşlarla seçtik	12	2,4	7	4,1
Öğretmenim	281	56,1	152	88,3
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 49’da görüldüğü gibi kitap seçiminin kimler tarafından yapıldığına ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %37,3 kendim seçtim, %4,2 babam seçti, %2,4 arkadaşlarla birlikte seçtik, % 56,1 öğretmenimiz seçti diye fikir belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %6,4 kendim seçtim, %1,2 babam seçti, %4,1 arkadaşlarla birlikte seçtik, % 88,3 öğretmenimiz tarafından seçildi diye belirtmişlerdir.

Bu verilere bakıldığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kitap seçimini öğretmenleri tarafından yapıldığı görülmektedir.

Tablo : 50.

D. K ve A. B. Dersinde Okutulan Kitapların Yazarları ve Yayın Evi Dağılımı

Yazarlar ve yayınevleri	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
1- İlyas Çelebi,.....	29	5,8	121	70,3
2-Abdulgaffar Gündeşli,..	158	30,5	47	27,3
3- Abdulkadir Şener,.....	10	2,0	2	1,2
4- Uzeyir Gündüz,.....	41	8,2	2	1,2
5- Cihad Tunç,.....	71	14,2	-	-
6- A. Kemal Özdemir,.....	38	7,6	-	-
7- A. Reşid Çınarlı,.....	47	9,4	-	-
8- Etem Ruhi Fırlalı,....	107	21,4	-	-
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 50’de görüldüğü gibi okunulan ders kitabının yazar ve yayın evi dağılımına ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %5,8 İlyas Çelebi ve arkadaşlarını, %30,5 Abdulgaffar Gündeşli ve arkadaşlarını, %2,0 Abdulkadir Şener ve arkadaşlarını, %8,2 Uzeyir Gündüz ve arkadaşları, %14,2 Cihad Tunçu, %7,6 A. Kemal Özdemir ve arkadaşları, %9,4 A. Reşid Çınarlı ve arkadaşları, %21,4 Etem Ruhi Fiğlalı diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %70,3 İlyas Çelebi ve arkadaşlarını, %27,3 Abdulgaffar Gündeşli ve arkadaşlarını, %1,2 Abdulkadir Şener ve arkadaşlarını, %1,2 Uzeyir Gündüz ve arkadaşları diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre resmi okullarda en fazla okutulan ders kitabı 2 nolu Abdulgaffar Gündeşli, Hakkı Şirin, H. Hüseyin Dilaver (Gün yayıncılık) yazarların birlikte hazırlamış oldukları kitaptır.

Özel okullarda en fazla okutulan %70,3 ile 1 nolu İlyas Çelebi, Adil Bebek, Nebi Bozkurt (Salan yayınları) yine birlikte hazırlamış oldukları kitaptır.

Kullanılan kitapların yazarları ve yayın evleri:

- 1- İlyas Çelebi, Adil Bebek, Nebi Bozkurt (Salan yayınları)
- 2- Abdulgaffar Gündeşli, Hakkı Şirin, H. Hüseyin Dilaver (Gün yayıncılık)
- 3- Abdulkadir Şener, Orhan Karmış (M.E.B yayınları)

- 4- Uzeyir Gündüz, Akif Gülle, Gıyasettin Kaya (Genel yayınevi)
- 5- Prof. Dr. Cihad Tunç (M. E. Y.)
- 6- A. Kemal Özdemir, Arif Aslan (Gaye ders kitapları)
- 7- A. Reşid Çınarlı, Kemalettin Kadimoğlu (Meram yayıncılık)
- 8- Prof. Dr. Etem Ruhi Fıglalı (M.E.B. Devlet kitapları)

Tablo : 51.

Sınıfta Farklı Kitapların Bulunması Öğrenci Başarısını Etkiler Mi? Sorusuna İlişkin Bulgular

Etkileme Düzeyi	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Olumlu yönde etkiler	9	28,1
Olumsuz yönde etkiler	8	25,0
Hayır etkilemez	13	40,6
Başka " belirtiniz "	2	6,3
Toplam	32	100,0

Tablo 51'de görüldüğü gibi sınıfta farklı kitapların bulunması öğrenci başarısını etkiler mi? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %28,1 olumlu yönde etkiler, %25,0 olumsuz yönde etkiler, % 40,6 hayır etkilemez, %6,3 de yardımcı kitap olarak kullanılırsa etkileye bilir diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenlerin bu konuda ortak bir görüşte olmadıkları görülmekle birlikte, çoğunluğu bu durumun başarıyı etkilemeyeceği kanısındadır.

Tablo : 52.

D. K. Ve A. B. Dersinde Okutulan Kitabın Dili Öğrencilerin Seviyesine Uygun Olarak Sade Bir Türkçe İle Yazılmış Mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular

Uygun mu	Veli		Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	401	87,7	26	81,3	460	91,8	157	91,3
Hayır	17	3,7	1	3,1	14	2,8	4	2,3
Kısmen	39	8,6	5	15,6	27	5,4	11	6,4
Toplam	457	100,0	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 52’de görüldüğü gibi D. K. ve A. B. dersinde okutulan kitabın dili öğrencilerin seviyesine uygun olarak sade bir Türkçe ile yazılmış mıdır? sorusuna ilişkin olarak velilerin %87,7 evet uygun sade bir Türkçe ile yazılmıştır.

Öğretmenlerin %81,3 evet uygun sade bir Türkçe ile yazılmıştır.

Resmi okul öğrencilerinin %91,8 evet uygun sade bir Türkçe ile yazılmıştır.

Özel okul öğrencilerinin %91,3 evet uygun sade bir Türkçe ile yazılmıştır.

Görüldüğü gibi dört örneklem grubunun vermiş olduğu cevaplar paralellik göstermektedir. Hepsinin ortak görüşü kitapların sade bir Türkçe ile yazıldığı yönündedir. Bu durumda eğitim – öğretimdeki başarıyı artırıcı bir unsurdur.

Tablo : 53.

Ders İşlenirken Ders Kitabının Dışında Farklı Kaynaklardan Yaralanma Dağılımı

Yaralanma	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	24	75,0	242	48,3	72	41,9
Hayır	5	15,6	178	35,5	60	34,9
Kısmen	3	9,4	80	16,2	40	23,2
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 53’de görüldüğü gibi ders işlerken ders kitabının dışında farklı kitaplardan yaralanma konusunda öğretmenlerin %75,0 evet yaralanıyorum, %15,6 hayır yaralanmıyorum, %9,4 kısmen yaralanıyorum diye ifade etmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %48,3 evet yaralanıyorum, %35,5 hayır yaralanmıyorum, %16,2 kısmen yaralanıyorum.

Özel okul öğrencilerinin %41,9 evet yaralanıyorum, %34,9 hayır yaralanmıyorum, %23,3 kısmen yaralanıyorum.

Bu verilere göre öğretmenler ders işlerken ders kitabının dışında değişik kaynaklardan yararlanarak konuların daha detaylı anlatımı yapıyor ve konular da daha iyi anlaşılıyor. Böylece öğrenciler anlamadıkları yerleri daha iyi anlama kolaylığı sağlanmış olacaktır.

Tablo : 54 .

İlköğretim Okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Din Eğitim-Öğretiminin Yeterliliğine İlişkin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	178	38,9
Hayır	176	38,5
Kısmen	103	22,5
Toplam	457	100,0

Tablo 54'de görüldüğü gibi ilköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde verilen din eğitim-öğretiminin yeterliliğine ilişkin olarak velilerin %38,9 evet yeterlidir, %38,5 hayır yeterli değildir, %22,5 kısmen yeterlidir diye görüş belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi bu konuda veliler arasında bir görüş ayrılığı söz konusudur. Yeterli bulanlarla yeterli bulmayanlar arasında %0,4 bir fark vardır. Bu fark çok önemli bir fark değildir.

Bu konu ile ilgili olarak veliler şu görüşleri dile getirmişlerdir:

- Konular hep teorik işlendiği için fazla verimli olmuyor. Konulara göre hem teorik ve pratik olarak konular işlenmelidir.

- Bu derste verilen eğitim din eğitimi değildir. Resmi ideolojinin ihtiyaç gördüğü kadar ve kendine göre din olarak kabul ettiği milli bir kültür ve adetler- örflerdir.

Tablo : 55.

Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine Karşı Yeterince İlgili Midir?

Sorusuna İlişkin Bulgular

İlgi Düzeyi	Öğretmen		Veli	
	(f)	%	(f)	%
Evet	20	62,5	322	70,5
Hayır	3	9,4	43	9,4
Kısmen	9	28,1	92	20,1
Toplam	32	100,0	457	100,0

Tablo 55'te görüldüğü gibi öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı yeterince ilgili midir? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %62,5 evet

yeterince ilgililer, %9,4 hayır yeterince ilgili değiller, %28,1 kısmen ilgililer diye görüş belirtmişlerdir.

Bu sonuca göre öğretmen ve velilerin gözlemlerine göre öğrenciler bu derse karşı yeterince ilgililer bu durumda onların başarıları oranını yükseltmektedir.

Tablo : 56.

Öğrenciler Bu Derste Öğrendiklerini Günlük Hayatlarında Tutum Ve Davranışlarına Yansıtıyorlar Mı? Sorusuna İlişkin Bulgular

Yansıtma Durumu	Öğretmen		Veli	
	(f)	%	(f)	%
Evet	1	3,1	245	53,6
Hayır	2	6,3	68	14,9
Kısmen	29	90,6	144	31,5
Toplam	32	100,0	457	100,0

Tablo 56'da görüldüğü gibi öğrenciler bu derste öğrendiklerini günlük hayatlarında tutum ve davranışlarına yansıtıyorlar mı? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %3,1 evet yansıtıyorlar, %6,3 hayır yansıtıyorlar, %90,6 kısmen yansıtıyorlar diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğrenciler bu derste öğrendiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları tam olarak olmasa da günlük hayatlarına kısmen yansıtıyorlar. Bu

durumda onların belki içinde buldukları çocukluk psikolojisinin etkisi de vardır. Bazı kurallara uymak veya bazı ibadetleri yapmak onlara zor gelebilir.

Tablo : 57.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Türkçe Meali Olan Kur'an-ı Kerim Derslere Getirip Ders İşleyebiliyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

İşleme Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	16	50,0
Hayır	9	28,1
Kısmen	7	21,9
Toplam	32	100,0

Tablo 57'de görüldüğü gibi din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde Türkçe meali olan kur'an-ı kerim derslere getirip ders işleyebiliyor musunuz? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %50,0 evet işleye biliyorum, %28,1 hayır işlemiyoruz, %21,9 kısmen işlediklerini belirtmişlerdir.

Bu duruma göre öğretmenlerin çoğunluğu dersler işlerken konulara göre kur'an-ı kerim derslere getirip ders işleyebiliyor.

Tablo : 58.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Abdest- Teyemmüm- Namaz gibi Konuları Öğrencilere Uygulamalı Olarak Gösteriliyor mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Uygulama Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	12	37,5
Hayır	10	31,3
Kısmen	10	31,3
Toplam	32	100,0

Tablo 58’de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Abdest- Teyemmüm-Namaz gibi konuları öğrencilere uygulamalı olarak gösteriliyor mu? sorusuna ilişkin olarak derse giren öğretmenlerin %37,5 evet bu konuları uygulamalı olarak gösterdiklerini belirtmişlerdir, %31,3 hayır göstermiyoruz, %31,3 kısmen göstermekteyiz diye belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenler uygulamalı olarak işlenmesi gereken konuları büyük oranda uygulamalı olarak göstermektedirler. Görüşme yaptığım öğretmenler bu uygulamaların uygulama odasının (mescit) bulunmaması nedeniyle bu konuların sınıfta sıra üzerinde gösterdiklerini bununda pek verimli olduğu söylenemez.

Eğitim- ğretim ortamının başarı üzerindeki etkisi düşünüldüğünde bu durumun başarını olumsuz yönde etkilediğini söylersek yanlış olmaz.

Tablo : 59.

Dersin Konularına Göre Gezi – Gözlem ve İnceleme Yapma Durumu Dağılımı

İnceleme Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	3	9,4
Hayır	21	65,6
Kısmen	8	25,0
Toplam	32	100,0

Tablo 59'da görüldüğü gibi dersin konularına göre gezi – gözlem ve inceleme yapma durumuna ilişkin olarak öğretmenlerin %9,4 evet yaptık, %65,6 hayır böyle bir çalışma yapmadık, %25,0 kısmen yaptık diye belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenlerin büyük bir kısmı konularla bağlantılı olarak herhangi bir gezi, gözlem ve inceleme faaliyetinde bulunmamışlardır. Bu faaliyetleri yapıyorum diyen az sayıda ğretmen arkadaş, bu çalışmalar için gittikleri yerler sorulduğunda yakın çevrede bulunan camileri, kütüphane, mezarlık ve çeşitli tarihi yerleri saymışlardır.

Bu gezi , gözlem ve inceleme faaliyetinde bulunmayan öğretmenler bu duruma sebep olarak maddi imkansızlıkları göstermişlerdir. Okul yönetiminin bu tür

faaliyetler için ayırmış olduğu bütçenin sınırlı olması ve velilerinde bu konularda maddi olarak fazla bir katkıda bulunmadıkları için bu tür faaliyetleri isteseler de yapamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo : 60.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Ev Ödevleri Öğrencileri Sıkmadan, Kur'an-ı Kerim Meali, Hadis Tercümelere, İlmihal Kitapları v.b. Ana Kaynakları Tanımanıza Ve Çevrenizde Yaşanan Dini Hayatı (İbadet, Ölüm, Bayramlaşma, Hasta Ziyareti, Zekat, İsim Koyma v.b.) Görüp İncelemeye Yönlendirmekte Midir? Sorusuna ilişkin bulgular

Ev Ödevi	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul		Veli	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	23	71,9	303	60,5	103	59,9	214	46,9
Hayır	1	3,1	90	18,0	41	23,8	108	23,6
Kısmen	8	25,0	108	21,5	28	16,3	135	29,5
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0	457	100,0

Tablo 60'da görüldüğü gibi din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde verilen ev ödevleri öğrencileri sıkmadan, Kur'an-ı Kerim meali, hadis tercümelere, ilmihal kitapları v.b. ana kaynakları tanımanıza ve çevrenizde yaşanan dini hayatı (ibadet, ölüm, bayramlaşma, hasta ziyareti, zekat, isim koyma v.b.) görüp incelemeye yönlendirmekte midir? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %71,9 evet yönlendirmektedir, %3,1 hayır yönlendirmemektedir, %25,0 kısmen yönlendirmektedir diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %60,5 evet yönlendirmektedir, %18,0 hayır yönlendirmemektedir, 21,5 kısmen yönlendirmektedir diye belirtmiştir.

Özel okul öğrencilerinin %59,9 evet yönlendirmektedir, %23,8 hayır yönlendirmemektedir, %16,3 kısmen yönlendirmektedir diye ifade etmiştir.

Velilerin %46,9 evet yönlendirmektedir, %23,6 hayır yönlendirmemektedir, %29,5 kısmen yönlendirmektedir görüşünü belirtmişlerdir.

Genel olarak baktığımız zaman dört örneklem grubunun bu konuda ki görüşleri paralellik göstermektedir. Bunların büyük bir çoğunluğu verilen ev ödevlerinin öğrenciyi değişik kaynaklara ve çevresindeki dini hayatı görüp anlamaya yönlendirmektedir.

Tablo : 61.

Sizece Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Verilen Ev Ödevleri Çocuğunuzun Kendi Kendine Çalışarak ve Anlayarak Yapabileceği Ödevler midir ? sorusuna ilişkin bulgular

Yapabilme Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	340	74,4
Hayır	47	10,3
Kısmen	70	15,3
Toplam	457	100,0

Tablo 61’de görüldüğü gibi sizce din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde verilen ev ödevleri çocuğunuzun kendi kendine çalışarak ve anlayarak yapabileceği ödevler midir ? sorusuna ilişkin olarak velilerin %74,4 evet yapabileceği ödevlerdir derken, %10,3 hayır kendi kendine yapacağı ödevler değildir, % 15,3 kısmen yapabileceği ödevlerdir diye görüş belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi velilerin büyük bir kısmı öğrencilere verilen ödevlerin öğrencilerin seviyelerine uygun olduğunu ve onların kendi kendine anlayarak yapabileceği düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo : 62.

Velinin Derse Giren Öğretmeni Tanıması Ve Onu Yeterli Bulup Bulmamasını Gösteren Çapraz Tablo

Tanıma Durumu	Yeterlik Durumu			Satır Toplam %
	Evet	Hayır	Cevapsız	
Evet	132	15	-	147 32,2
Hayır	-	-	310	310 67,8
Sütün Toplam	132	15	310	457
%	28,9	3,3	67,8	100,0

Tablo 62’de görüldüğü gibi velilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenini tanıma oranı % 32,2 evet tanıyorum, %67,8 hayır tanımıyorum diye belirtmişlerdir. Bu tanıyan velilerin bu öğretmenleri bu dersi verecek yeterlikte görme

oranı ise %28,9 evet bu dersi verebilecek yeterlikte olduğuna inanıyorum, %3,3 hayır bu dersi verecek yeterlikte bulmadım görüşünü belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi velilerin büyük çoğunluğu %67,8 çocuğunun bu dersine giren öğretmeni tanımıyor. Tanıyorum diyen öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öğretmenleri bu dersi verecek yeterlikte gördüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo : 63.

Öğrencinin Kur'an Kurslarına Gitme ve Gidiş Sebebine İlişkin Bulgular

Gidiş Nedeni	Öğretmen		Veli		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
1- Gitmiyor...	6	18,8	227	49,7	262	52,3	79	45,9
2- Okulda öğ...	2	6,3	34	7,4	45	9,0	25	14,5
3- Kur'an-ı	23	71,8	165	36,1	134	26,7	57	33,2
4- Müfredatta.	1	3,1	31	6,8	60	12,0	11	6,4
Toplam	32	100,0	457	100,0	501	100,0	172	100,0

Veri yorumuna geçmeden şıkların tamamını yazmakta fayda görüyorum

- 1- Gitmiyor / Gitmiyorum
- 2- Okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek
- 3- Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek
- 4- Müfredatta olmayan, derste işlenmeyen konuları öğrenmek

Tablo 63'de görüldüğü gibi öğrencinin Kur'an kurslarına gitme ve gidiş sebebine ilişkin olarak öğretmenlerin %18,8 gitmiyorlar, %6,3 okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek için, %71,8 Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek için, %3,1 müfredatta olmayan, derste işlenmeyen konuları öğrenmek diye belirtmişlerdir.

Velilerin %49,7 gitmiyorlar, %7,4 okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek için, %36,1 Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek için, %6,8 müfredatta olmayan, derste işlenmeyen konuları öğrenmek diye belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerin %52,3 gitmiyorlar, %9,0 okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek için, %26,7 Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek için, %12,0 müfredatta olmayan, derste işlenmeyen konuları öğrenmek diye belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerininin %45,9 gitmiyorlar, %14,5 okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek için, %33,2 Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek için, %6,4 müfredatta olmayan, derste işlenmeyen konuları öğrenmek diye belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara genel olarak bakıldığı zaman öğrencilerin yaz tatillerinde Kur'an kursları ve benzeri yerlere gidiş amaçlarının başında Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenciler bu ihtiyaçlarını karşılamak için

belki de sağlıksız Şartlarda yalan yanlış bilgilerde öğrenmekte. Bu durumu önlemek için okullarda bu sorunu giderme yoluna gidilmelidir.

Tablo : 64.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinize Branş Öğretmeni Dışında Başka Öğretmenler Giriyor mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Girme Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	45	9,0	-	-
Hayır	456	91,0	172	100,0
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 64’te görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinize branş öğretmeni dışında başka öğretmenler giriyor mu? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %9,0 evet giriyor derken , %91,0 hayır dersimize branş öğretmeni dışında başka öğretmen girmiyor diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %100,0 hayır demişlerdir. Bu okullarda branş öğretmeni olduğundan başka öğretmenlerin bu derse girmesi söz konusu değildir.

TE. KÜLTÜR ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMENTASYON MERKEZİ

Bu sonuca göre genelde bütün okullarda bu dersin branş öğretmeni mevcut ve derslere bu öğretmenler giriyor. Burada evet diyenler sadece bir okulun öğrencileri burada branş öğretmeni olmadığı için ders bir sınıf öğretmeni giriyor.

Tablo : 65.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeni Konuları Sizlerin Rahatlıkla Anlayabileceğiniz Şekilde Anlatabiliyorlar Mı? Sorusuna İlişkin Bulgular

Anlatma Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	456	91,0	157	91,3
Hayır	10	2,0	6	3,5
Kısmen	35	7,0	9	5,2
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 65'de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeni konuları sizlerin rahatlıkla anlayabileceğiniz şekilde anlatabiliyorlar mı? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %91,0 evet anlatabiliyorlar, %2,0 hatır anlatamıyorlar, % 7,0 kısmen anlatabiliyorlar diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %91,3 evet bizlerin anlayabileceği şekilde anlatıyorlar, %3,5 hayır anlatamıyorlar, %5,2 kısmen anlatabiliyorlar diye belirtmişlerdir.

Genel olarak bakıldığı zaman resmi ve özel okul öğrencilerinin bu konuda ki düşünceleri paralellik göstermektedir. Her iki okul öğrencilerinin çok büyük bir çoğunluğu derslerine giren öğretmenlerinden memnun olduklarını göstermektedirler.

Hayır diyenlere nasıl anlatmalarını istersiniz sorusuna hiç biri net cevaplar vermemişlerdir.

Tablo : 66.

Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmeninize Merak Ettiğiniz Her Konuda Soru Sorup Ve Yanıt Alabiliyor musunuz ? sorusuna ilişkin bulgular

Anlatma Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	405	80,0	138	80,2
Hayır	40	8,0	6	3,5
Kısmen	56	11,2	28	16,3
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 66'de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenimize merak ettiğiniz her konuda soru sorup ve yanıt alabiliyor musunuz ? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %80,0 öğretmenimize istediğimiz her konuda soru sorup cevap alabiliyoruz, %8,0 hayır her konuda soru soramıyoruz, %11,2 kısmen sorabiliyoruz diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %80,2 öğretmenimize istediğimiz her konuda soru sorup cevap alabiliyoruz, %3,5 hayır her konuda soru soramıyoruz, %16,3 kısmen sorabiliyoruz diye görüş belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara göre resmi ve özel okul öğrencilerinin çok büyük bir çoğunluğu derslerde kendilerini rahatlıkla ifade edebiliyor ve her konuda öğretmenine soru sora biliyor. Bu konuda da her iki örneklem grubu da aynı düşüncedeler.

Tablo : 67.

Öğrenciler Bu Derste Kendilerini Serbestçe İfade Edebiliyorlar mı? Sorusuna İlişkin Bulgular

İfade Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	20	62,5
Hayır	3	9,4
Kısmen	9	28,1
Toplam	32	100,0

Tablo 67’de görüldüğü gibi öğrenciler bu derste kendilerini serbestçe ifade edebiliyorlar mı? sorusuna ilişkin öğretmenlerin %62,5 evet diye görüş belirtmişlerdir. Buna göre öğrenciler bu derste serbestçe kendilerini ifade edebiliyor. Bu durum tablo 66’da ki öğrenci verileri ile de paralellik göstermektedir.

Tablo : 68.

Kur'an-ı Kerimin Seçmeli Ders Olarak Okutulmasına İlişkin Bulgular

Durum	Öğretmen		Veli		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	6	18,8	328	71,8	342	68,3	120	69,8
Hayır	26	81,3	129	28,2	159	31,7	52	30,2
Toplam	32	100,0	457	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 68'da görüldüğü gibi Kur'an-ı Kerimin seçmeli ders olarak okutulmasına ilişkin olarak öğretmenlerin %18,8 evet okutulsun, %81,2 hayır okutulmasın diye görüş belirtmişlerdir.

Velilerin %71,8 evet okutulsun derken, %28,2 hayır okutulmasın diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %68,3 evet okutulsun derken, %31,7 hayır okutulmasın diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %69,8 evet okutulsun derken, %30,2 hayır okutulmasın diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğretmenler Kur'an-ı Kerimin seçmeli ders olarak okutulmasını büyük çoğunluğu istememektedirler.

Veliler ,resmi okul ve özel okul öğrencileri bu konuda öğretmenlerden farklı görüş belirterek, Kur'an-ı Kerimin seçmeli ders olarak okutulmasını büyük çoğunluğu istemektedirler. Programlar hazırlanırken veli ve öğrencilerin bu istekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo : 69.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Haftalık Ders Saati Nasıl Düzenlenmelidir?

Sorusuna İlişkin Bulgular

Ders Saatleri	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Haftada iki saat	4	12,5	203	40,5	65	37,7
Haftada üç saat	12	37,5	95	19,0	24	14,0
Haftada dört saat	16	50,0	168	33,5	76	44,2
Haftada bir saat	-	-	35	7,0	7	4,1
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 69'da görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi haftalık ders saati nasıl düzenlenmelidir? sorusuna ilişkin öğretmenlerin %12,5 haftada iki saat yani bu günkü durum devam etsin diyenler, %37,5 arttırılsın haftada üç saat, %50,0 arttırılsın haftada dört saat diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %40,5 haftada iki saat yani bu günkü durum devam etsin diyenler, %19,0 arttırılsın haftada üç saat, %33,5 arttırılsın haftada dört, % 7,0 azaltılsın haftada bir saat diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %37,7 haftada iki saat yani bu günkü durum devam etsin diyenler, %14,0 arttırılsın haftada üç saat, %44,2 arttırılsın haftada dört, % 4,1 azaltılsın haftada bir saat diye görüş belirtmişlerdir.

Genel olarak bu sonuçlara baktığımızda öğretmenler, resmi okul öğrencileri ve özel okul öğrencilerinin haftalık ders saati konusunda ki görüşleri paralellik göstermektedir. Bu örneklem grubunu oluşturanların büyük bir kısmı ders saatinin arttırılması yönünde görüş beyan etmişlerdir. Bu da bizlere uygulanmakta olan durumun yeterli olmadığını göstermektedir.

Öğretmenler ders saatinin az olması nedeniyle konuları fazla detaya inmeden yüzeysel olarak işlemek zorunda kaldıklarını bunun da dersteki verimi ve başarıyı düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Tablo :70.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrendikleriniz İle Çevrenizde Yaşanan Dini Hayat Arasında Tam Bir Uyum var mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular

Uyum Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	214	42,7	76	44,2
Hayır	149	29,7	35	20,3
Kısmen	138	27,6	61	35,5
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 70'de görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendikleriniz ile çevrenizde yaşanan dini hayat arasında tam bir uyum var mıdır? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin, %42,7 evet tam bir uyum vardır derken, %29,7 hayır bir uyum yoktur, %27,6 kısmen bir uyum vardır diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin % 44,2 evet tam bir uyum vardır derken, %20,3 hayır bir uyum yoktur, %35,5 kısmen bir uyum vardır diye belirtmiştir.

Bu verilere göre okulda çocuklarımıza öğrettiğimiz bilgi, beceri, tutum ve davranışlar çevremizde yaşanan hayatla uyumu vardır ancak tam bir uyum yoktur. Bu durum tabiki bireyi ikileme düşürecektir.

Tablo : 71.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrendikleriniz İle Çevrenizde Yaşanan Dini Hayat Arasında Büyük Çelişkiler var mıdır? Sorusuna İlişkin Bulgular

Çelişki Durumu	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Evet	141	28,1	44	25,6
Hayır	239	47,7	79	45,9
Kısmen	121	22,6	49	28,5
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 71’de görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendikleriniz ile çevrenizde yaşanan dini hayat arasında büyük çelişkiler var mıdır? sorusuna ilişkin olarak resmi okul öğrencilerinin %28,1 evet çelişki vardır, %47,7 hayır çelişki yoktur, %22,6 kısmen vardır diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %25,6 evet çelişki vardır, %45,9 hayır çelişki yoktur, %28,5 kısmen vardır diye görüş belirtmişlerdir.

Bu duruma göre öğrencilerin genel olarak bu derste öğrendikleri bilgi, becer, tutum ve davranışlar ile çevrelerinde dini hayat arasında tablo 70’de de görüldüğü gibi çelişkiler vardır.

Tablo : 72.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Bazı Konuların (Abdest – Teyemmüm Ve Namaz) Uygulamalı Olarak Gösterile Bilinmesi İçin Uygulama Odası Bulunmalı mıdır ? Sorusuna İlişkin Bulgular

Uygulama Odası	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Evet	377	82,5
Hayır	80	17,5
Toplam	457	100,0

Tablo 72'de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde bazı konuların (Abdest – Teyemmüm ve Namaz) uygulamalı olarak gösterile bilinmesi için uygulama odası bulunmalı mıdır ? sorusuna ilişkin olarak velilerin %82,5 evet uygulama odası bulunmalıdır, %17,5 hayır bulunmamalıdır diye görüş belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi velilerin büyük bir kısmı uygulamalı olarak gösterilmesi gereken konuların ciddiyyetten uzak bir şekilde sıraların üstünde gösteriliyor, bu durum önlenmesi için okullarda uygulama odasının bulunması gerekir diye ifade etmişlerdir.

4- Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

Bir eğitim programının son ve önemli aşamasını değerlendirme boyutu oluşturur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders programında değerlendirme, bu ders için saptanan genel ve özel amaçların gerçekleşme oranı ile verilen içeriğin öğrenciler tarafından hangi ölçüde alındığını, hangi düzeyde bilgi, beceri, tutum ve davranış değişiklikleri kazandıklarının saptanmasını ölçen boyutudur.

Yetişğin (Eğitim Programı) ürünü, yetiştirilen öğrencinin bazı davranışları olduğuna göre eğitim programındaki durumların isabet derecesini ve yetişğin iyi işleyip işlemediğini anlamak için , yetiştirilmiş öğrencinin istendik

davranışlara sahip olup olmadığına bakmaya ihtiyaç vardır. Böyle bir ihtiyaç da değerlendirme ile giderilebilir. Ayrıca, değerlendirme eldeki yetişğin ıslahı ve genel olarak yetişek geliştirme ile ilgili katkıları yanında hem iyi bir öğretmen yetiştirme aracı hem de eğitim ve öğretim bilimine yeni katkılar kaynağı olma durumundadır.

(Selahattin Ertürk, 1984, s.109)

Tablo :73.

Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Başarı Durumları Not Olarak nasıldır? Sorusuna ilişkin bulgular

Başarı Durumu	Sayı (frekans)	% (yüzde)
Çok iyi	2	6,3
İyi	26	81,3
Orta	4	12,5
Toplam	32	100,0

Tablo 73’de görüldüğü gibi öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarı durumları not olarak nasıldır? sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin %6,3 başarı durumu çok iyi, %81,3 iyi, %12,5 orta diye belirtmişlerdir.

Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin veri sonuçlarına göre öğrencilerin başarı durumu iyidir.

Tablo : 74.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde ki Başarıyı Ölçmek İçin Ön Görülen İki Yazılı Bir Sözlü Sınav Yeterli midir? Sorusuna ilişkin bulgular

Sınav Yeterlimi	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Evet	25	78,1	252	50,3	104	60,5
Hayır	1	3,1	226	45,1	52	30,2
Kısmen	6	18,8	23	4,6	16	9,3
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 74'de görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersinde ki başarıyı ölçmek için ön görülen iki yazılı bir sözlü sınav yeterli midir? İlişkin olarak öğretmenlerin %78,1 evet yeterlidir, %3,1 hayır yeterli değildir, %18,8 kısmen yeterlidir diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %50,3 evet yeterlidir, %45,1 hayır yeterli değildir, %4,6 kısmen yeterlidir diye ifade etmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %60,5 evet yeterlidir, %30,2 hayır yeterli değildir, %9,3 kısmen yeterlidir. Görüşünü belirtmişlerdir.

Genel olarak bakıldığında öğretmenler ve öğrenciler sınav sayısını yeterli bulurlarken, yeterli bulmayanların sayısı da az değil, bu durumu program hazırlarken göz önünde bulundurmalıyız.

Tablo : 75.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Başarınızın Ölçülmesi Nasıl Olmalıdır?

Sorusuna İlişkin Bulgular

Ölçüm Şekilleri	Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%
Teorik bilginin yanı sıra okul içi ve dışı davranışlarda göz önünde bulundurulmalı	45	9,0	16	9,3
Ders içi davranış ile derse olan ilgimize bakılmalı	77	15,4	22	12,8
Sözlü ve uygulamalı bölüme daha çok önem verilmeli	51	10,2	14	8,1
Fikrim yok	76	15,2	16	9,3
Cevapsız	252	50,3	104	60,5
Toplam	501	100,0	172	100,0

Tablo 75’de görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarınızın ölçülmesi nasıl olmalıdır? sorusuna ilişki olarak Resmi okul öğrencilerinin %9,0 teorik bilginin yanı sıra okul içi ve dışı davranışlarda göz önünde bulundurulmalı, %15,4 ders içi davranış ile derse olan ilgimize bakılmalı, %10,2 sözlü ve uygulamalı bölüme daha çok önem verilmeli, % 15,2 fikrim yok diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %9,3 teorik bilginin yanı sıra okul içi ve dışı davranışlarda göz önünde bulundurulmalı, %12,8 ders içi davranış ile derse olan ilgimize bakılmalı, %8,1 sözlü ve uygulamalı bölüme daha çok önem verilmeli, % 9,3 fikrim yok diye görüş belirtmişlerdir.

Bu tablodaki cevapsızlar halı hazırdaki uygulamayı yeterli bulanlardır. Tabloda da görüldüğü gibi resmi okul öğrencileri ile özel okul öğrencilerinin bu konuda aralarında barız bir görüş ayrılığı yoktur. Genel olarak cevapların yüzde oranları arasında fazla fark yoktur yani öğrencilerin yığılma gösterdikleri barız bir şık yoktur. Her iki okul öğrencisinin en fazla istediği ders içi davranış ile derse olan ilgimize bakılmalı seçeneğidir.

Bu günkü uygulamaları yeterli bulmamalarına rağmen %15,2 resmi ve %9,3 de fikrim yok demişlerdir. Yeterli bulmayışının sebebini bilememektedir.

Tablo : 76.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Başarını Ölçülmesi İçin Kullanılan Sınav ve Soru Tipine İlişkin Bulgular

Sınav tipleri	Öğretmen		Resmi Okul		Özel Okul	
	(f)	%	(f)	%	(f)	%
Az soru uzun cevaplı vazılı sınav	8	25,0	170	33,9	76	44,2
Çok soru kısa cevaplı vazılı sınav	23	71,9	225	44,9	33	19,2
Test(çoktan seçmeli, doldurmalı)	1	3,1	106	21,2	63	36,6
Toplam	32	100,0	501	100,0	172	100,0

Tablo 76'da görüldüğü gibi Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersinde başarını ölçülmesi için kullanılan sınav ve soru tipine ilişkin olarak öğretmenlerin

%25,0 az soru uzun cevaplı yazılı sınav, %71,9 çok soru kısa cevaplı yazılı sınav, %3,1 test (çoktan seçmeli, doldurmalı) diye görüş belirtmişlerdir.

Resmi okul öğrencilerinin %33,9 az soru uzun cevaplı yazılı sınav, %44,9 çok soru kısa cevaplı yazılı sınav, %21,2 test (çoktan seçmeli, doldurmalı) diye görüş belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencilerinin %44,2 az soru uzun cevaplı yazılı sınav, %19,2 çok soru kısa cevaplı yazılı sınav, %36,6 test (çoktan seçmeli, doldurmalı) diye görüş belirtmişlerdir.

Bu verilerin analiz sonuçlarına göre öğretmenler en fazla çok soru kısa cevaplı yazılı sınav tipini kullanıyorlar. Öğretmenlerin bu sonuçları resmi okul öğrencilerinin vermiş olduğu cevaplarla bir paralellik göstermektedir yani resmi okullarda en çok uygulanan soru ve sınav öğretmenlerde olduğu gibi çok soru kısa cevaplı yazılı sınav tipi dir. Bu sınav tipi kapsam geçerliği olmasından dolayı uygulana bilir bir yöntemdir.

Özel okullarda öğrenci verilerine göre en fazla uygulanan az soru uzun cevaplı yazılı sınav tipidir. Bu durum öğretmen ve resmi okul öğrencilerinin veri sonuçları ile bir paralellik göstermemektedir. Bu sınav türünün kapsam geçerliği olmadığından dolayı ölçmek istenilen durum tam olarak ölçülmeye bilinir.

Alt Problemlerin Ki-Kare Dağılımları

Tablo :77-A.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin sosyo- ekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımı.

Başarı Durumu	Ailenin ortalama aylık geliri		Toplam
	50milyon ve altı	50milyon ve üstü	
İyi	110	247	357
Orta	52	51	103
Zayıf	20	21	41
Toplam	182	319	501

Tablo :7 7-A'da $X^2 = 16,369$ $DF = 2$ $P < 0,05$ bu sonuca göre

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin sosyo- ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo:77-A 'da görüldüğü gibi ailelerin ekonomik durumları yükseldikçe öğrencilerin dersteki başarıları da artmaktadır. Ancak bur da farklılığı yaratan grup orta düzeyde olan gruptur. Orta düzeyde olan öğrencilerin sayısı aylık geliri 50 milyonun altında olan grupta daha fazladır. Ancak başarı düzeyi iyi olanların aile gelirinin 50 milyonun üzerinde olan grupta çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum bizim hipotezimizi doğrulamaktadır.

Özel okul anketlerine göre:

Tablo: 77-B.

Başarı Durumu	Ailenin ortalama aylık geliri				Toplam	
	50milyon ve altı f	%	50milyon ve üstü f	%	f	%
İyi	12	7,0	102	59,3	114	66,3
Orta	5	3,0	45	26,2	50	29,2
Zayıf	1	0,5	7	4,0	8	4,5
Toplam	18	10,5	154	89,5	172	100,0

Tablo 77-B'de görüldüğü gibi özel okullarda ki başarı durumu da resmi okullardaki gibi ailenin ekonomik durumu arttıkça öğrencinin başarı durumu da artmaktadır. Başarı durumları iyi olanların %59,3 'nün aylık geliri elli milyonun üstündedir. Bu durum resmi okullarla paralellik göstermektedir. Ancak orta başarı grubunda gelir düzeyi 50milyonun üzerinde olanlarda %26,2 iken 50milyonun altında olanlarda ise %3,0 olarak görülmektedir.

Tablo: 78-A

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımı.

Başarı Durumu	Cinsiyet Grupları		Toplam
	Erkek	Kız	
İyi	179	178	357
Orta	41	62	103
Zayıf	11	30	41
Toplam	231	270	501

Tablo 78-A'da $X^2 = 10,115$ $DF = 2$ $P < 0,05$ bu sonuca göre Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 78-A'da görüldüğü gibi öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı durumu değişmektedir. Ki-kare dağılımına baktığımız zaman , başarı grubu iyi olanlar arasında cinsiyete göre farklılık yok denecek kadar az, orta derecede kızlar daha fazla, zayıf başarı grubunda kızlar daha fazla burada farkı yaratan grup bu gruptur. Zayıf başarı grubunun %73,2 kız öğrenciler oluşturmaktadır. Yani zayıf başarı grubunun

büyük çoğunluğu kız öğrencilerden oluşmaktadır. Erkekler bu grubun %26,8 oluşturmaktadır. Bu sonuçlar da bizim hipotezimizi doğrulamış olmaktadır.

Özel Okullardaki Ki-kare Dağılımı

Tablo:78-B.

Başarı Durumu	Cinsiyet Grupları		Toplam
	Erkek	Kız	
İyi	21	93	114
Orta	11	39	50
Zayıf	6	2	8
Toplam	38	134	172

Tablo 78-B'de $X^2 = 13,904$ DF= 2 $P < 0,05$ olduğundan özel okullarda da başarı durumu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Özel okullarda kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılılar. Bu ki-kare dağılımında farkı yaratan grup zayıf başarı grubudur. Bu grupta erkek öğrencilere kız öğrencilere nazaran daha fazladır. Yani zayıf başarı grubunun çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Cinsiyet faktörü başarıyı etkiliyor ve çıkan ki-kare değeri kabul alanı içerisindedir.

Tablo : 79-A.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğretmen anlatımına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare dağılımıdır.

Anlatım Durumu	Başarı Grupları			Toplam
	İyi	Orta	Zayıf	
Evet	346	96	34	476
Hayır	11	7	7	25
Toplam	357	103	41	501

Tablo 79-A'da $X^2 = 6,255$ $DF = 2$ $P < 0,05$ olduğundan anlamlı bir ilişki vardır. Öğretmenin ders anlatış şekli öğrencinin başarısını etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Başarı durumu iyi olan öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu öğretmenlerinin dersi onların anlaya bileceği şekilde anlattığını bununda başarılarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Resmi okullardaki bu sonuç hipotezimizi doğrulamaktadır. Çünkü çıkan ki-kare değeri kabul alanı içersindedir.

Özel Okullardaki Ki-kare Dağılımı

Tablo:79-B.

Anlatım Durumu	Başarı Grupları			Toplam
	İyi	Orta	Zayıf	
Evet	105	45	7	157
Hayır	3	3	-	6
Kısmen	6	2	1	9
Toplam	114	50	8	172

Tablo:79-B'de görüldüğü gibi özel okul öğrencileri de resmi okullarda öğrenim gören öğrenciler gibi öğretmen anlatımının derslerdeki başarılarını olumlu yönde etkilediğini %61.0 (105 kişi) büyük çoğunluk ifade etmişlerdir. Özel okullarda öğrenim gören öğrencilere göre de ders öğretmenleri dersi onların anlaya bileceği şekilde anlatmaktadır. Öğretmenin dersi anlatış biçimi o dersde ki başarıyı arttıran faktörlerdendir.

Görüldüğü gibi Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, öğretmen anlatımına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin ki-kare ve frekans dağılımı sonucunda okulların vermiş oldukları cevaplar paralellik göstermektedir.

Tablo : 80-A.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, okutulan ders kitaplarına göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin % (yüzde) ve frekans dağılımıdır.

Kitap ve Yazarları	Başarı Durumu				Toplam			
	f	İyi	%	f	Orta	%	f	%
İlyas Çelebi,	17		3,4	12		2,4	29	5,8
Abdulgaffar Gündeşli,	95		19,0	60		11,9	155	30,9
Uzeyir Gündüz,	39		7,8	15		3,0	54	10,8
Cihad Tunç,	51		10,2	20		4,0	71	14,2
A. Kemal Özdemir,	27		5,4	11		2,2	38	7,6
A. Reşid Çınarlı,	47		9,4	-		-	47	9,4
Etem Ruhi Fiğlalı	81		16,2	26		5,2	107	21,4
Toplam	357		71,3	144		28,7	501	100,0

Tablo : 80-A'da görüldüğü gibi Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, okutulan ders kitaplarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin olarak en fazla okutulan kitap %30,9 ile Abdulgaffar Gündeşli ve arkadaşlarının yazmış olduğu kitaptır ancak bu kitabı okuyan öğrencilerin başarı durumu iyi olanlar %19,0 orta

olanlar ise %11,9 bunların arasında fazla bir fark yok yani başarılı öğrenciler ile başarısız olan öğrenciler arasında sayı olarak fazla bir farklılık yok birbirine yakın sayılar. Bu değerlere baktığımız zaman Etem Ruhi Fırlalı ve A. Reşid Çınarlı ve arkadaşlarının yazmış olduğu kitapları okuyan öğrenciler bu derste daha başarılı oldukları görülmektedir.

Özel Okul Dağılımı

Tablo : 80-B.

Kitap ve Yazarları	Başarı Durumu						Toplam	
	f	İyi	%	f	Orta	%	f	%
İlyas Çelebi,	77		44,8	44		25,6	121	70,4
Abdulgaffar Gündeşli,	35		20,3	14		8,1	49	28,4
Uzeyir Gündüz,	2		1,2	-			2	1,2
Toplam	114		66,3	58		33,7	172	100,0

Tablo : 80-B çapraz tabloda görüldüğü gibi özel okullarda en çok okutulan kitap %70,4 ile İlyas Çelebi ve arkadaşlarının birlikte yazmış oldukları kitaptır. Bu kitabı okuyanların başarı oranı ise %44,8 iyi düzeydedir. Ancak diğer kitapları okuyanlarda başarı düzeyleri genel olarak iyidir.

Yapılan istatistiksel çalışmalar bu konuda net bir fikir edinmemizi sağlamamıştır. Bu konuda ayrı eten detaylı bir çalışması gerektiği kanısındayım.

öğrenciler derslerinin yardımcı araç – gereçlerle işlendiğinde bu başarılarının daha da artacağını Tablo 43'te %45,1 'i ifade etmişlerdir. Bulunan bu ki-kare değeri hipotezimizi doğrulamamaktadır.

Özel Okul Ki-Kare Dağılımı

Tablo :81-B.

Uygulanan Yöntemler					
Başarı Düzeyi	Öğretmen Anlatımı	Grup Çalışması	Soru-Cevap Yöntemi	*Diğerleri	Toplam
İyi	72	4	3	35	114
Orta ve altı	45	4	-	9	58
Toplam	117	8	3	44	172

*Diğer: Video, afiş, tepegöz, slayt vb. yardımcı araç – gereçlerle ve Başka " belirtiniz "

Tablo 81-B 'de $X^2=7,116$ $DF=3$ $P >0,05$ olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur. Bulunan bu ki-kare sonucuna göre özel ilköğretim okullarında uygulanmakta olan yöntem öğrenci başarısını etkileyen bir faktör olarak görülmemektedir.

Özel ilköğretim okullarında uygulanan yöntemlerin başında öğretmen anlatımı gelmektedir. Bu yöntemle başarılı olan öğrenci sayısı 72 yani %41,9 dır. Ancak öğrenciler derslerinin yardımcı araç – gereçlerle işlendiğinde bu başarılarının daha da artacağını Tablo 43'te %60,0'i ifade etmişlerdir. Bulunan bu ki-kare değeri hipotezimizi doğrulamamaktadır.

Görüldüğü gibi her ne kadar anlamlı bir ilişki çıkmamış olsa da resmi ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerinin büyük çoğunluğu derslerin yardımcı araç-gereç kullanılarak işlenmesini istemektedirler. Öğretmen anlatımı ile başarı düzeyi iyi olsa da bu düzeyin uygulanacak yöntemle daha da artacağını ifade etmişlerdir.

Tablo :82-A.

Resmi ve Özel İlköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar. öğrencilerin derse olan ilgilerine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte midir? Alt probleminin Ki-kare dağılımıdır.

Başarı Düzeyi	Öğrencinin İlgisi Düzeyi			Toplam
	Severek Okuyorum	Zorunlu olduğu için	Seçmeli olsa okumazdım	
İyi	330	17	10	357
Orta	96	5	2	103
Zayıf	38	2	1	41
Toplam	474	24	13	501

Tablo 82-A 'de $X^2=0,239$ $DF= 4$ $P >0,05$ olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur. Yani resmi okullarda öğrenim gören öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki başarıları ile bu derse karşı olan ilgileri arasında anlamlı bir

ilişkiye rastlanmamıştır. Bu dersde öğrencinin derse olan ilgisi başarıyı etkileyen bir faktör değildir.

Bulunan bu Ki-kare değeri hipotezimizi doğrulamamaktadır. Ancak yine de başarılı olan öğrencilerin çok büyük bir kısmı %65,9 bu dersi severek okuduklarını belirtmişlerdir. Diğer başarılı olanlar dersi geçmek zorunda olduklarından en az diğer dersler kadar bu derse de çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Özel Okul Ki-kare Dağılımı

Tablo :82-B.

Başarı Düzeyi	Öğrencinin İlgisi Düzeyi		Toplam
	Severek okuyorum	Zorunlu olduğu için okuyorum	
İyi	108	6	114
Orta ve altı	55	3	58
Toplam	163	9	172

Tablo :82-B'de $X^2=0,824$ $DF=3$ $P >0,05$ olduğundan anlamlı bir farklılık yoktur. Yani özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersindeki başarıları ile bu derse karşı olan ilgileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bu dersde öğrencinin derse olan ilgisi başarıyı etkileyen bir faktör olarak görülmemektedir.

Özel okullarda bulunan bu Ki-kare değeri hipotezimizi doğrulamamaktadır. Ancak yinede başarılı olan öğrencilerin çok büyük bir kısmı %65,9 bu dersi severek okuduklarını belirtmişlerdir. Diğer başarılı olanlar dersi geçmek zorunda olduklarından en az diğer dersler kadar bu derse de çalıştıklarının belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılmış olan araştırma neticesinde toplanan bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar verilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

SONUÇLAR :

İlköğretim Okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Programlarının Değerlendirilmesi konulu bu çalışmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Programının, program öğeleri açısından (amaçlar, (hedefler), içerik (muhteva), öğretim süreçleri ve değerlendirme) değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Malatya merkez ilköğretim okulları ile özel ilköğretim okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmenleri, öğrencileri ve bu öğrencilerin velilerinden oluşmaktadır. Örneklem' ini ise 32 öğretmen, 501 resmi ilköğretim okulu öğrencisi, 172 özel ilköğretim okulu öğrencisi ve 457 öğrenci velisinden oluşmaktadır.

Bu araştırma sonucunda örnekleme oluşturan öğretmen, öğrencilerle ve velilerle ilgili kişisel bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin yönetim görevleri, kıdemleri, hizmet-içi eğitim kurslarına katılma ile ilgili durumlarda belirlenmiştir.

Eğitim programları ile ilgili bulgular; amaçlar, muhteva, öğretim süreçleri ve değerlendirme öğeleri ile ilgili bulgular alt başlıklar halinde düzenlenmiş ve ayrıntılı olarak test edilmiştir. Örnekleme oluşturan elemanların anket sorularına verdikleri cevaplara istatistiksel yöntem olarak yüzde ve frekans dağılım oranlarına bakılmıştır. Ayrıca alt problemlerinin Ki- Kare testi uygulanmış ve elemanlara göre manidar bir fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre sonuçlar çıkarılmış ve öneriler geliştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar kişisel durumlarla, eğitim – öğretim program öğelerine ait bulgulara dayanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretmen, öğrenci ve veliler ilgili veriler için ayrı ayrı tablolar hazırlanmıştır. Eğitim programlarına ilişkin sonuçlar ise, amaçlar, muhteva, eğitim- öğretim süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin sonuçlar aşağıda ifade edilmeye çalışılmıştır.

A- ÖĞRETME, ÖĞRENCİ VE VELİLERLE İLGİLİ SONUÇLAR

İlköğretim okullarında görev yapan ve anket uygulanan okulların tümünde görevli olan öğretmenlerin 28'i (%87,5) erkek, 4'ü (12,5) bayan olduğu anlaşılmaktadır. Meslekteki kıdem durumları itibarıyla genel olarak yeterli tecrübe sahibi oldukları, hizmet-içi eğitim kurslarına katılımın fazla olmadığı görülmektedir. Ancak katılan öğretmenler bu kursları yeterli görmemekteler. Çünkü bu kurslarda ele

alınan konular daha çok yöneticilerce tayin edilmekte, öğretmenlerin fikri hiç sorulmamaktadır. Öğretmenler mezun oldukları kurumlar itibarıyla en fazla %81,3 İlahiyat Fakültesi mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Diğerleri ise Yüksek İslam Enstitüleri ve Eğitim Enstitülerinden mezunlar.

Resmi İlköğretim okullarda öğrenim gören öğrencilerin %53,9 erkekler ,%46,1 kızlar oluşturmaktadır ve Özel İlköğretim okullarda öğrenim gören öğrencilerin %77,9 erkekler, %22,1 kızlar oluşturmaktadır. Ankete katılan 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 13-14 olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin okullarındaki genel başarı durumları “iyi ve orta” derecede seyrederken, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarı ise “ çok iyi ve iyi “ derecesinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler ailelerinin gelir durumuna göre resmi okullarda 40 milyonun ve altında olan %36,8, 60 milyon ve altı %37,7 , 100 milyon ve üzeri %25,5 dir. Görüldüğü gibi büyük bir kesim aile geliri oldukça düşük düzeydedir.

Ankete katılan veliler genel olarak ilkokul, orta ve lise öğrenimli, çoğunlukla serbest meslek sahibi , işçi ve memur kesimindedir.

B- EĞİTİM PROGRAMLARI İLE İLGİLİ SONUÇLAR

1.) Amaçlarla İlgili Sonuçlar :

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi amaçlarının açık ve net olarak belirlenmediği görülmektedir. Amaçlarının açık ve net olarak belirlenmediğini belirten öğretmenler, bu konudaki açıklık ve netliğin nasıl olması gerektiği hususunda açık bir görüş ifade etmemişlerdir. Bununla birlikte amaçlara tam olarak ulaşamayış nedenleri arasında; ders saatinin yetersizliği, muhtevanın amaçlara yeterince dönük olmaması , teknolojik gelişmelerin getirmiş olduğu yardımcı araç- gereçlerin olmayışı ve uygulamalı konuların uygulanması için herhangi bir yerin olmaması gelmektedir.

Öğretmenlere göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi amaçlarının öğrenci davranışına dönüştürebilme yönünden de kısmen dile getirildiğini ifade etmişlerdir. Bunun sonucu olarak amaçlarında kısmen gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin bu derslerde İslam dininin inanç, ibadet ve ahlaki esaslarını, bazı dini törenlerle ilgili bilgi ve beceri kazandıkları bunların yanında milli birlik ve beraberliği temin edici ulvi kavramları da öğrendikleri anlaşılmaktadır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi eğitim-öğretiminde, Milli Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede kendisinden beklenen işlevi yerine getirebilmesi için dersin amaçlarında bazı değişikliklerin yapılması gerektiğini önerilirken bu değişikliklerin Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda, öğrencinin bilgi, beceri ve beklentilerine uygun, günlük hayatta gerekli bilgileri de kazandıracak şekilde düzenlenmesi gerektiğin ifade edilmektedir. Mevcut programın üzerinde durulması gereken bazı noktaların dışında bu dersin amaçlarını kısmen gerçekleştirebilmektedir.

2.) Muhteva ile İlgili Sonuçlar :

Öğretmenler, Öğrenci ve Veliler genel olarak dersin içeriğinin dersin amaçlarını tam olarak gerçekleştiremediği görüşündedirler. Öğrenciler ders kitaplarının gençlere yönelik, onların bu çağlarda karşılaştığı problemlerin çözümlerinin olmadığını belirtirken; kitap içerisindeki yabancı dinler konusunu gereksiz bulmaktadırlar.

Bu derslerde, öğrencilerin öğrenmek istedikleri müfredat dışı bazı konuların bulunduğu, bunları bu derslerde sormadıkları veya yeterli cevap alamadıkları sorularının olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenciler soru sormama nedeni olarak utanma, sıklık ve kınanma endişelerini belirtmişlerdir. Bu durum üzerinde durulması gereken önemli husus olarak göze çarpmaktadır. Bu derslerde öğrenciler, Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, ergenlik çağı, namaz, niçin yaratıldık, niçin inanıyoruz, doğruluğun

yararları ve ahiret hayatı, ruhlar alemi, ölüm ve kaza-kader gibi konularda yeterince bilgilenemediklerini ve yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı da soru sormadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle yaratılış konusunun detaylı olarak anlatılmasını istemişlerdir.

Öğretmen ve öğrenciler bu dersin öğretim programında gereğinden fazla tekrar edilmiş konu olarak laiklik ve bazı okuma parçalarının fazla tekrar edildiğini belirtmişlerdir. Bu konuda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri paralellik göstermektedir. Yani büyük oranda bu derste gereğinde fazla tekrar edilen konu yoktur. Her iki örneklem grubu da bu ders konularının insanlara hayatta her zaman lazım olacağına belirterek dersin gerekliliğini dile getirmişlerdir. Ayrıca bu dersde öğretilen konular ile çevrelerinde yaşanan dini hayat arasında tam bir uyumun olmadığını da büyük çoğunluğu dile getirmiştir.

Öğrenci okuduğu konuların insanlık ve toplum için, ileride seçeceği meslek için ne ifade ettiğini bilirse, onları öğrenmek isteği uyanacak, bunun için çalışacak ve öğrendiklerini benimseyecektir (Beyza Bilgin, 1980, s.97). Amaç belirsiz kalır, konular ruhsuz bir biçimde onun yerini alırsa, ders öğrenciye bir yük gibi gelebileceği gibi, onun amaçların gerçekleşme vasıtası olma rolünü de önemli ölçüde azaltmış olacaktır (Kemal Aytaç, 1971, s.204)

Müfredata bulunan konuların biraz daha günlük hayata yönelik konular olması gerektiği ve konuların daha detaylı olarak ayetler ve hadislerle desteklenerek işlenmesini istemişlerdir.

3.) Eğitim-Öğretim Süreçleri ile İlgili Sonuçlar :

Öğretmen ve öğrencilerin ortak ifadelerine göre Tablo:41'de görüldüğü gibi Resmi okul öğrencilerinin %86,2, Özel okul öğrencilerinin %86,6 ve öğretmenlerin %68,8'i bu dersde en çok anlatı(takrir) yönteminin kullanıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenler uyguladıkları yöntemin uygunluğu ve yeterliği konusunda Tablo 42'de görüldüğü gibi %50,0 evet, %37,5 kısmen ve %12,5 hayır diye belirtmişlerdir. Bunun dışında soru-cevap yönteminin de kullanıldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler bu yöntemlerle birlikte konuların özelliğine göre uygulamalı öğretimin yapılmasını, göze ve kulağa hitabeden yardımcı ders araç-gereçlerinin kullanılmasını istemektedirler. Öğrenciler konuları daha iyi öğrenmeleri ve kalıcı olması için uygulamaya yer verilmesini bunun için okullarda uygulama odasının olmasını veya uygulamalı gösterilmesi gereken konuların, video, slayt, tepegöz vb. yardımcı araç-gereçlerin kullanılmasını istemişlerdir. Öğretmenler de araç-gereç kullanımının gerekliliğini düşünmekle birlikte, bu araç-gereçleri bulma konusunda sıkıntılarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenler ders işlerken birinci derecede yaralandıkları aracın ders kitabı ,zaman zamanda yardımcı kitap ve haritaların kullanıldığını ,öğrencinin ise sadece ders

kitabına bağılı kalarak hazırlandığı belirtmektedirler. Kitap olarak çoğunlukla %95 sınıflarda aynı tip kitap kullanılmaktadır. Farklı olanların sebebi ya başka okuldan geçiş yaptığı için önceden alınmış olması ya da kendinden önceki kardeşlerinden kalmış olmasıdır. Kitap seçiminin veli ve öğrencilere bırakılmasına rağmen kitaplar yine eskiden olduğu gibi okul yönetimi veya öğretmenler seçmektedirler. Bu tespit öğrenci anketlerinde (Tablo 49) açıkça görülmektedir.

Kitap seçiminin veli ve öğrenciye bırakılması konusunda öğretmenlerin vermiş oldukları cevapları onların ifadeleriyle aktarıyorum:

- Ders işlerken öğrenciler kargaşa yaşıyorlar.

-Veli ne anlar ders kitabından! Bu öğretmene hakarettir. Ayrıca bir sınıfta 15 çeşit kitap olmasının mantığı nedir ?

-Veliler ve öğrenciler hangi kitabın daha faydalı ve bilgi bakımından doyurucu olduğunu bilememektedirler.

-Velilerin isabetli kitap seçecek kültür seviyesinde olmamaları, kitap seçmenin bir uzmanlık konusu olduğuna inanıyorum.

Öğretmenler verilen ev ödevlerinde başlıca dini kaynakları ve dini hayatı öğrenmelerini amaçladıklarını ve bundan da genelde olumlu sonuç aldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin derse karşı ilgilerinin çok yüksek olduğunu belirtirken ders saatinin yetersiz olduğundan şikâyetçi olduklarını dile yetirmişlerdir. Bu konuyu öğrencilerin kendileri de belirtmişlerdir ve ders saatinin artırılmasını (büyük bir kısmı 3 saat'e, bir kısmı da 4 saat'e) istemişlerdir. Öğrenciler, derslerin günlük hayatla

bağdaştırılarak anlatılmasını, verilen örneklerin çağın gerçeklerine ve gelişmelere uygun olmasını istemişlerdir. Öğretmenlerinin onlara karşı daha şevkatli olmalarını ve dayak atmamalarını istemişlerdir.

Öğrencilerin tatillerde Kur'an Kursu vb. yerlere gidiş nedenini; Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek ve okulda öğrendikleri dini bilgileri pekiştirmek olarak belirtmişlerdir.

d.) Değerlendirme ile İlgili Sonuçlar :

Öğrencilerin bu dersteki başarı durumları genel olarak Tablo 3'de görüldüğü gibi "çok iyi" ve "iyi" derecelerinde yığılma göstermektedir. Yapılan sözlü ve yazılı sınavlarının öğrenci başarısını belirlemeye ve verilen konuların ne derecede öğrenilip öğrenilmediğini anlamaya yönelik olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenci başarısının değerlendirilmesi konusunda öğrenciler genel olarak teorik bilgiye bakıldığını belirtirken, başarılarının değerlendirilmesinde teorik bilginin yanı sıra derse olan ilgilerinin de dikkate alınmasını istemişlerdir. Ancak görüşme yaptığım öğretmenler değerlendirmede zaten teorik bilginin yanı sıra ders içi davranışlar ve derse ilginin de değerlendirildiğini belirtmişlerdir.

Öğrenci başarısının ölçülmesi yani her dönem için iki yazılı bir sözlü biçiminin değerlendirme şekli olduğu öğretmen ve öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Yazılı sınavların genel olarak Tablo 75’de görüldüğü gibi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde başarıyı ölçülmesi için kullanılan sınav ve soru tipine ilişkin olarak öğretmenlerin %71,9 çok soru kısa cevaplı yazılı sınav, Resmi okul öğrencilerinin, %44,9 çok soru kısa cevaplı yazılı sınav şeklinde olduğunu belirtirken, Özel okul öğrencilerinin %44,2 az soru uzun cevaplı yazılı sınav diye görüş belirtmişlerdir. Ayrıca bu derste de test tekniğinin kullanılmasını yönünde görüş belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

İlköğretim okullarında D.K. ve A.B.D. öğretim programlarının ferdin ve toplumun beklentilerine cevap verebilmesi için geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bir eğitim – öğretim programının geliştirilmesi faaliyetinde, programla ilgili her ögenin değişen ve gelişen şartlar göz önünde tutularak geliştirilmesi gereği dikkatlerden uzak tutulmamalıdır.

İlköğretim okullarında uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programlarının geliştirilmesine yönelik olarak şu öneriler belirtilebilir.

1.) Programda dersin amaçları ve amaçların içerdiği davranışlar, gözlenebilir davranışlar olarak ifade edilmeli; program bu davranışları kazanılıp kazanılmadığını belirleyen değerlendirme türü ve ilkeleri içermelidir.

2.) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kitaplarında konular, ders amaçları ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun biçimde geliştirilmeli; konuları fazla detaya inmeden yoğun bir şekilde verme yerine her devre için belirli konular daha derinliğine işlenebilir. Kitap yazma işi branş uzmanlarına verilmeli ancak metot belirlemek açısından eğitim uzmanları ile işbirliğine gidilmelidir.

3.) Bir program ne kadar mükemmel olursa olsun, bir programın etkinliği uygulamadaki başarısı ile ölçülebilir. Programı uygulamaya geçirecek kişiler

öğretmenlerdir. Bunun için öğretmenlerin eksik yönleri belirlenmeli ve bunları gidermek için geniş katılımlı hizmet-içi eğitim kursları ve seminerler verilmelidir.

4.) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi mutlaka bu amaçla yetiştirilmiş branş öğretmenleri tarafından okutulmalıdır. Dersi branş dışı biri okutacak ise öğretmenlerde özel ilgi ve davranışları itibarıyla konuya yakınlığı bulunanlar arasından seçmeğe özen gösterilmelidir. Ders boş geçmesin diye rast gele bir öğretmene verilmemelidir.

5.) Kur'an-i Kerimi seçmeli ders olarak okutulmasının imkanları araştırılmalıdır. Çünkü bu bireyler için bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlarını gidermek için bir takım yerlere gittikleri bir gerçektir. Gidilen bu yerlerde yanlış bilgilendirilmeleri veya bir cereyana bağlanmalarını önlemek için bu görev eğitim kurumları okullara verilmelidir.

6.) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili olarak değişen ve gelişen yeni gelişmelerden haberdar olmaları bakımından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenleri zaman zaman hizmet-içi eğitim kurslarına alınmalarında fayda vardır.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Yahya, Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri, Ankara 1992.

_____. Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1988’e) 3. Baskı, Ankara 1989, Ank. Ün. Eğt. Bil. Fak. Yay no:160

ARMANER, Neda. “ Din Eğitiminde Psikolojinin Önemi “, Ank. Ün. İlahiyat Fak. Dergisi, Cilt 23, Ank 1978.

ATATÜRK’ÜN Söylev ve Demeçleri-II, Türk İnkılâp Tarihi Yayınları, Ankara 1952

AYTAÇ, Kemal. “ Mukayeseli Eğitim Üzerine Bir Eserin İlk Taslağı “, Ank. Ün. Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Yay. Ank 1971.

BAŞARAN, I. Ethem. Eğitime Giriş. Kadioğlu Matbaası, Ankara 1994

BAŞARAN, Erdoğan, Eğitim Üç Aylık İlmî Dergi, sayı.1,yıl.1992, Ankara ,MEB.

BİLGİN, Beyza, Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri, Ankara Ün. İlah. Fak. Dergisi, Cilt XXIV, Ankara 1981.

BİLGİN, Beyza, Türkiye’de Din Eğitimi ve Liselerde Din Dersleri, Ankara 1980.

_____. Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi. A.Ü İlahiyat Fakültesi Yayını, No: 185, Ankara 1988.

_____; **SELÇUK, Mualla**. Din Öğretimi. Akıt Yayıncılık, Ankara 1991.

CEBECİ, Suat, Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye’de Din Eğitimi, Ankara 1996.

DEMİREL, Özcan; **ÜN, Kamile**. Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara 1987.

Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul 1996.

Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991.

ERTÜRK, Selahattin. Eğitimde Program Geliştirme. Meteksan Matbaacılık, Ankara 1994.

JAESCHKE, Gotthart. Yeni Türkiye’de İslamlık, Çev. Hayrullah Örs, Bilgi Yay. Ankara 1972

KARASAR, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 7. Baskı, Ankara 1995.

KOÇER, Hasan Ali, Türk Eğitim Tarihimizde Atatürk’ün Yeri, Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu, AÜEF. Yayınları No:92, Ankara 1981

KÜÇÜK, Abdurrahman, Din Öğretimi Üzerine Düşünceler, Türk Yurdu Dergisi, Sayı 116-117, Ankara 1997.

M.E. B. Talim ve Terbiye Daire Başk. Ankara 1970,

Milli Eğitim Vekaleti, Milli Eğitimle İlgili Kanunlar I, Ankara 1953.

Muallimler Birliği Mecmuası, yıl 1, sayı 4, sadeleştirerek alan N. Sakaoğlu, a.g.e

FİDAN, Nurettin, Eğitime Giriş, Ankara 1992.

ÖCAL, Mustafa. Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1990.

ÖZTÜRK, Kazım, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Programları, Ankara 1968, Ak Yay.

PARMAKSIZOĞLU, İsmet, Türkiye’de Din Eğitimi, M.E.B , Ankara 1966.

SAKAOĞLU, Nihat, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi.

SELÇUK, Muallâ. Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler. Türkiye Diyanet Vakfı, 2. Baskı, Ankara 1991.

VARIŞ, Fatma, Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikleri” , Ank. Ün. Eğt. Fak. Yayınları No 75, Ankara 1971.

_____Eğitimde Program Geliştirme. Alkım Kitapçılık Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 1996.

YAVUZ, Kerim. Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1987.

YÜCEL, Hasan Ali, Ortaöğretim Tarihi, İstanbul 1938.

EKLER

- I. OKULARDA UYGULAMA YAPABİLMEK İÇİN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN İZİN YAZISI**
- II. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET SORULARI**
- III. ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET SORULARI**
- IV. VELİLERE UYGULANAN ANKET SORULARI**
- V. İLKÖĞRETİM 6, 7, 8. SINIFLARDA DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI**
- VI. TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU**

EK :I

**OKULARDA UYGULAMA YAPABİLMEK İÇİN İL MİLLİ
EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN İZİN YAZISI**

EK : II**ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET SORULARI****Değerli Meslektaşım,**

Bu anket İlköğretim Okullarında okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin mevcut durumunu tespiti ile program uygulamalarında karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve program geliştirilmesi ile ilgili veriler toplamak gayesi ile hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla değerlendirilecek, herhangi bir şahıs veya kuruma açık tutulmayacaktır. Bunun için anketlerde isim belirtilmesine gerek yoktur.

Vereceğiniz cevaplar neticesinde varılacak sonuçları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerindeki eğitim-öğretimin kalitesinin yükselmesine yardımcı olacağını düşünerek en gerçekçi cevapları yazmanızı rica eder, ilgi ve alakanızdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırma Görevlisi
Hasan AYDEMİR

- 1- Cinsiyetiniz
 a- Bayan
 b- Erkek
- 2- Mezun olduğunuz Yüksek Öğretim Kurumu :
- 3- Meslekteki kıdeminiz :
 a- 1-4 Yıl
 b- 5-9 Yıl
 c- 10-14 Yıl
 d- 15-19 Yıl
 e- 20 Yıl ve üstünde
- 4- Okuldaki göreviniz:
 a-Sınıf Öğretmeni
 b- Branş Öğretmeni
 c- İdareci
 d- Başka " belirtiniz "
- 5- Okuttuğunuz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin gerekliliğine inanıyor musunuz?
 a-Evet
 b-Hayır
 c-Kısmen
- 6- Kendinizi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini tam anlamıyla verebilecek yeterlikte görüyor musunuz?
 a-Evet
 b-Hayır
 c-Kısmen
- 7- Alanınızdaki yeni gelişmeler karşısında kendinizi yenilemek ve bu gelişmelerden haberdar olmak için düzenlenen hizmet-içi eğitim kurslarına katıldınız mı?
 a-Evet
 b-Hayır
- 8- Yedinci soruya cevabınız evet ise söz konusu kursları yeterli buldunuz mu?
 a-Evet
 b-Hayır
 c-Kısmen

9- Yedinci soruya cevabınız **hayır** ise sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- () a- Gereksiz buluyorum
 () b- Zamanında haberdar olamıyorum
 () c- Ehliyetli hocalar görevlendirilmiyor
 () d- Bilinen şeyler tekrarlanıyor
 () e- Başka " belirtiniz "

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.02.1992 tarih ve 47 sayılı kararı ile kabul edilen ve 13.04.1992 tarih ve 2356 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmış şekliyle, ilköğretim okullarının 6., 7. ve 8.sınıflarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin özel amaçları şöyledir:

" Din ve İslam Dinine ilişkin temel kavramları bilmek. Müslümanlığın en son ve en gelişmiş din olduğunu bilmek. İslam Dininin inanç ve ibadetlerini bilmek. Namazda okunan sure ve duaları ezberlemek ve bunları anlamak. Kendi iç dünyasında, içinde yaşadığı aile ve toplumda, inanç ve ibadet yönünden dengeli ve uyumlu bir kişilik kazanmak. İslam Dininin yalnız ahiret için çalışmayı değil, aynı zamanda " hiç ölmeyecekmiş gibi " dünya hayatında birlik ve beraberlik içinde mutlu yaşamayı telkin eden bir din olduğunu bilmek. Başkasının inancına, düşüncesine, canına, malına ve diğer haklarına saygı gösteren bir hoşgörü kazanmak. Dini konularda aileden, çevreden ve okul dışındaki çeşitli kaynaklardan alınması muhtemel, batıl inanç ve fikirlerden uzak, ilme uygun ve saygılı, laik Atatürk ilkeleriyle bütünleşmiş bir görüş ve tutum kazanmak. Dini inanç ve duyguları şahsi çıkarlar için kullanmamak. Temizlik, iyilik, doğruluk fikirlerinin, insanları sevmenin, anaya, babaya, büyüklere saygı, küçüklere şefkat göstermenin, zayıflara, muhtaçlara yardım etmenin, çalışkanlığın, bilim, sanat ve gerçek sevgisinin İslam Dini'nin emir ve esaslarından olduğunu kavramak ve İslam Dini'nin ahlak ilkelerini bilmek. Her türlü ibadet ve dış temizlik gibi güzel ahlakın da insan için vazgeçilmez bir unsur olduğu gerçeğini benimsemek. Tarih boyunca Türklerin İslam'a hizmetlerini bilmek, vatan savunmasında ve milli konularda Türklerin tarih boyunca geliştirip olgunlaştırdığı hamaset duygusunu benimsemek. Milli benliğimize ve dinimizin ana kaynaklarına dayalı din ve millet şuurunu kavramak, vatandaşlarına, din kardeşlerine, insanlığa ve bütün varlıklara karşı saygı, sevgi ve şefkat duymak. Bazı dini törenlerle ilgili bilgileri kazanmak. "

Buna göre :

10- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi için belirlenmiş olan bu amaçlar gerçekleştirilecek nitelikte midir?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

11- Onuncu soruya cevabınız **hayır** ise sebebi aşağıdakilerden hangisidir? Önem sırasına göre 1,2,3 şeklinde numaralayınız.

- () a- Amaçların açık anlaşılır şekilde belirlenmemesi
 () b- Muhtevanın amaçlara dönük olmaması
 () c- Yardımcı araç-gereç yetersizliği
 () d- Bireyin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimine uygun olmayışı
 () e- Başka " belirtiniz "

12- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin amaçları arasında birbiriyle çelişen hususlar var mıdır?

- () a- Yoktur
 () b- Vardır " belirtiniz "

13- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin amaçları öğrenci davranışına dönüklük ilkesine uygun mudur?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

14- Ders kitabı seçiminin öğrenci ve velilere bırakılması olumlu bir gelişme midir?

- () a-Evet () b-Hayır

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?)

15- Sınıfta farklı kitapların bulunması öğrenci başarısını etkiler mi?

- () a-Evet olumlu yönde etkiler
 () b-Olumsuz yönde etkiler
 () c-Hayır etkilemez
 () d-Başka"belirtiniz"

16- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrencilere özellikle önerdiğiniz ve kendinizin de takip ettiği bir kitap var mıdır?

- () a- Hayır yoktur
 () b- Evet vardır (Yazarını ve Yayınevini yazar mısınız?)

17- Sizce okuttuğunuz veya takip ettiğiniz ders kitabı öğrencilerin dini ve ahlaki konularda ihtiyaçlarına cevap verecek yeterlikte midir?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

18- Okuduğunuz ders kitaplarının dili 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin anlayabileceği sade bir Türkçe ile yazılmış mıdır?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

19- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabının dışında farklı kaynaklardan da yararlanıyor musunuz?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

20- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde en çok hangi öğretim metodunu uygulamaktasınız?

- a- Takrir (Anlatım)
 b- Soru-Cevap
 c- Gösteri (Demonstrasyon)
 d- Grup çalışması
 e- Başka "belirtiniz ".....

21- Uygulamakta olduğunuz öğretim yönteminin bu ders için en uygun yöntem olduğuna inanıyor musunuz?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

22- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini işlerken yardımcı araç-gereç kullanıyor musunuz?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

23- Yirmi iki'inci soruya cevabınız evet ise neler olduğunu belirtir misiniz?

- a- Afiş, dergi b- Video, kasetçalar
 c- Slayt, tepegöz d-Konulara göre hepsini kullanıyoruz
 e- Başka " belirtiniz ".....

24- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde Türkçe meali olan Kur'an-ı Kerimi sınıfa getirerek veya öğrencilere getirterek ders işleyebiliyor musunuz?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

Neden (Cevabınız hayır ise sebebini yazar mısınız?).....

25- Konuları işlerken günlük hayattaki olaylarla ve öğrencilerin diğer derslerde öğrendikleri bilgiler arasında bağlantı kuruyor musunuz?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

26- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde bazı konuları (Abdest, Teyemmüm, Namaz v.b.) uygulamalı olarak öğrencilerinize gösterebiliyor musunuz?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

Neden (Cevabınız hayır ise sebebini yazar mısınız?).....

27- Dersin konusuna göre gezi-gözlem ve inceleme yapma imkanınız oluyor mu?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

Neden (Cevabınız hayır ise sebebini yazar mısınız?).....

28- Yirmi yedinci soruya cevabınız evet ise nerelere ve / veya ne tür gezi-gözlem ve inceleme yaptınız?Belirtiniz :.....

29- Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konuları ile diğer derslerin konuları arasında, çelişkili konular buldukları oluyor mu?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

30- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki konular öğrencilerin günlük hayatlarına yönelik konular mıdır?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

31- Sizce öğrenciler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendiklerini günlük hayatlarında tutum ve davranışlarına yansıtıyorlar mı?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

32- Size göre bu derste İslam Dini'nin inanç, ibadet ve ahlaki konularındaki temel esaslar, öğrencilere yeterince kazandırılmakta mıdır?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

33-Öğrenciler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dini bilginin yanı sıra vatan, millet ve bayrak sevgisi ile milli birlik ve beraberlik ,hoşgörü, yardımlaşma, hasta ziyareti v.b. konularda da bir duyarlık kazanmakta mıdır?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

34-Okuttuğunuz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin muhtevası okutulan sınıfın yaş, bilgi ve kavrama düzeyine uygun mudur?

() a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

35- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi müfredat programında olmayan veya eksik olan ve işlenmesini lüzumlu gördüğünüz konular var mıdır?

() a-Hayır

() b-Evet”belirtiniz”.....

36- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi müfredat programında gereğinden fazla tekrar edilen konu/konular var mıdır?

() a-Hayır

() b-Evet”belirtiniz”.....

37- Sizce öğrenciler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı yeterince ilgili midir?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

38- Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarı durumları not olarak nasıldır?

() a-Çok iyi

() b-İyi

() c-Orta

() d-Zayıf

() e-Çok zayıf

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

39-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenci başarısının ölçülmesinde hangi sınav ve soru tipini kullanıyorsunuz?

() a-Az soru uzun cevaplı yazılı sınav

() b-Çok soru kısa cevaplı yazılı sınav

() c-Test (Çoktan seçmeli, doldurmalı)

() d-Başka “belirtiniz”.....

40-Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenci başarısının ölçülmesi için ön görülen iki yazılı bir sözlü sınav yeterli midir?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

41-Verdiğiniz ev ödevleri öğrencilerin sıkılmadan yapabileceği,Kur'an-ı Kerim meali, hadis tercümeleri, ilmihal kitapları v.b. ana kaynakları tanımalarına ve çevresinde yaşanan dini hayatı (ibadet, isim koyma, bayramlaşma,, zekat v.b.)görüp anlamaya yönlendirmekte midir?

a-Evet b-Hayır c-Kısmen

42-Öğrenciler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde kendilerini serbestçe ifade edebiliyorlar mı?

a-Evet b-Hayır c-Kısmen

43-Öğrencilerin en çok ilgi duyduğu ve hakkında soru sorduğu konu hangisidir?

a-Allah'ın varlığı b-İnsan ve kainatın yaratılışı
 c-Cennet-Cehennem d-Ölümden sonraki hayata
 d-Başka"belirtiniz".....

44- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine girdiğiniz öğrenciler yaz tatillerinde Kur'an kursu ve benzeri yerlere gidiyorlar mı? Şayet gidiyor iseler sebebi sizce ne olabilir?

a-Gitmiyorlar
 b-Okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmek
 c-Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmek
 d-Müfredatta olmayan konuları öğrenmek
 e-Başka"belirtiniz".....

45-Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi haftalık ders saati nasıl düzenlenmelidir?

a-Bu günkü durum yeterli(haftada iki saat)
 b-Ders saati arttırılmalı (haftada üç saat)
 c-Ders saati arttırılmalı (haftada dört saat)
 d-Ders saati azaltılmalı (haftada bir saat)
 e-Başka" belirtiniz "

46-Sizce Kur'an-ı Kerim seçmeli ders olarak okutulmalı mıdır?

a-Evet b-Hayır c-Kısmen
 Neden (Cevabınız hangisi ise sebebini yazar mısınız?).....

47-Yukarıdaki konuların dışında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili belirtmek istediğiniz hususları kısaca yazar mısınız?.....

Cevaplarınız için teşekkür ederiz.

EK : III.**ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET SORULARI****Sevgili Öğrenciler,**

Okumakta olduğunuz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin sizlere daha anlaşılır bir şekilde, sizlerin ilgi, istek ve beklentileriniz doğrultusunda verilmesine çalışmaktayız. Bu çalışmalara sizlerin de katkısı olabileceği düşüncesiyle bu anket formunu hazırladık. Araştırma sonucunda sağlıklı çözüm önerileri geliştirebilmek için cevaplarınızın doğru ve içten olması büyük önem taşımaktadır.

Vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlarla değerlendirilecek ve hiçbir şahıs ya da kuruma açık tutulmayacaktır. Bu nedenle anket formlarına isim yazılmamasını rica eder yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırma Görevlisi
Hasan AYDEMİR

1- Cinsiyetiniz

- a- Kız
 b- Erkek

2- Yaşınız :

3- Sınıfınız :

4- Okuldaki genel başarı durumunuz nasıldır?

- a- Çok iyi b- İyi c- Orta d- Zayıf e- Çok zayıf

5- Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

- a - 10-20 milyon b- 20-30 milyon c-30-40 milyon
 d-40-60 milyon e- 100 milyon ve üzeri

6- Ailenizde anne, baba, kardeşleriniz ve diğer aile büyüklerinin din ve dini inançlara karşı ilgisi nasıldır?

- a-Çok yüksek b-Orta derecede c-Pek az

7- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi okutulması gerekli olan bir ders midir?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

8- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini severek ve isteyerek mi okuyorsunuz?

- a-Severek okuyorum
 b-Mecburi (zorunlu) olduğu için okuyorum
 c-Seçmeli ders olsaydı okumazdım
 d- Ailem istediği için okuyorum
 e- Başka "belirtiniz"

9- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde İslam Dininin inanç, ibadet ve ahlaki konularda ki temel esasları ve davranışları kavrayabildiniz mi?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

10- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde Abdest, Teyemmüm ve Namaz gibi konuları işlerken yaparak ve görerek mi öğrendiniz?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

11- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi sizde hem dünya hem de ahiret için çalışılması gerektiği düşüncesinin uyanmasında etkili oldu mu?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

12- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendiğiniz konularla diğer derslerde öğrendiğiniz konular arasında çelişkiye düştüğünüz oluyor mu?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

13- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendikleriniz ile çevrenizde yaşanan dini hayat arasında tam bir uyum var mıdır?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

14- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrendikleriniz ile çevrenizde yaşanan dini hayat arasında büyük çelişkiler var mıdır?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

15- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde işlenen konular yeterli midir?

a- Evet yeterlidir

b-Hayır yetersizdir "şunlar eklenmelidir".....

16- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde en çok öğrenmek istediğiniz konu hangisidir?

- a- Allah'ın varlığı
 b- Cennet-Cehennem
 c- Ölümden sonraki hayat
 d- İnsan ve kainatın yaratılışı
 e- Başka "belirtiniz".....

17- Sizce ders kitaplarının seçiminin sizlere ve velilere bırakılması iyi bir karar mıdır?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

18- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabınızı kim seçti?

- a-Kendim
 b- Babam
 c- Arkadaşlarla seçtik
 d- Öğretmenim
 e- Başka "belirtiniz".....

19- Sizce seçtiğiniz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabı temel İslami bilgiler açısından yeterli midir?

- a-Evet b-Hayır c-Kısmen

20- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabında gereğinden fazla tekrar edilmiş konular var mıdır?

() a-Hayır yoktur

() b-Evet vardır "belirtiniz".....

21- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabı sizlerin anlayabileceği sade bir Türkçe ile yazılmış mıdır?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

22- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabının yazarını ve yayın evini yazar mısınız?

Kitabın yazarı :.....

Kitabın yayınevi :.....

23-Dersinizi işlerken Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabının dışında başka kaynaklardan (kitap, dergi v.b.) yararlanıyor musunuz?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

24- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeniniz okumanız ve öğrendiğiniz bilgileri pekiştirmeniz için sizlere kitap, dergi vb. tavsiye ediyor mu?

() a-Evet

() b-Hayır

25- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine branş öğretmeni dışında başka dersin öğretmenleri giriyor mu?

() a-Evet

() b-Hayır

26-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninize merak ettiğiniz her konuda soru sorup ve yanıt alabiliyor musunuz?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

27- Öğretmeniniz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde konulara göre kullanılması gereken tepegöz, slayt, afiş, video, kaset çalar vb. göze ve kulağa hitap eden yardımcı araç ve gereçleri kullanıyor mu?

() a-Evet

() b-Hayır

() c-Kısmen

28- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini **en çok** hangi yöntemle işlemektesiniz?

() a- Öğretmenin anlatımı ile

() b-Grup çalışması ile

() c-Soru cevap yöntemiyle

() d-Video, afiş, tepegöz vb. araç-gereç yardımı ile

() e-Başka "belirtiniz".....

29- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi hangi yöntem ile işlenirse daha başarılı olursunuz?

- () a- Öğretmenin anlatımı ile
 () b-Grup çalışması ile
 () c-Soru cevap yöntemiyle
 () d-Video, afiş, tepegöz vb. araç-gereç yardımı ile
 () e-Başka "belirtiniz".....

30- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğretmeniniz konuları anlatırken günlük hayattaki olaylarla ilgi kuruyor mu?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

31- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenleri konuları sizlerin rahatlıkla anlayabileceğiniz şekilde anlatabiliyorlar mı?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

32- Otuzbirinci soruya cevabınız **hayır** ise nasıl anlatmalarını istersiniz?

33- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarı durumunuz not yönünden nasıldır?

- () a-Çok iyi () b-İyi () c-Orta () d-Zayıf () e-Çok zayıf

Neden (Cevabınız hağisi ise sebebini yazınız).....

34- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde başarı durumunuzun ölçülüş biçimi (iki yazılı bir sözlü) yeterli midir?

- () a-Evet () b-Hayır () c-Kısmen

35- Otuzdördüncü soruya cevabınız **hayır** ise sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki başarınızın ölçülmesi nasıl olmalıdır?

() a- Teorik bilginin yanısıra okul içi ve okul dışı davranışlar da gözönünde bulundurulmalı

- () b-Ders içi davranış ile derse olan ilgimize bakılmalı
 () c-Sözlü ve uygulamalı bölüme daha çok önem verilmeli
 () d-Fikrim yok
 () e- Başka "belirtiniz".....

36-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde başarı durumunuzu ölçmek için hangi sınav ve soru tipleri kullanılıyor?

- () a- Az soru, uzun cevaplı yazılı sınav
 () b- Çok soru, kısa cevaplı yazılı sınav
 () c- Test (Doldurmalı, çoktan seçmeli)
 () d- Başka " belirtiniz ".....

37- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde verilen ev ödevleri sizleri sıkmadan, Kur'an-ı Kerim meali, hadis tercümeleri, ilmihal kitapları v.b. ana kaynakları tanımanıza ve çevrenizde yaşanan dini hayatı (İbadet, ölüm, bayramlaşma, hasta ziyareti, zekat, isim koyma v.b.) görüp incelemeye yönlendirmekte midir?

a-Evet b-Hayır c-Kısmen

38- Kur'an-ı Kerim'in seçmeli ders olarak okutulmasını ister misiniz?

a-Evet b-Hayır

39- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi haftalık ders saati nasıl olmalıdır?

- a- Bugünkü durum iyi (Haftada iki saat)
 b- Ders saati arttırılmalı (Haftada üç saat)
 c- Ders saati arttırılmalı (Haftada dört saat)
 d- Ders saati azaltılmalı (Haftada bir saat)
 e- Başka " belirtiniz "

40- Tatillerde Kur'an Kursları veya benzeri yerlere gidiyor musunuz? Gidiyor iseniz sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- a- Gitmiyorum
 b- Okulda öğrendiğim dini bilgileri pekiştirmek
 c- Kur'an-ı Kerim'i yüzünden okumayı öğrenmek
 d- Derste öğrenemediğim dini ve ahlaki konuları öğrenmek
 e- Başka " belirtiniz "

41- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğretmeninize veya çevrenizdeki insanlara sormak istediğiniz halde çeşitli sebeplerle sormadığınız veya yeterli cevap alamadığınız soruları yazar mısınız?.....

42- Yukarıda belirtilen konuların dışında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili belirtmek istediğiniz konular var ise lütfen kısaca yazınız?.....

Cevaplarınızdan dolayı teşekkür ederim.

EK : IV.**VELİLERE UYGULANAN ANKET SORULARI**

Sayın Veli,

Bu anket okulda çocuklarınıza okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin daha anlaşılır ve verimli olmasına yardımcı olmak üzere hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla değerlendirilecek, her hangi bir şahıs yada kuruma açık tutulmayacaktır. Bunun için isim yazmanıza gerek yoktur.

Çocukların göstermiş olduğu dini ve ahlaki davranışları en iyi gözlemleyen hiç şüphesiz ki velilerdir. Bunun için kaynak kişilerde ancak sizler olabilirsiniz. Bu nedenle anket sorularına gerçekçi **cevapları** yazmanız rica olunur.

Yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Araştırma Görevlisi
Hasan AYDEMİR

- 1- Cinsiyetiniz:
 a- Bayan
 b- Erkek
- 2- Tahsil durumunuz: a- İlkokul b- Ortaokul c- Lise
 d- Yüksek Öğrenim e- Lisans üstü
- 3- Mesleğiniz:
- 4- Çocuğunuzun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenini tanıyor musunuz?
 a- Evet b- Hayır
- 5- Dördüncü soruya cevabınız evet ise yani öğretmeni tanıyor iseniz, sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini verebilecek yeterlilikte miydi?
 a- Evet b- Hayır c- Kısmen
- 6- Çocuğunuza okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin gerekliliğine inanıyor musunuz?
 a- Evet b- Hayır c- Kısmen
- 7- Size göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin diğer dersler arasındaki yeri nedir?
 a- Okuduğu bütün derslerden daha önemlidir.
 b- Diğer derslerle aynı öneme sahiptir.
 c- Diğer dersler daha önemlidir.
- 8- İslam dininin inanç, ibadet ve ahlaki konulardaki temel esaslarını yeterince bildiğinize inanıyor musunuz?
 a- Evet b- Hayır c- Kısmen
- 9- Çocuğunuzun Dini konularda kafasına takılan, tam olarak kavrayamadığı konularda ona yardımcı olabiliyor musunuz?
 a- Evet b- Hayır c- Kısmen

10- Çocuğunuza Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde İslam Dinini inanç, ibadet ve ahlaki konulardaki temel esaslar yeterince kazandırılmakta mıdır?

- a- Evet b- Hayır c- Kısmen

11- İlköğretim okullarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde verilen Din eğitimi yeterli buluyor musunuz?

- a- Evet b- Hayır c- Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise nedenini yazar mısınız)

.....

.....

.....

12- Çocuğunuza Kuran'ı Kerimin yüzünden okunuşu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde veya seçmeli ders olarak okutulmalı mıdır?

- a- Evet b- Hayır

Neden (Cevabınız hangisi ise nedenini yazar mısınız)

.....

.....

.....

13- Çocuğunuzun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabını siz mi seçtiniz?

- a- Evet b- Hayır

14- Ders kitabı seçiminin sizlere bırakılması olumlu bir gelişme midir?

- a- Evet b- Hayır c- Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise nedenini yazar mısınız)

.....

.....

.....

15- Çocuğunuzun okuduğu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabının yazarını ve yayın evini yazar mısınız?

Kitabın yazarı:.....

Kitabın yayınevi:.....

16- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde lüzumsuz ve gereğinden fazla yer verilen konu veya konular var mıdır?

- a- Hayır yoktur
 b- Evet vardır "belirtiniz"

.....

.....

.....

17- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabının dili öğrencilerin seviyesine uygun olarak sade bir Türkçe ile yazılmış mıdır?

- a- Evet b- Hayır c- Kısmen

18- Çocuğunuz size göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı yeterince ilgili midir?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

Neden (Cevabınız hangisi ise nedenini yazar mısınız)

.....

.....

.....

19- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi çocuğunuzun ahlaki tutum ve davranışlarında müspet (olumlu) yönde bir değişiklik meydana getirmekte midir?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

20- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi dini bilgilerin yanı sıra vatan, millet ve bayrak sevgisi, milli birlik ve beraberlik, hoşgörü, yardımlaşma ve hasta ziyareti ve benzeri konularda bir duyarlılık kazandırmakta mıdır?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

21- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi aldıkça çoğunuzda beklediğiniz ve görmek istediğiniz tutum ve davranışlarda gelişmeler gözleye biliyor musunuz?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

22- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde Abdest-Teyemmüm ve Namaz konuları yeterince öğretilmekte midir?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

23- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde bazı konuların (Abdest-Teyemmüm ve Namaz gibi) uygulamalı olarak gösterilebilmesi için uygulama odası (mescid) bulunmalı mıdır?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

24- Çocuğunuzun başarı durumu not olarak nasıldır?

a- Çok iyi

b- İyi

c- Orta

d- Zayıf

e- Çok zayıf

25- Yirmi dördüncü soruya cevabınız zayıf veya çok zayıf ise sizce bu durum nereden veya neden kaynaklanmaktadır?

a- Öğretmenin bilgi yönünden yetersiz olması

b- Çocuğın dersin öğretmenini sevmeyişinden

c- Yapılan sınavın yetersiz ve yanlış olması

d- Çocuğın dersi sevmemesinden

e- Başka "belirtiniz"

.....

.....

26- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde verilen ev ödevleri çocuğunuzun başta Kuran'ı Kerim ve Hadis tercümeleleri, İlmihal kitapları v.b. temel dini eserleri tanımaya ve çevresinde yaşanan dini hayatı görüp anlamaya yönlendirmekte midir?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

27- Sizce Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde verilen ev ödevleri çocuğunuzun sıkılmadan kendi kendine çalışarak ve anlayarak yapabileceği ödevler midir?

a- Evet

b- Hayır

c- Kısmen

28- Çocuğunuzu yaz tatillerinde Kur'an kursları veya benzeri yerlere gönderiyor musunuz? Gönderiyor iseniz sebebi nedir?

a- Göndermiyorum

b- Okulda öğrendiği dini bilgileri pekiştirmesi için

c- Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumayı öğrenmesi için

d- Derste öğrenemediği konuları öğrenmesi için

e- Başka "belirtiniz"

29- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile ilgili olarak yukarıdaki durumlar dışında eklemek istediğiniz hususlar var ise kısaca yazar mısınız?

Cevaplarınızdan dolayı teşekkür ederiz

EK : V.**İLKÖĞRETİM 6, 7, 8. SINIFLARDA DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI**

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.02.1992 tarih ve 47 sayılı kararı ile kabul edilen ve 13.04.1992 tarih ve 2356 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmış şekliyle, ilköğretim okullarının 6., 7. ve 8.sınıflarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretiminin özel amaçları şöyledir:

- 1- Din ve İslam Dinine ilişkin temel kavramları bilmek.
- 2- Müslümanlığın en son ve en gelişmiş din olduğunu bilmek.
- 3- İslam Dininin inanç ve ibadetlerini bilmek.
- 4- Namazda okunan sure ve duaları ezberlemek ve bunları anlamak.
- 5- Kendi iç dünyasında, içinde yaşadığı aile ve toplumda, inanç ve ibadet yönünden dengeli ve uyumlu bir kişilik kazanmak.
- 6- İslam Dininin yalnız ahiret için çalışmayı değil, aynı zamanda “ hiç ölmeyecekmiş gibi “ dünya hayatında birlik ve beraberlik içinde mutlu yaşamayı telkin eden bir din olduğunu bilmek.
- 7- Başkasının inancına, düşüncesine, canına, malına ve diğer haklarına saygı gösteren bir hoşgörü kazanmak.
- 8- Dini konularda aileden, çevreden ve okul dışındaki çeşitli kaynaklardan alınması muhtemel, batıl inanç ve fikirlerden uzak, ilme uygun ve saygılı, laik Atatürk ilkeleriyle bütünleşmiş bir görüş ve tutum kazanmak.
- 9- Dini inanç ve duyguları şahsi çıkarlar için kullanmamak.

- 10- Temizlik, iyilik, doğruluk fikirlerinin, insanları sevmenin, anaya, babaya, büyüklere saygı, küçüklere şefkat göstermenin, zayıflara, muhtaçlara yardım etmenin, çalışkanlığın, bilim, sanat ve gerçek sevgisinin İslam Dini'nin emir ve esaslarından olduğunu kavramak ve İslam Dini'nin ahlak ilkelerini bilmek.
- 11- Her türlü ibadet ve dış temizlik gibi güzel ahlakın da insan için vazgeçilmez bir unsur olduğu gerçeğini benimsemek.
- 12- Tarih boyunca Türklerin İslam'a hizmetlerini bilmek, vatan savunmasında ve milli konularda Türklerin tarih boyunca geliştirip olgunlaştırdığı hamaset duygusunu benimsemek.
- 13- Milli benliğimize ve dinimizin ana kaynaklarına dayalı din ve millet şuurunu kavramak, vatandaşlarına, din kardeşlerine, insanlığa ve bütün varlıklara karşı saygı, sevgi ve şefkat duymak.
- 14- Bazı dini törenlerle ilgili bilgileri kazanmak.

EK : VI.**TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU**

Risalet-i Celileye

Bir devletin irfan ve maarifi umumiye siyasetinde milletin fikri ve hissi itibariyle vahdeti temin etmek için tevhid-i tedrisat en doğru ve en ilmi ve en asrı ve her ferde fevaid muhessanatı görülmüş bir umdedir. 1225 Gülhane Hatt-ı Hümayunundan sonra açılan Tanzimat-ı Hayriye devrinde saltanat-ı munderise-i Osmaniye tevhid-i tedrisata başlamak istemiş ise de buna muvaffak olamamış ve bilakis bu hususta bir ikilik bile vücuda gelmiştir. Bu ikilik vahdet-i terbiye ve tedris nokta-i nazarında birçok murız neticeler tevliid etti. Bir millet efradı ancak bir terbiye görebilir. İki türlü terbiye bir memlekette iki türlü insan yetiştirir. Bu ise vahdet-i his ve fikir ve tesanüd gayelerini külliyyen muhildir.

Teklif-i kanunimizin kabulü takdirinde Türkiye Cumhuriyeti dahilinde ve bi'l-umum irfan müessesatının merci-i yeganesi Maarif Vekaleti olacaktır. Bu suretle bilcümle mekatibde bundan böyle Cumhuriyetin irfan siyasetinden mes'ul ve irfanımızı vahdet-i his ve fikir dairesinde ilerletmeye memur olan Maarif Vekaleti müsbet ve müttehid bir maarif siyaseti tatbik edecektir. Teklifimizin bugün derakep ve müstacelen müzakeresi ile kanuniyet kesbetmesini heyet-i celileden rica ederiz. (Milli Eğitim Vekaleti, Milli Eğitimle İlgili Kanunlar I, Ankara 1953, s. 647-648).

2. Mart 1340 (1924)

Saruhan Mebusu Vasıf Bey ve 57 arkadaş

Mecliste kabul edilen yasanın ana maddeleri şunlardır:

Madde 1- Türkiye dahilindeki bütün müessesat-ı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekaletine merbuttur.

Madde 2- Şer'iye ve Evkaf Vekaleti veyahut hususi vakıflar tarafından idare olunan bilcümle medrese ve mektepler Maarif Vekaletine devir ve rabtedilmiştir.

Madde 3- Şer'iye ve Evkaf Vekaleti bütçesinde mekatip ve medarise tahsis olunan mebalig' maarif bütçesine nakledilecektir.

Madde 4- Maarif Vekaleti yüksek diniyat mütehasısları yetiştirmek üzere Darülfünunda bir ilahiyat fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidemat-ı diniyenin ifasıyla mükellef memurların yetişmesi içinde ayrı mektepler kuşad edecektir.

Madde 5- Bu kanunun neşir tarihinden itibaren terbiye ve tedrisat-ı umumiye ile müşteğil olup şimdiye kadar Müdafa-i Milliyeye merbut olan askeri ruşti ve idadilerle Sıhhiye Vekaletine merbut olan daruleytamlar bütçeleri ve hey'et-i talimiyeleri ile beraber Maarif Vekaletine rabtolunmuştur. Mezkür ruşti ve idadilerde bulunan hey'et-i talimiyelerin cihet-i irtibatları atiyen ait olacağı vekaletler arasında tahvil ve tanzim edilecek ve o zamana kadar orduya mensup olan muallimler orduya nisbetlerini muhafaza edeceklerdir.

Madde 6- İş bu kanun neşrinden itibaren muteberdir.

EK : VII.**UYGULAMA YAPILAN RESMİ VE ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARI :**

- 1- Atatürk İlköğretim Okulu
- 2- Cengiz Topel İlköğretim Okulu
- 3- Fatih İlköğretim Okulu
- 4- Fırat İlköğretim Okulu
- 5- Hacı İbrahim Işık İlköğretim Okulu
- 6- Hasan Varol İlköğretim Okulu
- 7- Hayrettin Sönmez İlköğretim Okulu
- 8- Hidayet İlköğretim Okulu
- 9- İnönü İlköğretim Okulu
- 10- Kanuni İlköğretim Okulu
- 11- Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu
- 12- Mehmet Topsakal İlköğretim Okulu
- 13- Necati Bey İlköğretim Okulu
- 14- Rahmi Akıncı İlköğretim Okulu
- 15- Sümer İlköğretim Okulu
- 16- Şehit Yüzbaşı Hakkı Akyüz İlköğretim Okulu
- 17- Tefrik Memnune Gültekin İlköğretim Okulu
- 18- Yavuz Selim İlköğretim Okulu
- 19- Özel Rahime Batu İlköğretim Okulu
- 20- Özel Turgut Özal İlköğretim Okulu
- 21- Özel Yamantürk İlköğretim Okulu